

ΚΥΠΡΟΣ 1974

Σκέψεις & Συμπεράσματα

του Κώστα «Μαυροσκούφη»

Κύπρος 1974 – Σκέψεις και Συμπεράσματα του Κώστα «Μαυροσκούφη»

Πολλά έχουν ειπωθεί και γραφεί για την αντίσταση των Ελληνικών όπλων κατά την Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο, το «μαύρο» καλοκαίρι του 1974. Προσωπικά έχω υπ' όψιν μου πάνω από 50 βιβλία – Ελληνικά και ξένα – τα οποία έχω μελετήσει προσεκτικά, διαβάζοντάς τα, 2 και 3 φορές το καθένα, διασταυρώνοντας τα γεγονότα που αναφέρει το καθένα από αυτά, με ότι αντίστοιχο αναφέρουν τα υπόλοιπα, έτσι ώστε να αποκομίσω την μία και μοναδική αντικειμενική αλήθεια – όσο αυτό είναι δυνατόν - και να βγάλω τα προσωπικά συμπεράσματά μου. Αυτό περισσότερο από όλα για να είμαι ήσυχος με την ιστορική μου συνείδηση ότι όταν κατηγορώ κάποιους για «προδοσία» ή «ανικανότητα» να μπορώ να το στηρίξω με στοιχεία.

Το οφείλω επίσης στον πατέρα μου, που παιδί ακόμα, τον θυμάμαι να διαπληκτίζεται την ημέρα της Επιστράτευσης, με τον Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος της γειτονιάς μου στο Κερατσίνι, όταν αυτός του έλεγε ότι δεν επιστρατεύεται γιατί είχε λευκό Απολυτήριο και εκείνος οργίλος του φώναζε **«εγώ θέλω να πάω να πολεμήσω για την πατρίδα μου!»** και γύρισε σπίτι σχεδόν κλαίγοντας, 37 χρονών άντρας τότε, με δύο μικρά παιδιά! Σαν να ένοιωθε ταπεινωμένος που δεν θα πήγαινε να πολεμήσει, λόγω του χρώματος του Απολυτηρίου του Στρατού του - ενώ άλλοι έφευγαν στο εξωτερικό για να διασφαλίσουν την σωματική ακεραιότητά τους. Το οφείλω σε έναν τέτοιο Έλληνα που με γέννησε και με ανάθρεψε και με έκανε απόλυτα όμοιο του.

Τον πατέρα μου, Αλέξανδρο!

Αποφάσισα επίσης να γράψω αυτές τις διαπιστώσεις μου, μετά από την πραγματικά πολύ καλή προσπάθεια του κ.Κώστα Χαρδαβέλλα, να ανακινήσει το θέμα του Φακέλου της Κύπρου από την εκπομπή του. Δεν γνωρίζω εκ των πρωτέρων πόσο επιτυχημένη θα είναι αυτή η ομολογουμένως δύσκολη προσπάθεια αλλά οφείλω να ομολογήσω ότι όπως και πολλούς άλλους Έλληνες με ικανοποίησε αφάνταστα, απλά και μόνο σαν πρωτοβουλία! Οψόμεθα!

Ας πάμε τώρα στα γεγονότα. Ποια ήταν η κατάσταση στην Κύπρο την περίοδο της Τουρκικής Εισβολής;

Πολλοί υποστηρίζουν ότι όλα ήταν ιδανικά υπό την διακυβέρνηση του Μακαρίου και από μόνο του το «Ιωαννινικό» Πραξικόπημα έφερε την καταστροφή. Άλλοι υποστηρίζουν ότι τίποτα δεν θα γινόταν αν δεν υπήρχε η έμφυτη αρχομανία του Μακαρίου και η παντελής έλλειψη επικοινωνίας με τους πολιτικούς του αντιπάλους. Πολλοί όμως – ανάμεσα σε αυτούς και εγώ – έχουν καταλήξει στην άποψη ότι η αλήθεια είναι κάπου στην μέση. Χωρίς αφορισμούς και σκοπιμότητες, μπορώ πλέον αβίαστα να πω ότι και οι δύο – Μακάριος και Ιωαννίδης – υπήρξαν τραγικά πιόνια στην ίδια σκακιέρα όπου τον ρόλο των δύο παικτών είχε το ίδιο πρόσωπο: ο κ. Henry Kissinger. Προσπαθώντας ο Αμερικανοεβραίος Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ να τελειώνει με το θέμα «Κύπρος» στην Γεωπολιτική Σκακιέρα της Αμερικής στην Μεσόγειο (με αποδεδειγμένη την αδυναμία της «συνεταίρου» της, Μεγ.Βρετανίας να το καταφέρει επί μία εικοσαετία), «έπαιξε» με τα αδύνατα σημεία του χαρακτήρα των πρωταγωνιστών της πολιτικής σκηνής εκείνης της εποχής σε Ελλάδα και Κύπρο, του «αόρατου δικτάτορα» και του «Κάστρο της Μεσογείου».

Παρέσυρε τον εξαιρετικό «συνωμότη» αλλά πολιτικά «ανόητο» ταξίαρχο Ιωαννίδη να ανατρέψει τον Γεώργιο Παπαδόπουλο, όταν διαπιστώθηκε ότι ο δεύτερος δεν ήταν διατεθειμένος, σε καμία περίπτωση, να προχωρήσει σε καμιά άλλη παραχώρηση στην Κύπρο, πέραν της διαταγής της αποχώρησης της ΕΛΔΥΚ/Μ (Μεραρχίας που είχε σταλεί στην Κύπρο κρυφά από τον Γεώργιο Παπανδρέου) που είχε δώσει στα τέλη του 1967, ως ένδειξη νομιμοφροσύνης προς τις Η.Π.Α.

Και αφού – γνωρίζοντας και την ψυχοσύνθεσή του Ιωαννίδη, αλλά και τον άκρατο εθνικισμό του - τον «φούσκωσαν» με πλαστές διαβεβαιώσεις, πως μόλις εξουδετερωθεί το εμπόδιο που ακούει στο όνομα Μακάριος, θα μπορούσε να επιτευχθεί η πολυπόθητη «Ενωσις» της Μεγαλονήσου με την Μητέρα Ελλάδα τον έσπρωξαν σε αυτό το ανόητο εγχείρημα. Αμέσως ο Ιωαννίδης άρχισε να φαντάζεται τον εαυτό του στο πλευρό του «αχυράνθρωπου» Στρατηγού Φαίδωνα Γκιζίκη (δοτού Προέδρου της Δημοκρατίας τότε), να αποβιβάζεται στην ιερή Κυπριακή γη και να ανακηρύσσει την Ένωση της Κύπρου με την Μητέρα Ελλάδα. *Πόθοι αιώνων θα γίνονταν πραγματικότητα!*

Από την άλλη πλευρά γνωρίζοντας την φιλαρχία του Μακαρίου - φιλαρχία που τον έκανε να ξεχάσει τον "Όρκο της Φανερωμένης" και την 1η Διακήρυξη του Στρατηγού Γ.Γρίβα, με την έναρξη του Αγώνα της ΕΟΚΑ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών) ευθύς μόλις επέστρεψε από τις Σεΐχες, από την εξορία που του είχαν επιβάλλει οι Άγγλοι - προωθούσαν μέσω διαφόρων πηγών (φιλα προσκείμενων σε αυτόν), πληροφορίες για επικείμενο πραξικόπημα των Ελλαδίων Αξιωματικών της Εθνικής Φρουράς εναντίον του, με σκοπό την ανατροπή του. Με ένα επίσης ανόητο αίσθημα πολιτικής αυτοσυντήρησης, ο Μακάριος, απόλυτα προβλέψιμος από τους Βρετανούς και τους Αμερικάνους σε κάθε κίνησή του μετά την ανάληψη από αυτόν του αξιώματος του Προέδρου της 1ης Κυπριακής Δημοκρατίας, φροντίζει να δημιουργήσει ρωγμές στο Εθνικό Μέτωπο, αντιμετωπίζοντας εχθρικά όχι μόνο τους Ελλαδίτες Αξιωματικούς και οπλίτες που υπηρετούσαν στην Κύπρο αλλά και ακόμα και τους Κυπρίους εθνικόφρονες αξιωματικούς που στο πρόσωπό τους έβλεπε αυτούς που αύριο θα τον εξόντωναν, είτε πολιτικά είτε ακόμα και φυσικά. Και προχώρησε σε αποφάσεις και πράξεις που αποδυνάμωσαν το Εθνικό Μέτωπο και την Άμυνα της Κύπρου, όπως ήταν η απόφαση για μείωση της θητείας των στρατευσίμων, η δραστηκή μείωση των αμυντικών δαπανών – με παράλληλη όμως χρηματοδότηση και εξοπλισμού του «Εφεδρικού», της γνωστής μονάδας των «πραιτωριανών» του – η απαξίωση των οχυρωματικών έργων στα Βόρεια του νησιού και τέλος η απ' ευθείας ρήξη με το καθεστώς των Αθηνών, όπως αυτή εκφράστηκε με την περιβόητη επιστολή του προς τον Γκιζίκη, λίγο καιρό πριν το πραξικόπημα, η οποία λειτούργησε ως πυροκροτητής για αυτό. Σε απάντηση αυτής της επιστολής, ο Ιωαννίδης επανέλαβε τη γνωστή φράση από τους ρωμαϊκούς χρόνους: «ο κύβος ερρίφθη», συμπληρώνοντας «θέλω το κεφάλι του Μούσκου (κοσμικό επώνυμο του Μακαρίου)»

Ποια όμως η στάση της Τουρκίας σε όλα αυτά που παίζονταν εκείνη την εποχή στην σκακιέρα της νοτιοανατολικής Μεσογείου;

Στους Τούρκους μπορούμε να προσάψουμε ένα σωρό ελλείψεις σε σχέση με το ήθος τους, την ηθική των ιδανικών τους, την ανθρωπινή και πολιτιστική τους παιδεία, την ειλικρίνεια τους και άλλα που κατά βάση οφείλονται στην νομαδική τους φύση και τις ρίζες των προπατόρων τους, Όμως θα πρέπει να τους αναγνωρίσουμε δύο μεγάλα προσόντα που αποδεικνύονται ισχυρά αυτού στην παγκόσμια πολιτική σκακιέρα: την υπομονή και επιμονή τους σε μακροπρόθεσμους στόχους που έχουν θέσει σαν κράτος και έθνος και την προσήλωσή τους σε αυτούς ανεξαρτήτως πολιτικής ή στρατιωτικής ηγεσίας τους. Άλλωστε αυτό θεωρείται θεμελιώδης αρχή του Κεμαλισμού, όπως το εμφύτευσε στον λαό του, ο ιδρυτής του. Όμως αυτά είναι δύο χαρακτηριστικά προσόντα που παντελώς λείπουν από εμάς τους Έλληνες και τους πολιτικούς μας.

Η Τουρκία λοιπόν, με δεδομένη την προδοτική αποδοχή από την Ελληνική Κυβέρνηση των Συμφωνιών Λονδίνου και Ζυρίχης (Συμφωνίες που χλεύαζαν και στην ουσία και πέταγαν στα σκουπίδια της Ιστορίας, τον αγώνα της ΕΟΚΑ και την θυσία των παληκαριών της), που την έβαζαν ουσιαστικά «από το παράθυρο στο παιγνίδι της Κύπρου» ως εγγυήτρια δύναμη, με μόλις 18% του πληθυσμού να ανήκει εθνολογικά σε αυτήν (αποτέλεσμα της μακραίωνης κυριαρχίας της στην Κύπρο κατά την εποχή της κραταιάς Οθωμανικής Αυτοκρατορίας), σχεδίαζε προσεκτικά τα επεκτατικά της σχέδια για διαμελισμό ή συγκυριαρχία στο νησί. Σε αυτή της την προσπάθεια, την οποία υποβοηθούσε με τις συνεχείς τις προβοκάτσιες των γεγονότων του '63-64 (της Κοφίνου αλλά και αυτών της Τυλληρίας), δυστυχώς βρήκε συμπαράστατες από την Ελληνική πλευρά, οι οποίοι κύρια από έλλειψη διορατικότητας και πολιτικής αντίληψης αλλά και άκρατη δουλοπρέπεια προς τον Αμερικανικό παράγοντα, με πράξεις και παραλείψεις τους έριξαν «νερό στον μύλο της»! Με βάση αυτήν την αδιαμφισβήτητη παραδοχή των διαχρονικών επεκτατικών της βλέψεων απέναντι στην Κύπρο, βρέθηκε απόλυτα έτοιμη, να αρπάξει την ευκαιρία και να εισβάλει στο νησί τον Ιούλιο του 1974 (άσχετα αν και ο ίδιος ο Μακάριος της το ζήτησε, από το βήμα του ΟΗΕ!). Όλα αυτά είναι όμως λίγο-πολύ γνωστά. Αυτά που δεν είναι γνωστά είναι τα πολεμικά γεγονότα κατά την περίοδο της εισβολής και το τι πραγματικά έγινε τότε. Και βέβαια δεν μπορούν να αναφερθούν γεγονότα και μάχες σε μια μικρή ανασκόπηση που επιχειρεί ο γράφων, αλλά μπορούν να αναφερθούν συμπεράσματα που προέρχονται κατά βάση από ξένες πηγές οι οποίες άλλες αμερόληπτα, άλλες καταφανώς μεροληπτώντας, δίνουν την δική τους αίσθηση για αυτήν

την σύρραξη. Σημαντικό είναι να αναφέρω ότι στα συμπεράσματα μου κατέληξα αφού διάβασα και τέσσερα Τουρκικά βιβλία από Τούρκους πρωταγωνιστές ή συμμετέχοντες στην Εισβολή. Επίσης σημαντικά στοιχεία μου έδωσαν βιβλία ή αποσπάσματα από συνεντεύξεις αξιωματικών του ΟΗΕ που υπηρετούσαν τότε στην Κύπρο και δημοσιογράφων που τα γεγονότα τους βρήκαν παρατηρητές των μαχών. Τα πιο σημαντικά πονήματα, για την στοιχειοθέτηση των συμπερασμάτων μου ήταν το βιβλίο του Τούρκου Δημοσιογράφου Ερμπίλ Τουσάλπ «ο Πασάς και ο Στρατηγός» (που είναι ένα λογοτεχνικό έργο βασισμένο στην ουσία στα απομνημονεύματα του Στρατηγού Μπεντρντίν Ντεμιρέλ, τότε Διοικητή της 39^{ης} Μεραρχίας Πεζικού, που ήταν και από τους πρωταγωνιστές της Εισβολής), το βιβλίο του Σάββα Βλάσση «ο Απόρρητος Αττίλας» (που έχει πολύ λεπτομερείς αναλύσεις στον σχεδιασμό και την εκτέλεση των επιχειρήσεων από πλευράς Τούρκων), το βιβλίο του Γεωργίου Σέργη «η Μάχη της Κύπρου» (που περιέχει σημαντικές αναλύσεις των Μαχών από πλευράς Ελλήνων), και το βιβλίο του Δρ.Κιουτσούκ «Νταλγκά-Νταλγκά» (που παρουσιάζει τις εμπειρίες των μαχών, από πλευράς ενός «Τούρκου πνευματικού ανθρώπου» που έτυχε εκείνη την συγκυρία να είναι αξιωματικός του Τουρκικού Στρατού Εισβολής). Τα παραπάνω, μαζί με πολλά άλλα βιβλία, με οδήγησαν στο εξής συμπέρασμα:

“Στην Κύπρο το 1974, δεν νίκησαν οι Τούρκοι... εμείς χάσαμε!»

Για να κάνω μια επεξήγηση των συμπερασμάτων μου θα αναφέρω αυτό που ο Στρατηγός Μ. Ντεμιρέλ αναφέρει με προβληματισμό, στα απομνημονεύματα του:

«Αναρωτιέμαι σήμερα αν τότε εκείνη η ακτή είχε εμπόδια ή ήταν ναρκοθετημένη! Τι θα κάναμε; Ποια άλλη ακτή θα επιλέγαμε και θα ερευνούσαμε; Ήταν ποτέ δυνατόν αφού η επιχείρηση στην Κύπρο θα άρχιζε το πρωί της 20^{ης} Ιουλίου, να ψάχναμε άλλη ακτή και να την ερευνούσαμε κιόλας; Υπήρχε επαρκής χρόνος;»

Αυτή η παραδοχή από μόνη της δείχνει τον ερασιτεχνισμό με τον οποίο σχεδιάστηκε από τους Τούρκους η εισβολή. Παρόλο το γεγονός ότι αυτός ο σχεδιασμός γινόταν σε βάθος χρόνου, την ώρα «Μηδέν» αποδείχτηκε ότι ήταν απόλυτα ερασιτεχνικός, πράγμα που δεν συνάδει σε καμία περίπτωση, με ένα Στρατό και μία Στρατιωτική Ηγεσία, τόσο πολυδιαφημισμένων από το ΝΑΤΟ και τις ΗΠΑ, όπως είναι αυτός των Τούρκων!

Γνωρίζουν οι Νεοέλληνες ότι οι Τούρκοι σαν «σημάδι» του χώρου που θα πραγματοποιούσαν μια Απόβαση είχαν μόνο μια παρακείμενη βραχονησίδα (την βραχονησίδα Καλαμούλια); Όμως βραχονησίδες υπήρχαν άφθονες στο ευρύ φάσμα της περιοχής που έγινε η απόβαση! Ποιος πράγματι Στρατός προχωρεί σε μια τόσο σημαντική απόβαση, η οποία θα καθορίσει σημαντικότερα πολιτικά θέματα για το μέλλον, χωρίς να διασφαλίσει την πλήρη γνώση του εδάφους της απόβασης και το ακριβές στίγμα της;

Από αφήγηση Τούρκου στρατιώτη του 2^{ου} λόχου του 1^{ου} Συντάγματος Πεζοναυτών που επέβαιναν σε αποβατικό σκάφος LCU, μαθαίνουμε ότι τα Τουρκικά αποβατικά από λάθος τους αρχικά πήγαιναν να αποβιβασθούν στις βραχώδεις ακτές της Γλυκιώτισσας (όπου έδρευε το 251 Τ.Π. της Εθνικής Φρουράς υπό τον Αντισυνταγματάρχη ΠΖ Παύλο Κουρούπη)! Είναι γνωστό ότι στις ακτές της Γλυκιώτισσας υπάρχουν μόνο βράχοι και ύφαλοι και δεν ενδείκνυται σε καμία περίπτωση για αποβατική ενέργεια! Τέτοια γνώση του χώρου είχαν οι Εισβολείς!

Μπορεί ο οποιοσδήποτε να φαντασθεί ποια θα ήταν μοίρα της αποβατικής δύναμης αν το ΓΕΕΦ (Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς) είχε διατάξει το «μουδιασμένο» από τα αντιφατικές εντολές και πληροφορίες 251 Τ.Π. της Γλυκιώτισσας να προωθηθεί, και να ταχθεί αμυντικά, στην παραλία της απόβασης από την πρώτη στιγμή που αυτή είχε γίνει αντιληπτή;

Πολλώ δε μάλλον αν το ΓΕΕΦ δεν είχε διατάξει το 281 Τ.Π., που έδρευε στην περιοχή των Πανάγων (δυτικά της ακτής απόβασης των Τούρκων), να φύγει από την έδρα του (αφήνοντας εκεί μόνο την φρουρά του Στρατοπέδου) και να σπεύσει προς καταδίωξη του Μακαρίου και των οπαδών του, στην Πάφο (παρόλο που ήταν ήδη γνωστό ότι ο Μακάριος ήδη από την 16η Ιουλίου, είχε διαφύγει μέσω Μάλτας, στην Αγγλία). Στην ουσία η δυτική πλευρά του Πεντεμιλίου ήταν κυριολεκτικά αφύλακτη. Αν ήταν στην θέση του εκείνο το πρωί της 20ης Ιουλίου, το 281 Τ.Π., και δεν έκανε άσκοπες «βόλτες» στην Κυπριακή επικράτεια, η πίεση κατά του

προγεφυρώματος θα ήταν ασφικτική και θα αποδιοργάνωνε την διαδικασία προσέγγισης των τουρκικών αποβατικών με ολέθρια γιά αυτούς αποτελέσματα. Διότι σημειωτέον οι Τούρκοι δεν κατάφεραν να αποβιβάσουν τον μεγάλο όγκο του 50^{ου} Συντάγματος Πεζικού παρά μόνο μετά από περίπου 6 ώρες (είχε αρχικά σχεδιαστεί να γίνει στις 05.30πμ, πάτησαν το πόδι τους τελικά στο Πεντεμίλι στις 07.15πμ αλλά μόνο στις 13.00μμ είχαν καταφέρει να αποβιβάσουν περίπου 3.000 άνδρες. Για αποβίβαση τάνκς ούτε κουβέντα να γίνεται!

Ο Ανχης (ΠΖ) Π.Κουρούπης (έως σήμερα αγνοούμενος), Διοικητής του 251 Τ.Π., έστειλε ότι είχε διαθέσιμο να αντιμετωπίσει το προγεφύρωμα από τα ανατολικά, αλλά η φυσική κάλυψη του χώρου απόβασης (η οποία απαιτούσε για το δραστικό σφυροκόπημά της, όπλα καμπύλης τροχιάς, τα οποία επίσης απαιτούσαν οπτική επαφή με τον στόχο για τον προκεχωρημένο παρατηρητή βολών), την προστάτευε από την επίθεση από τα ανατολικά. Παρόλα ταύτα οι Τουρκικές Δυνάμεις καθλώθηκαν από το πυρ των ελαφρών όπλων των Ελληνοκυπριακών Λόχων, στα οποία προστέθηκαν και οι βολές της 182 Μ.Π.Π. που έβαλε από τον Πενταδάκτυλο. Είναι γνωστό ότι αυτή η Μοίρα έδρασε χωρίς διαταγές, ευθύς μόλις άρχισαν τα πυρά του 251 Τ.Π. με πρωτοβουλία του Υποδιοικητή της, Υπολοχαγού (ΠΒ) Γ.Αντωνακόπουλου (μετέπειτα Α/ΓΕΣ και Α/ΓΕΕΘΑ), ο οποίος εκτελούσε χρέη Διοικητού Μοίρας την συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αντίθετα με αυτόν ο Διοικητής της 198 Π.Ο.Π., ο οποίος θα μπορούσε επίσης να ανοίξει πυρ με τα πυροβόλα του κατά του προγεφυρώματος, από το ύψωμα του Προφήτη Ηλία στον Πενταδάκτυλο, αδράνησε ...εν αναμονή διαταγών του ΓΕΕΦ ...ενώ οι Τούρκοι αποβιβάζονταν!

Παρόλα ταύτα, και μολονότι οι Ελληνοκυπριακές δυνάμεις ήταν απελπιστικά ισχνές απέναντι στον εισβολέα, κατόρθωσαν να καθλώσουν το προγεφύρωμα σε ένα περιορισμένο χώρο μήκους 400μ περίπου και βάθους όχι πάνω από 200μ. Η σύγχυση και ο πανικός επίσης των αποβατικών δυνάμεων ήταν τέτοιος, ώστε την νύχτα, τουρκικό αντιαρματικό βλήμα, έπληξε το πρόχειρο Κέντρο Επιχειρήσεων των Τούρκων, το οποίο ήταν εγκατεστημένο σε μία παραθαλάσσια βίλα του Πεντεμιλίου, σκοτώνοντας τον Διοικητή τους Συνταγματάρχη Ιμπραήμ Καραογλάνογλου και τον Επισμηναγό Φεχμί Ερτζάν. Βέβαια οι Τούρκοι δεν παραδέχθηκαν ποτέ ότι σκοτώθηκαν από δικά τους πυρά, αλλά η μεταγενέστερη έρευνα απέδειξε από τον τύπο του αντιαρματικού από το οποίο εβλήθησαν, αλλά και την παντελή έλλειψη Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων από Δυσμάς – κατεύθυνση από την οποία εβλήθησαν, βάσει της γωνίας πρόσκρουσης του βλήματος – ότι η βολή έγινε από Τουρκικές Δυνάμεις οι οποίες εξέλαβαν την χρήση φακού και τις κινήσεις στην βίλα, ωσάν να προερχόταν από Ελληνοκυπριακές Δυνάμεις, που προσπαθούσαν να διεισδύσουν στο προγεφύρωμα, εκμεταλλευόμενες το σκοτάδι.

Συμπερασματικά μπορούμε πλέον σήμερα με όλα τα στοιχεία που υπάρχουν στα χέρια μας να πούμε ότι αν το ΓΕΕΦ είχε τάξει το 251 Τ.Π. αμυντικά από το βράδυ της 19^{ης} προς 20^η Ιουλίου στον χώρο που φαινόταν ότι θα γίνει η απόβαση (βάσει της πορείας του Αποβατικού Στόλου των Τούρκων – όπως κατεγράφη από τα ραντάρ του Αγ.Ανδρέα) ή τουλάχιστον το είχε θέσει σε επιφυλακή, και άλλες Δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς είχαν αποσταλεί προληπτικά μέσω της διαβάσεως των Πανάγων, στα Δυτικά του Πεντεμιλίου - αν υποθέσουμε ότι το 281 Τ.Π. που έπρεπε να βρίσκεται εκεί, δεν είχε προλάβει να επιστρέψει από την Πάφο, μέσω Λευκωσίας – και με την συνδρομή των 182 ΜΠΠ και 198 ΠΟΠ που θα τελούσαν σε κατάσταση επιφυλακής, τότε σίγουρα ο Τούρκος δεν θα είχε πατήσει το πόδι του στην Κύπρο!

Παρόλα ταύτα δύο μόνο, Ελληνοκυπριακοί Λόχοι, έφραξαν τον δρόμο σε ένα ενισχυμένο Σύνταγμα Τούρκων. Τους ανάγκασαν δε, να μην επιτύχουν τον αντικειμενικό τους σκοπό που ήταν η άμεση κατάληψη της Κερύνειας.

Από πλευράς Ελληνοκυπριακών όπλων, υπήρξε επίσης σύγχυση εξ' αιτίας των αντιφατικών και κωμικά αλληλοσυγκρουόμενων διαταγών που έφθαναν στο ΓΕΕΦ από το Α/ΕΔ στην Αθήνα, και από εκεί μεταβιβάζονταν στις Μονάδες. Χάθηκε πολύτιμος χρόνος και σπαταλήθηκαν άδικα πολύτιμες Δυνάμεις σε στόχους μικρής ή δευτερεύουσας σημασίας (επίθεση σε Τουρκοκυπριακούς θύλακες Νότια, Ανατολικά και Δυτικά του νησιού πχ.Αμμόχωστος, Πάφος κλπ), επίθεση στον θύλακα Λευκωσίας κατά την οποία χάθηκαν πολύτιμα στελέχη της ΕΛΔΥΚ όπως ο Υπολοχαγός Σ.Τσώνος, κλπ), είτε λόγω έλλειψης διορατικότητας και πρωτοβουλίας ή με άλλες λέξεις λόγω εμφάνισης πλήρους στρατηγικής ανικανότητας, είτε κατ' άλλους λόγους

τυπολατρικής προσήλωσης στις εντολές του Α/ΕΔ της Αθήνας, ορισμένων εκ των Επιτελών του ΓΕΕΦ και ειδικότερα του «Ιωαννιδικού» Ταξιάρχου Μ.Γεωργίτη (που εκείνη την περίοδο, αντικαθιστούσε τον Α/ΓΕΕΦ Αντιστράτηγο Γ.Ντενίση που βρισκόταν στην Αθήνα, κατόπιν διαταγής του Α/ΕΔ, προ του πραξικοπήματος).

Με λίγα λόγια, αντί το ΓΕΕΦ, ευθύς μόλις έγινε αντιληπτό ότι επίκειται Τουρκική Απόβαση στην ευρύτερη περιοχή ανατολικά της Κερύνειας, να διατάξει πρώτον την διασπορά των Μονάδων του, και δεύτερον την αποστολή ενισχύσεων ανατολικά και δυτικά του Πεντεμιλίου, πριν η Τουρκική Αεροπορία κάνει αισθητή την παρουσία της, παρέμεινε αδρανής μέχρι τις προ-μεσημβρινές ώρες της 20^{ης} Ιουλίου. Και όταν αποφάσισε να αντεπιτεθεί στο προγεφύρωμα, αυτό θα γινόταν με ισχνές δυνάμεις εναντίον ενός Συντάγματος ενισχυμένης συνθέσεως. Όταν ακόμα μπορούσε να βοηθήσει τον Κουρούπη, δεν το έκανε, παρά αποφάσισε να διατάξει την ΕΛΔΥΚ χωρίς καθόλου υποστήριξη πυροβολικού να επιτεθεί στο Κιόνελι, μια επίθεση καταδικασμένη από την αρχή σε αποτυχία, λόγω των μεγάλων αερομεταφερόμενων ενισχύσεων από Πεζοναύτες που είχαν λάβει οι Τούρκοι του θύλακα κατά την διάρκεια της ημέρας και των ισχυρών οχυρωματικών έργων που προϋπήρχαν της εισβολής, τα οποία είχαν κατασκευαστεί με Ελληνοκυπριακό τσιμέντο!.

Αποφάσισε τέλος να στείλει κάποιες δυνάμεις να αντεπιτεθούν στους Τούρκους κατά την διάρκεια της μέρας, όταν η Τουρκική αεροπορία «αλώνιζε» κυριολεκτικά τους Κυπριακούς αιθέρες, με αποτέλεσμα μεγάλος μέρος αυτών των δυνάμεων να βληθούν καθ' οδόν και να αποδεκατιστούν κυριολεκτικά. Έτσι τραυματίστηκε την 22^η Ιουλίου θανάσιμα στην διάβαση Πανάγρων και ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης Γ.Μπούτος του 286 ΜΤΠ, όταν έσπευε με τα μηχανοκίνητα ΒΤΡ-152V1 (ερπυστριοφόρα οχήματα Σοβιετικής κατασκευής – παλαιάς τεχνολογίας) του Τάγματος του, να επιτεθεί εναντίον του προγεφυρώματος.

Οι συγγραφείς Σ.Βλάσσης και Γ.Σέργης, είναι σαφείς ως προς τα συμπεράσματά τους: αν το ΓΕΕΦ αντί να ασχοληθεί με δευτερεύοντες στόχους και εκκαθαρίσεις θυλάκων μικρής στρατηγικής σημασίας, είχε αποστείλει κάθε διαθέσιμη μονάδα στον χώρο του προγεφυρώματος – εκτός της ΕΛΔΥΚ η οποία θα έπρεπε να παραμείνει ως «Φρουρά» της Λευκωσίας – οι Τούρκοι θα είχαν υποστεί μια τρομερά μεγάλη ήττα. Είναι σίγουρο ότι δεν θα είχαν ούτε καν προσπαθήσει να αποβιβάσουν το 2^ο αποβατικό κύμα το οποίο θα έμενε στα πλοία, τα οποία αναγκαστικά θα έβαζαν κάποια στιγμή πλώρη για την Μερσίνα, εγκαταλείποντας το 1^ο αποβατικό κύμα στην ακτή του Πεντεμιλίου! Αυτή είναι η αλήθεια η οποία ενισχύεται από τον Τούρκο Στρατηγό Μεντρεντίν Ντεμιρέλ, που στα απομνημονεύματά του αναφέρει ότι μέχρι και το βράδυ της 20^{ης} περίμεναν με εξαιρετική αγωνία, την Ελληνική αντεπίθεση η οποία δεν έγινε ποτέ. Αυτό τους είχε καθηλώσει θανάσιμα στον χώρο της απόβασης και δεν τους άφηνε να ρισκάρουν την επέκταση του προγεφυρώματος ούτε δυτικά προς Λάπηθο αλλά ούτε και ανατολικά προς την Κερύνεια και την διάβαση της Αγύρτας, που θα τους ένωνε με τον θύλακα της Λευκωσίας, που ήταν και ο αντικειμενικός τους σκοπός! Το τόλμησαν μόνο όταν αντελήφθησαν ότι η Ελληνοκυπριακή Στρατιωτική Ηγεσία παρέμενε άτολμος θεατής των εξελίξεων και οι ευρισκόμενες στον δρόμο τους Ελληνικές δυνάμεις ήταν τρομερά ισχνές και χωρίς υποστήριξη πυροβολικού ή αρμάτων.

Γιατί το έκανε αυτό όμως ο Ταξίαρχος Γεωργίτης:

Στο βιβλίο του Σ.Βλάσσης, αναφέρεται ότι ο Μ.Γεωργίτης ήταν πρόσφατα προαχθείς και τελούσε υπό μετάθεση στην Ελλάδα, αλλά λόγω του ότι ανήκε στον «κύκλο αξιωματικών του Ιωαννίδη» προτιμήθηκε αντί του Ταξίου Π.Γιαννακοδήμου (τότε Επιτελάρχου), να αντικαταστήσει τον απόντα Α/ΓΕΕΦ. Είναι ελάχιστοι αυτοί οι οποίοι αναφέρονται στις ηγετικές ικανότητες του εν λόγω αξιωματικού (πχ Ταξχος Δ.Χάντζος Διοικητής 361 Τ.Π. «Κύπρος '74-Γιατί δεν νικήσαμε» σελ.111)! Αλλά ακόμα και αν υπήρχαν αυτές, δεν τις εμφάνισε καθόλου κατά την διάρκεια των γεγονότων. Πολλοί υποστηρίζουν - και μάλλον αυτό συνέβαινε - διότι ακολουθούσε πιστά τις εντολές και διαβεβαιώσεις του Α/ΕΔ της Αθήνας για «αυτοσυγκράτηση», διότι δήθεν οι Τούρκοι μπλοφάρουν και προσπάθησε να αντιδράσει μόνο όταν κατάλαβε επιτέλους ότι οι Μονάδες του ΓΕΕΦ βομβαρδίζονται ανελέητα από τους Τούρκους! Διαβάζοντας το βιβλίο του Στρατηγού Ελ.Σταμάτη (Λοχαγού τότε στην 31 Μοίρα των ΛΟΚ της Εθνικής Φρουράς) «Κύριοι πάτε για ύπνο!» καταλαβαίνει κανείς πόσο υπνωτισμένοι από το «Εθνικό Κέντρο» ήταν οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ. Ο τίτλος του βιβλίου αποδίδεται σε φράση Ταγματάρχη του Επιτελείου του ΓΕΕΦ, που ειπώθηκε το

βράδυ της προηγούμενης της εισβολής (19^{ης} προς 20^η Ιουλίου) σε ανησυχούντες αξιωματικούς που είχαν αυτοβούλως κατακλείσει το κτήριο του ΓΕΕΦ για να λάβουν πληροφορίες και διαταγές, όταν τα ξένα κανάλια βοούσαν ότι οι Τούρκοι απέπλευσαν από Μερσίνα με πορεία προς την Κύπρο. Σε τέτοια μακαριότητα ευρίσκετο το ΓΕΕΦ την παραμονή της εισβολής. Γιατί;

Όμως το Α/ΕΔ της Αθήνας από πού είχε αυτές τις διαβεβαιώσεις;

Διαβάζοντας το βιβλίο του «Στρατηγού της Καταστροφής» Γ.Μπονάνου (του σύγχρονου Χατζηανέστη), τότε Α/ΕΔ, με τίτλο «Η Αλήθεια» θα διαπιστώσει κανείς ότι οι Στρατηγοί μας εκείνη την εποχή αν δεν ήταν προδότες, τότε σίγουρα ήταν ηλίθιοι! Υποστηρίζει ο Στρατηγός ότι οι Αμερικάνοι διαβεβαίωναν συνεχώς ότι οι Τούρκοι μπλοφάρουν ή ότι κάνουν άσκηση. Και ας πούμε ότι είναι όντως έτσι τουλάχιστον τις πρώτες ώρες της εκδήλωσης της κρίσης στην Κύπρο. Όταν πλέον ήταν ξεκάθαρο ότι οι Τούρκοι ούτε μπλόφαραν, ούτε άσκηση έκαναν, γιατί τότε άρχισε ένας αγώνας προσωπικών διαβουλεύσεων των Αρχηγών του Επιτελείου απευθείας με τους Αμερικάνους και μεταφοράς των ευθυνών από τον ένα στον άλλο; Όταν οι κατώτεροι Αξιωματικοί της πρώτης γραμμής στην Κύπρο ζητούσαν οδηγίες και διαταγές βλέποντας τους Τούρκους να αποβιβάζονται ή να τους βομβαρδίζουν, ο μεν Αραπάκης (Α/ΓΕΝ) διέταζε τα δύο «υποβρύχια τσέπης» τα οποία ευρίσκονταν σε πορεία προς τον χώρο της εισβολής για προσβολή του αποβατικού στόλου, να αλλάξουν πορεία προς Ρόδο, ο δε Παπανικολάου (Α/ΓΕΑ), να μην απογειωθούν τελικά τα Phantoms που σχετικά πρόσφατα είχε προμηθευτεί η Ελλάδα, τα οποία θα ενίσχυαν αφ' ενός το ηθικό των Ελληνοκυπρίων πλήττοντας την αποβατική δύναμη αλλά και θα αντιμετώπιζαν αποτελεσματικά την Τουρκική αεροπορία η οποία υστερούσε ποιοτικά και ως προς τα αεροπλάνα αλλά και ως προς την εμπειρία των πιλότων. Τέλος ο Α/ΓΕΣ Γαλατσάνος δεν τόλμησε να περάσει τον Έβρο με τις Μονάδες της Θράκης του Ταξιαρχου Οικονομάκου, επικαλούμενος τον από «Βορρά κίνδυνο» που έντεχνα οι Αμερικάνοι είχαν αφήσει να διαρρεύσει μέσω Στρατιωτικών Ακολούθων του ΝΑΤΟ στην Ελληνική πλευρά. Ήταν τότε που ο μετέπειτα «καραμανλικός» Στρατηγός Α.Γκράτσιος αναφώνησε το *«καημένη Ελλάδα σε παραδίδουν στους Βουλγάρους!»* και ο επίσης μετέπειτα «καραμανλικότερος του Καραμανλή» Στρατηγός Ντάβος είπε τη γνωστή φράση στον Στρατηγό Παπαδάκη που ήταν έτοιμος με την Μεραρχία του να διαβεί τον Έβρο: *«Που πας; ο εχθρός είναι στις Αθήνες!»* (από συνέντευξη στην εφημερίδα «Ε.Τ.», του Νικ.Σαμψών, δοτού Προέδρου της Κύπρου αμέσως μετά το Πραξικόπημα και μέχρι την μεταπολίτευση στην Ελλάδα). Όλα αυτά τα κωμικοτραγικά έγιναν τότε και από τότε βασανίζουν και εμάς και αυτούς που τα έζησαν, είτε στην Κύπρο είτε στην Αθήνα.

Ποιά θα μπορούσε να ήταν η αντίδραση της Ελλάδας;

Έχουν ειπωθεί πολλά πάνω σε αυτό. Διαπιστώσεις που υπάρχουν από σχόλια διπλωματών χωρών μελών του ΝΑΤΟ δείχνουν ότι ο Αμερικανικός παράγων έδινε μεγάλη σημασία στην αποφυγή της Ελληνο-Τουρκικής σύγκρουσης! Για αυτό ο κ.Σίσκο μέσω του πρέσβη κ.Τάσκα, προσπαθούσε να καθυσυχάσει τον Ιωαννίδη, ο οποίος με συνεχείς «λεονταρισμούς» προσπαθούσε να απεμπλακεί από την πλεκτάνη που ο κ.Κίσσινγκερ του είχε στήσει. Όταν έγινε αντιληπτό ότι υπό το βάρος της επικείμενης «τραγωδίας» στην Κύπρο το κλίμα δεν ήταν αναστρέψιμο, οι Αρχηγοί των Επιτελείων με πρώτο από όλους τον Αραπάκη, παραμέρισαν τον Ιωαννίδη και άρχισαν οι ίδιοι απευθείας, να διαπραγματεύονται με τους Αμερικάνους, προετοιμάζοντας το έδαφος για την έλευση Καραμανλή. Σημειωτέον ότι Αραπάκης και Παπανικολάου, όχι μόνο διατηρήθηκαν στις θέσεις τους από την Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας της Μεταπολίτευσης, αλλά ούτε και όταν η Βουλή άνοιξε τον λεγόμενο "Φάκελο της Κύπρου", με δεδομένες τις ευθύνες τους τόλμησε κανείς να τους αγγίξει (ίσως γιατί οι ισχυροί "προστάτες" τους, βρίσκονταν πέρα από τον Ατλαντικό και τηρούσαν τον "λόγο τους" γιά ασυλία των Αρχηγών, αν αυτοί εκτελούσαν τότε τις εντολές τους)!

Αν όμως ο Ιωαννίδης, παραμερίζοντας – όπως είχε κάνει χιλιάδες φορές – τους Επιτελείς έδινε εντολή στις Μονάδες του Έβρου να διασχίσουν τον ποταμό – συμβολικά για 10-15 χλμ – και ταυτόχρονα τα υποβρύχια που ευρίσκονταν σε πολύ κοντινή απόσταση από τα χωρικά ύδατα της Κύπρου να πλήξουν την νηοπομπή που περίμενε να αποβιβασθεί στο Πεντεμίλι (διότι το εύρος της ακτής δεν επέτρεπε σε πολλά ταυτόχρονα αποβατικά να προσεγγίζουν την ακτή, οπότε η διαδικασία προσέγγισης τους ήταν σε «κύματα» ανά 2-3 αποβατικά και κατά συνέπεια

απελπιστικά αργή – όπως παραδέχεται και ο Μεχμέτ Αλή Μπιράντ, στο βιβλίο του «Απόφαση-Απόβαση»), τότε τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά!

Ακόμα και αν τίποτα από αυτά δεν είχε γίνει, αν απλά και μόνο είχαν εφαρμοσθεί τα Σχέδια Αμύνης της Κύπρου από το βράδυ της 19^{ης} Ιουλίου με βάση τις πληροφορίες που είχαν στο ΓΕΕΦ (στην ουσία εφαρμογή του σχεδίου ΑΦΡΟΔΙΤΗ 1973 υπό τον τύπο «νυκτερινής άσκησης», αν πούμε ότι η ηγεσία ήθελε να διατηρήσει και μια επιφύλαξη για το αν πραγματικά επίκειται απόβαση των Τούρκων ή απλά ήταν μια μπλόφα τους, όπως διακήρυξε το Α/ΕΔ στην Αθήνα), τότε θα είχαν συμβεί τα εξής:

Πρώτον, οι Μονάδες θα είχαν ταχθεί σε χώρους διασποράς και η Τουρκική Αεροπορία δεν θα τις εύρισκε την επόμενη μέρα στα Στρατόπεδά τους για να τις βομβαρδίσει και να καταστρέψει σχεδόν ολοκληρωτικά κάποιες από αυτές (όπως συνέβη με τις Μονάδες Πυροβολικού που έδρευαν στην περιοχή Αθαλάσσης στην Λευκωσία). Σε αυτήν την περίπτωση η Μονάδα του Ανχη Π.Κουρούπη (251ΤΠ) από ανατολικά, και το 281 Τ.Π. με την συνδρομή της Μονάδας του Ανχη Δ.Μπίκου (316 ΤΕ) από δυτικά, θα είχαν ταχθεί σε χώρο που θα τους επέτρεπε να αντιλαμβάνονταν με το πρώτο φως της 20^{ης} Ιουλίου την επικείμενη απόβαση, και θα επενέβαιναν με τους άνδρες τους αποτρέποντας την απόβαση. Οι Τούρκοι δεν θα μπορούσαν να αντιδράσουν αν κάποιοι τους περίμεναν στην ακτή! Ταυτόχρονα οι Μονάδες Πυροβολικού του Πενταδακτύλου θα άνοιγαν πυρ και με την πανοραμική τους θέα, θα είχαν αναγκάσει εκ των πραγμάτων τους Τούρκους να εγκαταλείψουν την προσπάθειά τους!

Δεύτερον κρίσιμες μονάδες, όπως αυτές των ΛΟΚ θα είχαν καταλάβει τα υψώματα Κοτζάκαγια, Άσπρη Μούτη και Πετρομούθια που ευρίσκονται στον Πενταδάκτυλο, έτσι ώστε να «μπλόκαραν» την διάβαση της Αγύρτας και των Πανάγρων σε περίπτωση που τα Αποβατικά στρατεύματα έσπασαν τις Ελληνικές γραμμές Αμύνης στο Πεντεμίλι. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή η ενέργεια έγινε αλλά την επόμενη με τις 3 Μοίρες Καταδρομών της Εθνικής Φρουράς (31ΜΚ, 32ΜΚ, 33ΜΚ) και ήταν όλες σχεδόν, λίαν επιτυχείς. Όμως η ανδρεία των Καταδρομέων που πάτησαν όλες τις κορυφές στον Πενταδάκτυλο, αφήνοντας τους Τούρκους εγκλωβισμένους στο Κάστρο του Αγ.Ιλαρίωνα (το οποίο οχύρωναν επί μία δεκαετία), αντιμετωπίζοντας υπέρτερους σε αριθμό Τούρκους Κομμάντος, δεν είχε αποτέλεσμα, ούτε συνέχεια, διότι όπως αναφέρει ο Στρατηγός Ε.Σταμάτης (αργότερα Διοικητής 1^{ης} Στρατιάς) στο βιβλίο του (έλαβε μέρος σαν διοικητής Λόχου με τον ΛΥΠ της Μοίρας του στην επίθεση και κατάληψη του υψώματος Κοτζάκαγια), το ΓΕΕΦ δεν απέστειλε μονάδες αντικατάστασης των Λοκατζήδων οι οποίες θα εγκαθίσταντο αμυντικά στα παραπάνω υψώματα που δεσπόζουν των διαβάσεων προς Λευκωσία. Έτσι οι Λοκατζήδες, οι οποίοι από την φύση τους είναι πλασμένοι για αστραπιαίο-επιθετικό πόλεμο, διαβλέποντας τον επερχόμενο εγκλωβισμό τους από παντού, χωρίς ελπίδα ενίσχυσης, διατάχθηκαν να απαγκιστρωθούν, με διαταγή του συνταγματάρχη Κομπόκη, ο οποίος δεν ήθελε να θυσιαστούν άδικα οι Λοκατζήδες του! Μετά από αυτό οι δεσπόζουσες των διαβάσεων, επανήλθαν στα χέρια των Τούρκων με τα γνωστά αποτελέσματα. Παρόλα ταύτα οι Τούρκοι το «φύσαγαν και δεν κρύωνε»! Για αυτό ξεσπούσαν όλο το μίσος τους με κτηνωδία, αν τύχαινε και συνελάμβαναν αιχμάλωτο Ελληνοκύπριο Καταδρομέα. Αν αυτή η κίνηση είχε γίνει προληπτικά – υπό τύπον νυκτερινής άσκησης, όπως ανέφερα πριν - το βράδυ πριν την απόβαση, η διάβαση θα ήταν στα Ελληνικά χέρια αποκόποντας τους αποβιβασθέντες Τούρκους τελείως με τον θύλακα τους στην Λευκωσία! Και τότε τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά!

Τρίτον οι Μονάδες Αρμάτων και Τεθωρακισμένων (23^η ΕΜΑ και 21^η ΕΑΝ), παρόλη την παλαιότητα του υλικού τους, μπορούσαν να είχαν κινηθεί προληπτικά προς τον χώρο της απόβασης, στους πρόποδες του Πενταδακτύλου, ή ακόμα και έξω από την Κερύνεια, και να είχαν ταχθεί σαν να πραγματοποιούσαν άσκηση «σχοινάκια» (που λαμβάνουν ανέκαθεν χώρα τακτικά στις ΤΑΜΣ του Ελληνικού Στρατού). Με παραλλαγή κάτω από την πλούσια βλάστηση του Βορειο-Κυπριακού τοπίου, θα ήταν σε αναμονή τελείως αθέατοι, και τότε την επομένη θα είχαν να διασχίσουν μικρή απόσταση μέχρι το Πεντεμίλι και θα είχαν ρίξει στην θάλασσα τον εισβολέα. Απόδειξη είναι το γεγονός, ότι όταν μετά από πολλές ώρες και με μύριες δυσκολίες, οι Τούρκοι κατάφεραν και αποβίβασαν ορισμένα τεθωρακισμένα ΤΟΜΠ Μ-113, δύο από αυτά εβλήθησαν από ξεκομμένα ΠΑΟ της Εθνικής Φρουράς στην περιοχή δυτικά του Πεντεμιλίου και καταστράφηκαν. Δυστυχώς όμως, οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ κράτησαν τα Άρματα στους χώρους που είχαν ταχθεί κατά

το Πραξικόπημα (εντός Λευκωσίας) και όσα από αυτά ήταν εφεδρεία, είχαν διασκορπιστεί και προσκολληθεί σε διάφορες Μονάδες, μειώνοντας στην ουσία την δύναμη πυρός τους. Και αυτό γιατί σε αυτές τις μονάδες είχαν σταλεί 2-3 άρματα, τα οποία όχι μόνο δεν παρείχαν ισχυρή δύναμη πυρός αλλά και κατά την μετακίνησή τους ορισμένα παρουσίαζαν βλάβες και αποστερούσαν την υποστήριξη που έπρεπε να δίνουν στις μονάδες που ήταν προσκολλημένα. Όταν πλέον το ΓΕΕΦ αποφάσισε να κινηθεί και ο κύριος όγκος των Μονάδων Αρμάτων απεγκλωβίστηκε από τα «Αστυνομικά» του καθήκοντα που του είχαν ανατεθεί μετά το πραξικόπημα εντός Λευκωσίας, τότε είχαμε τραγικές συνέπειες εξ' αιτίας ασυνεννοησίας των προϊσταμένων Κλιμακίων, Τακτικών Διοικήσεων και Διοικητών Μονάδων. Πολλά άρματα έπεσαν σε Τούρκικες ενέδρες, σε χώρους που κανείς δε τους είχε ενημερώσει (ή δεν ήξερε) ότι είχαν προωθηθεί δυνάμεις του εχθρού, αλλά και αρκετά από αυτά (ρώσικα άρματα T-34/85 όπως και ερπυστριοφόρα BTR-152V1 ή ακόμα και τεθωρακισμένα οχήματα Marmon Harrington - ελαφρά τεθωρακισμένα οχήματα του Β' Π.Π.), βρέθηκαν στο στόχαστρο των αεροσκαφών της Τούρκικης Αεροπορίας με παράδειγμα της Μονάδας του Αντισυνταγματάρχη Γ.Μπούτου, η οποία σχεδόν καταστράφηκε καθ' οδόν!

Σήμερα στο Πάρκο της Εισβολής στο Πεντεμίλι (Μουσείο Καραογλάνογλου, όπως το ονομάζουν) εκτίθενται τέτοια «λάφυρα» από τον οπλισμό της Εθνικής Φρουράς. Οι Τούρκοι βαυκαλιζονται να αναφέρουν ότι όλα αυτά είναι οχήματα τα οποία δήθεν εγκατέλειψαν οι Έλληνες μόλις αντίκρουσαν τα Μεχμετζικ (έτσι αναφέρουν οι επεξηγηματικές πινακίδες στον χώρο). Βέβαια ο Συνταγματάρχης του Αγγλικού Στρατού Λέοναρντ Μπλάκσον, σε σχόλιο του στο BBC ξεκάθαρα αναφέρει ότι τα περισσότερα από αυτά που βρίσκονται σε καλή σχετικά κατάσταση, φαίνονται ότι έχουν βληθεί στις ερπύστριες και είναι παγκοσμίως γνωστό ότι άρμα άπαξ και βληθεί στην ερπύστρια είναι απλά ακίνητος στόχος! Επίσης ο Ταξίαρχος Έντγκαρ Φαραντέυ αναφέρει στην ίδια εκπομπή ότι θεώρησε τρομερά παράτολμο το γεγονός, ερπυστριοφόρα BTR-152V1 αλλά ακόμα και άρματα T-34/85 να προσπαθήσουν να αναχαιτήσουν Αμερικάνικα άρματα M-47 και ερπυστριοφόρα M-113 που είχαν οι Τούρκοι. Παρόλα ταύτα οι αρματιστές μας το έκαναν. Τους πρόδωσαν οι ελλιπείς πληροφορίες και η παλαιότητα του υλικού τους!

Όταν ο Ελλαδίτης Λοχίας ΤΘ Κριθάρης που είχε φτάσει μόλις την προηγούμενη της εισβολής στην Κύπρο με μετάθεση, μαζί με τους συμπολεμιστές του που απάρτιζαν το πλήρωμα του, οδήγησε το Τούρκικο άρμα M-47, που οι άντρες της Εθνικής Φρουράς κατέλαβαν στην περιοχή Κόρνος, μαζί με ένα Τούρκικο ΤΟΜΠ M-113, σαν «σφήνα» ανάμεσα στα υπόλοιπα άρματα μιας Τουρκικής Επιλαρχίας, κατάφερε να καταστρέψει 5 Τουρκικά άρματα και να αποσυρθεί σε απυρόβλητο πρანές, χωρίς να υποστεί καμία απώλεια! Αυτοί ήταν οι αρματιστές μας!

Τέταρτον, με εξουδετερωμένη την αποβατική δύναμη των Τούρκων και αποκομμένη πλήρως την αερομεταφερόμενη μονάδα που βρήκε καταφύγιο στον θύλακα του Κιόνελι, οι πέριξ αυτού μονάδες της Εθνικής Φρουράς, θα έκλειναν σαν λαβίδα έτσι ώστε να τους ανάγκαζαν να παραδοθούν. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Τούρκοι φοβόντουσαν πολύ αυτό το ενδεχόμενο. Απόδειξη το γεγονός ότι όταν η ΕΛΔΥΚ προχώρησε στην καταδικασμένη εξ' αρχής σε αποτυχία επίθεση, μετωπικά εναντίον του Κιόνελι, παρόλο το γεγονός ότι οι Λόχοι Κυπρίων Επίστρωτων (πχ Λόχος Λυσσαρίδη) δεν εξετέλεσαν την κίνηση αντιπερισπασμού, η Ελληνική μονάδα βρέθηκε έως την αντιαρματική τάφρο προ της 2^{ης} σειράς πολυβολείων του θύλακα. Τότε με την ειδίση αυτή, ότι η πρώτη γραμμή αμύνης του Κιόνελι εκάμφθη από τους άντρες της ΕΛΔΥΚ, ο Ραούφ Ντεκτάς, ζήτησε απεγνωσμένα ελικόπτερο για εκείνον και την οικογένεια του, για να απομακρυνθεί από την Λευκωσία, διότι άρχισε να πιστεύει ότι ο θύλακας, θα πέσει! Αλίμονο όμως, η ΕΛΔΥΚ δεν δέχθηκε ενισχύσεις από πουθενά! Και για να μην βρει τους άνδρες της εκτεθειμένους από τα πυρά της Τούρκικης Αεροπορίας που θα έκανε την εμφάνισή της με το πρώτο φως, απαγκιστρώθηκε λίγο πριν χαράξει! Όμως οι Τούρκοι «κάθονταν στα κάρβουνα» καθ' όλη την διάρκεια της νύχτας!

Πέμπτον, με οργανωμένη εκτέλεση της Επιστράτευσης στην Κύπρο ακόμα και μετά την καθυστέρηση που αυτή έγινε - αν όχι προληπτικά τις προ της εισβολής ημέρες, για να μην θεωρηθεί "πρόκληση" προς τους Τούρκους - με τον προκαθορισμένο από τους Στρατιωτικούς Κανονισμούς τρόπο, όπως τα ΣΑΚ (Σχέδια Αμύνης Κύπρου) προέβλεπαν και δεν «γινόταν στο ποδάρι» και δεν δημιουργόταν αυτό το χάος που στην πραγματικότητα δημιουργήθηκε, όπου ο κάθε έφεδρος παρουσιαζόταν «στην πλησιέστερη στρατιωτική μονάδα» όπως τους καλούσε με

οδηγίες του το ραδιόφωνο, τότε οι Αποστολές Συμπληρώσεως και τα Τάγματα Επιστρατεύσεως, θα είχαν επανδρωθεί επαρκώς και θα είχαν δημιουργήσει τουλάχιστον έναν ικανό αριθμητικά στρατό, ο οποίος θα μπορούσε να αντιπαραταχθεί με τις μονάδες εισβολής, παρά τα υπάρχοντα μειονεκτήματα από την ποικιλία του οπλισμού και των πυρομαχικών, διότι ας μην ξεχνάμε ότι στον «Αττίλα Ι» οι Τούρκοι δεν είχαν αποβιβάσει πάρα πολύ Στρατό και σχεδόν καθόλου τάνκς! Όμως το χάος αυτής της επιστράτευσης ήταν πρωτοφανές. Ευρέθησαν Μονάδες στις οποίες δεν εμφανίστηκαν ούτε οι «πυρήνες» (αξιωματικοί και υπαξιωματικοί κρίσιμων ειδικοτήτων που φροντίζουν για την ομαλή επάνδρωση της μονάδας επιστράτευσης)! Αυτό δεν συνέβη μόνο λόγω ανυποταξίας (η οποία ήταν αρκετή σε όγκο – κύρια γιατί οι Κύπριοι εκείνες τις στιγμές «έμπλεξαν το σώβρακο με την γραβάτα», δηλαδή το κομματικό μένος και πάθος, πρυτάνευσε του εθνικού καθήκοντος σε πάρα πολλούς από αυτούς), αλλά κυρίως, επειδή λόγω του ότι ο καθένας παρουσιαζόταν «όπου ήθελε» ανάλογα με το που βρισκόταν εκείνη την δεδομένη στιγμή, συνέβη το εξής τραγικό: σε κάποιες μονάδες να υπάρχουν υπερ-τριπλάσιοι από τους προβλεπόμενους ολμιστές (χειριστές όλμων) ενώ ο ΛΥΠ (Λόχος Υποστηρίξεως) της Μονάδας που παρουσιάστηκαν, διέθετε μόνο 4 πυροσωλήνες, ενώ αντίθετα σε άλλες Μονάδες δεν παρουσιάστηκε ούτε ένας ολμιστής (και η υποστήριξη με όλμο είναι βασικό πλεονέκτημα κάθε μονάδας κρούσης)! Άλλοι πάλι δεν εύρισκαν που ήταν η Μονάδα τους (άλλοι που όπως ακούστηκε, χρησιμοποιήθηκε από Κύπριο Πολιτικό που ανέβηκε στα ύπατα αξιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας). Άλλες μονάδες επιστρατεύσεως δεν υπάκουσαν στις διαταγές και δεν έκαναν αισθητή την παρουσία τους σε κανένα πεδίο μάχης (πχ. Λόχος Λυσσαρίδη κατά την μάχη του Κιόνελλι)!

Και η ΕΛΔΥΚ; Ποιά η συμβολή της εκείνες τις κρίσιμες μέρες;

Η ΕΛΔΥΚ του 1974 αποτελούσε μιά πάρα πολύ αξιόμαχη Μονάδα, στελεχωμένη σε επίπεδο υπομονάδων της, με αξιόλογα και ικανώτατα - όπως αποδείχθηκε από τα πολεμικά γεγονότα - στελέχη. Το γεγονός ότι η ΤΟΥΡΔΥΚ δεν έπαιξε σχεδόν κανένα ενεργό ρόλο στις επιχειρήσεις του "Αττίλα Ι", αλλά αντίθετα μολαταύτα είχε σαν απώλεια και τον Διοικητή της, Συνταγματάρχη Βεζύρογλου, αυτό οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην αποτρεπτική παρουσία της ΕΛΔΥΚ. Διοικητής της εκείνη την εποχή ήταν ο Σχης (ΠΖ) Νικολαΐδης, ο οποίος μόλις είχε τοποθετηθεί στην Μονάδα. Το μέγα λάθος του ήταν ότι παρακολουθούσε από μακράν τα γεγονότα, και πειθαρχούσε αφάνταστα στις εντολές του ΓΕΕΦ. Απόδειξη ότι συναίνεσε στην αποστολή αυτοκτονίας της ΕΛΔΥΚ κατά του Κιόνελλι, χωρίς προπαρασκευή Πυροβολικού, χωρίς σοβαρή υποστήριξη αρμάτων και βέβαια χωρίς να λαμβάνει υπ'όψιν του ότι αυτό θα γινόταν υπό το φως της ημέρας, καθ'ήν στιγμήν η Τουρκική Αεροπορία ήταν η μοναδική παρούσα στους Κυπριακούς αιθέρες, ο δε χώρος προ του Κιόνελλι ήταν εξαιρετικά ακάλυπτος χωρίς φυσικές οχυρές θέσεις.

Η ΕΛΔΥΚ εκ προοιμίου εθεωρείτο εξαιρετικά υπολογίσιμος αντίπαλος από τους Τούρκους. Οργανωμένη με τα πρότυπα του Ελλαδικού Στρατού, στον οποίο στην ουσία ανήκε, είχε σαν κύρια αποστολή την προστασία της νήσου, όπου και όταν αυτό της ζητηθεί. Γι' αυτό και κατά την διάρκεια της εισβολής, υπομονάδες της αποσπάστηκαν σε άλλα σημεία πέραν του Στρατοπέδου της. Κατά κύριο λόγο ο 1^{ος} λόχος αποσπάστηκε, στην περιοχή Καραβά να συνδράμει τις εκεί μονάδες της Εθνικής Φρουράς που θα προσπαθούσαν να αναχαιτίσουν την προσπάθεια εξάπλωσης της Τουρκικής προέλασης προς δυσμάς. Όμως ο κύριος όγκος των δυνάμεών της ήταν ταγμένος πίσω από τον λόφο της Μακεδονίτισσας, εκεί όπου είναι σήμερα ο Τύμβος με τα κενοτάφια των πεσόντων Ελλήνων ενώ δυνάμεις 2 λόχων είχαν οχυρωθεί με τους άντρες τους ακροβολισμένους στα χαρακώματα και ορύγματα προ του Στρατοπέδου στον Γερόλακκο. Και αυτό γιατί με πρωτοβουλία του Διοικητή της, προληπτικά, το χάραμα της ημέρας της εισβολής (04.00 πμ) δόθηκε η εντολή να αναπτυχθεί όλη η Μονάδα σε χώρους διασποράς εντός και γγγύς του Στρατοπέδου της. Έτσι δεν τους βρήκε στα καταλύματά τους η πρώτη επίθεση των τουρκικών βομβαρδιστικών με βόμβες ναβάλμ, που κυριολεκτικά δημιούργησε εικόνες "Κόλασης του Δάντη" μέσα στο Στρατόπεδο.

Το υποτιθέμενο αντίπαλο δέος, η ΤΟΥΡΔΥΚ είχε εγκαταλειφθεί από το βράδυ προ της εισβολής και οι άντρες της βρήκαν καταφύγιο στον Τ/Κ θύλακα του Κιόνελλι. Για να μην γίνει αντιληπτή η απόσυρσή τους, έβαλαν τα megάφωνα του Στρατοπέδου τους να παινίζουν εμβατήρια και είχαν φωταγωγήσει πλήρως τον χώρο. Αυτό από μόνο του έπρεπε να θεωρηθεί ύποπτο, διότι με τις

πληροφορίες που υπήρχαν τότε για τον απόπλου της αποβατικής δύναμης από την Μερσίνα, με επικείμενη την πολεμική σύγκρουση, ποιά Στρατιωτική Μονάδα φωταγωγείται σαν να έχει πάρτυ; Όμως τέτοια ώρα, τέτοια λόγια. Εκείνη την στιγμή τίποτα δεν αξιολογείτο σωστά, για τους λόγους που ανέφερα παραπάνω, ούτε από την τοπική ΕΥΠ ούτε από το 2ο Ε.Γ. του ΓΕΕΦ ούτε από το 2ο Ε.Γ. της ΕΛΔΥΚ.

Τελικά η ΕΛΔΥΚ, τουλάχιστον τάχθηκε αμυντικά μετά την αποτυχημένη επίθεση στο Κιόνελλι, σε νέα χαρακώματα και ορύγματα τα οποία σκάφτηκαν με αστραπιαία ταχύτητα.

Στις 17:00 της 22ας Ιουλίου, μια ώρα μετά την κατάπαυση πυρός, στον Β. τομέα της Λευκωσίας οι Τούρκοι προσπάθησαν να προωθηθούν καλυμμένοι πίσω από ένα κοπάδι πρόβατα !!! Έγιναν αντιληπτοί απ' την αρχή με γέλια απ' την Εθνοφρουρά, αφέθηκαν να πλησιάσουν αρκετά και θερίστηκαν μαζί με το κοπάδι...

Στις 18:00 - και ενώ υπάρχει σιγή όπλων δύο ώρες τώρα - 500 περίπου Τούρκοι με όλμους πλησιάζουν με έρπην κρυφά το στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ στα 500 μ. ανατολικά και άλλοι τόσοι δυτικά, ελπίζοντας να το καταλάβουν αιφνιδιαστικά. Έγιναν αντιληπτοί και παρά τις εντολές του ΓΕΕΦ για διατήρηση της εκεχειρίας αυτοί πλησίαζαν μέχρι σημείου άλματος εφόδου, βοηθούμενοι απ' το σκοτάδι που άρχισε να πέφτει και την αφέγγαρη νύχτα. Ο σκοπός του 4ου λόχου τους αντιλήφθηκε και έριξε στον αέρα προειδοποιητικά. Το ΓΕΕΦ επέμενε να τηρηθεί η κατάπαυση του πυρός με τους Τούρκους δίπλα στα συρματοπλέγματα του στρατοπέδου! Ο διοικητής όμως του 2ΤΠ με πρωτοβουλία του, διέταξε αρχικά προειδοποιητικές βολές και στη συνέχεια έδωσε διαταγή πυρός, μέχρι που οι Τούρκοι απομακρύνθηκαν. Το πρωί βρέθηκαν δίπλα στα συρματοπλέγματα αρκετοί νεκροί Τούρκοι στρατιώτες φορτωμένοι με όλμους και οπλοπολυβόλα. «*Η κατάπαυση πυρός δεν ίσχυε για άνδρους και προσπαθούσαν να την εκμεταλλευτούν όσο γίνεται καλύτερα*» (από συνέντευξη βετεράνου της «ΕΛΔΥΚ»).

Την Τρίτη 23 Ιουλίου, δηλαδή την επομένη της κατάπαυσης πυρός οι Τούρκοι προωθήθηκαν αργά και διστακτικά στη θέση του 11ΣΠ, ανάμεσα στην ΕΛΔΥΚ και στο Αεροδρόμιο Λευκωσίας, το οποίο προσπάθησαν να πλησιάσουν, αλλά ανακόπηκαν από τη Α' Μοίρα Καταδρομών που από το βράδυ της προηγούμενης που ήρθε με τα «Νοράτλας» από το Μάλεμε της Κρήτης, με την γνωστή «αποστολή Νίκη», είχε αναλάβει την υπεράσπισή του. Αργότερα το αεροδρόμιο τέθηκε υπό την προστασία του ΟΗΕ με παρέμβαση του Κούρτ Βάλντχάιμ και έτσι παραμένει ως σήμερα (Καναδοί Κυανόκρανοι ανέλαβαν την προστασία του κατά τα τέλη των εχθροπραξιών).

Το πρωί της 14ης Αυγούστου, βρήκε τους άνδρες της ΕΛΔΥΚ σε γραμμή άμυνας στο στρατόπεδο της, στις θέσεις διασποράς που είχαν ανακατασκευάσει. Στην άμυνα του στρατοπέδου ήταν όσοι είχαν μείνει από τις μάχες του Καραβά (από τον ηρωικό 1ο λόχο που στην ουσία δεν υπήρχε πια) οι οποίοι είχαν συμπτυχθεί σε διλοχία με υπολείμματα του 6^{ου} λόχου του 2ΤΠ, υπο τον Ταγματάρχη Στεργιόπουλο. Οι υπόλοιποι ήταν, ο 2ος με διοικητή τον Υπολοχαγό Κωσταντούλα, ο 4ος με τον Κύπριο Λοχαγό Λ.Ιωαννίδη, ο λόχος διοικήσεως της ΕΛΔΥΚ με διοικητή τον Ταγματάρχη Δελή, μια διμοιρία μηχανικού με διοικητή τον Λοχαγό Σταυριανάκο και άλλα μικρά τμήματα εφέδρων Κυπρίων σε διμοιρίες τυφεκιοφόρων. Διοικητής όλων αυτών των δυνάμεων ήταν ο Αντισυνταγματάρχης Σταυρουλόπουλος.

Από το πρωί που ξεκίνησε ο Αττίλας II, οι Τούρκοι άρχισαν να χτυπούν με πυρά βαρέος πυροβολικού και αεροπορίας. Στις 10:00 εκδηλώθηκε η πρώτη επίθεση πεζικού η οποία αποκρούστηκε. Στις 11:00 δεύτερη προσπάθεια Τουρκικού πεζικού και αρμάτων αποκρούστηκε πάλι. Την ίδια τύχη είχε και επίθεση των Τούρκων στις 15:00. Σε όλη αυτή τη διάρκεια η αεροπορία τους, χτυπούσε κατά διαστήματα, τους υπερασπιστές του Στρατοπέδου. Η άμυνα του στρατοπέδου από την ΕΛΔΥΚ αποδεικνυόταν η αποτελεσματικότερη των δυνάμεών μας γιατί με Σίγκερ και ΠΑΟ δεν τολμούσαν να προελάσουν τα άρματά τους. Όταν ένα Τούρκικο άρμα δεχόταν αντιαρματική βολή, τα υπόλοιπα υποχωρούσαν και μαζί με αυτά το πεζικό που τα ακολουθούσε.

Από το πρωί της 15^{ης} Αυγούστου, οι Τούρκοι ξανάρχισαν να βάλλουν εναντίον της ΕΛΔΥΚ με πυρά πυροβολικού και αεροπορίας αδιάκοπα. Όμως δεν τόλμησαν καμία επίθεση πεζικού και αρμάτων. Η παντελής αποτυχία των επιθέσεων τους την 14^η Αυγούστου, τους αποθάρρυνε. Γι' αυτό έριξαν το βάρος τους των επιθέσεων τους (αναζητώντας άλλη οδό διάσπασης της Άμυνας Λευκωσίας) κατά του άξονα του προαστίου του Αγ.Παύλου – Σχολής Γρηγορίου. Όμως και εκεί

«έφαγαν τα μούτρα τους», διότι ήταν ζώνη ευθύνης ενός εξαιρετικού Έλληνα Αξιωματικού, του Ταγματάρχη Δ.Αλευρομάγειρου Διοικητή του 336 ΤΕ (μετέπειτα Αντιστρατήγου και Γενικού Επιθεωρητή Στρατού), ο οποίος ουσιαστικά με τους άντρες του, πολεμώντας λυσσασμένα εναντίον υπεράριθμων Τούρκων και με ελλιπή οπλισμό, κράτησε την Λευκωσία, ανέπαφη, ουσιαστικά στα όρια της Πράσινης γραμμής που προϋπήρχαν, της εισβολής.

Στην ΕΛΔΥΚ τώρα, ο διοικητής της, προβλέποντας νέα επίθεση των Τούρκων, ακόμα πιο ισχυρή την επομένη (16^η Αυγούστου) ζήτησε από το ΓΕΕΦ αντιαρματική υποστήριξη και μεγαλύτερη υποστήριξη πυρών πυροβολικού. Όμως αντί αυτών του έστειλαν τρία τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού! Αντιλαμβανόμενος την μη χρησιμότητά τους υπό τας περιστάσεις, τα έστειλε πίσω την νύχτα, έτσι ώστε να διατεθούν σε άλλες αποστολές.

Είναι σημαντικό εδώ να αναφέρουμε το «άσχημο παιχνίδι» που έπαιξαν ορισμένοι από τους άνδρες των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι πρόδιδαν στους Τούρκους, πληροφορίες μάχης των Ελληνικών Δυνάμεων. Αυτό αποδεικνύεται από μαρτυρίες στρατιωτών της πρώτης γραμμής όπως του Στρ.Σπανογιάννη της ΕΛΔΥΚ όπου έβλεπε τις βολές του πυροβολικού των Τούρκων να γίνονται απόλυτα εύστοχες, πέντε μόλις λεπτά μετά την πτήση Ελικοπτέρων του ΟΗΕ πάνω από τις οχυρωμένες Ελληνικές θέσεις, ενώ πέντε λεπτά ενωρίτερα ήταν απελπιστικά άστοχες. Άλλοι στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ βεβαιώνουν ότι αφότου δόθηκε από Έλληνα αξιωματικό, στους αξιωματικούς του ΟΗΕ (μετά από φορτική απαίτησή τους), το σχεδιάγραμμα του ναρκοπεδίου που είχε υπήρχε μπροστά από το Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ, ένα ερπυστριοφόρο M-113 των κυανοκράνων πέρασε μέσα από αυτό αποτυπώνοντας ξεκάθαρα στο έδαφος, «το ασφαλές μονοπάτι» ανάμεσα στις νάρκες, το οποίο χρησιμοποίησαν την επομένη στην επίθεσή τους τα Τούρκικα τάνκς. Υπάρχουν και άλλες μαρτυρίες, όπως αυτή των ανδρών της Α΄ ΜΚ που υπερασπιζόνταν το Αεροδρόμιο της Λευκωσίας, όπου οι Καναδοί κυανοκράνοι, περνούσαν ανάμεσά τους κατά την διάρκεια της ανάπαυλας από την μάχη, και ευθύς μετά, στην νέα επίθεση των Τούρκων, όλα τα σημεία παραλλαγής ή ενέδρας των ανδρών της Μοίρας, ήταν ήδη γνωστά στους Τούρκους που είτε τα απέφευγαν, είτε έριχναν όλο το βάρος της επίθεσής τους σε αυτά!

Η ΕΛΔΥΚ πιά, έχοντας κρατήσει γερά ήδη δυο μέρες, με τους άντρες της σε θέσεις μάχης που ήταν γεμάτες κρατήρες από βόμβες των 1.000 lb και τα πάντα γκρεμισμένα και καμένα, περιμένει ξημερώνοντας η 16^η Αυγούστου, την νέα επίθεση των Τούρκων η οποία έμελλε να είναι και η τελευταία. Στις 08:30 το πρωί άρχισε να προσβάλλεται και πάλι από την αεροπορία τους και συγχρόνως άρχισαν να κινούνται προς το στρατόπεδο και προς τον Αγ. Παύλο δυο Τουρκικοί σχηματισμοί. Ήταν δυο Ίλες μέσωσιν αρμάτων M-48 σε σχηματισμό «Υ», ενισχυμένες με τάγματα πεζικού που ακολουθούσαν, υποστηριζόμενα από πυρά πυροβολικού καμπύλης τροχιάς που έρχονταν από το Κιόνελλι, ενώ ταυτόχρονα ένας άλλος παρόμοιος τρίτος σχηματισμός αποτελούμενος από μία Ίλη μέσωσιν αρμάτων M-48 και πεζικό, κινούμενος με άξονα το Γερόλακκο προς τη θέση του 4ου Λόχου και του Λόχου Διοικήσεως. Όλοι αυτοί οι σχηματισμοί αποκρούστηκαν μέχρι το μεσημέρι από τους λιγοστούς υπερασπιστές του στρατοπέδου με τα πενιχρά οπλικά συστήματα που διέθεταν. Όταν μετά από συνεχείς επαναλαμβανόμενες επιθέσεις οι Τούρκοι κατάφεραν να φθάσουν στα 100μ από τις τελευταίες σειρές συρματοπλεγμάτων στα αριστερά, με το πλεονέκτημα της υπεροπλίας και του δεκαπλάσιου στρατεύματος που εφορούσε, η μάχη κατέληξε εκ του συστάδην. Παράλο που κάποια αραιά πυρά υποστήριξης του πυροβολικού μας έκοψαν κάπως την ορμή των αρμάτων τους, αυτοί σε λίγο θα έμπαιναν στις θέσεις του 4ου Λόχου. Ήταν 13:00 και διατάχθηκε απαγκίστρωση. Αυτή όμως θα έπρεπε να γίνει υπό το φως της ημέρας, με τα νώτα ακάλυπτα και σε έδαφος επικλινές, χωρίς φυσική κάλυψη. Πραγματική αυτοκτονία. Προσπάθησαν τα πρώτα τμήματα μέχρι που τα Τούρκικα άρματα και πεζικό έπεσαν στις γραμμές τους, οπότε οι Έλληνες μαχητές ενεπλάκησαν σε μάχη σώμα με σώμα και εξελίχθησαν σκληρές άπειρης αυτοθυσίας, ηρωισμού σε συνδυασμό με απόγνωση και το αίσθημα της αυτοσυντήρησης! Το πρόβλημα δημιουργήθηκε στο κέντρο, όπου εισήλθε και ο κύριος όγκος των επιτιθέμενων Τούρκων. Στην αρχή οι Τούρκοι, λόγω σύγχυσης εξ αιτίας της ομοίου χρώματος (λόγω NATO) της στολής εκστρατείας των Ελλήνων στρατιωτών, με αυτή των δικών τους, στην προσπάθειά τους να εκκαθαρίσουν το Στρατόπεδο από τους λιγοστούς Ελδουκάρους, πυροβολούσαν ανεξέλεγκτα ότι εκινείτο. Σε αυτήν την προσπάθειά τους αλληλοεξοντώθηκαν πολλοί Τούρκοι στρατιώτες. Όμως ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός τους για

μία τέτοια επίθεση, τους επέτρεπε τέτοιες «πολυτέλειες». Στις 13:35 τα Τούρκικα άρματα έμπαιναν πλέον από όλες τις μεριές στο Στρατόπεδο και προσπαθούσαν να κλείσουν σε μία λαβίδα τους υποχωρούντες Ελλαδίτες στρατιώτες. Τότε ο Ανθυπασπιστής Κ.Κέντρας με την Διμοιρία Πολυβόλων έμεινε εκεί να καλύπτει τους υποχωρούντες συναδέλφους του και έκτοτε θεωρείται αγνοούμενος. Με αυτή του την πράξη, έδωσε χρόνο στους συναδέλφους του να απαγκιστρωθούν προς την περιοχή Αρχαγγέλου. Τότε, έφταναν και έφεδροι από την Λεμεσό στο ύψωμα της Σχολής Γρηγορίου..

Οι Τούρκοι στη μανία τους για την ΕΛΔΥΚ που αντιστάθηκε ηρωικά, μάζεψαν τους νεκρούς στρατιώτες της, στον δρόμο μπροστά από το στρατόπεδο και αφού τους απογύμνωναν, τους έκοβαν τα κεφάλια και τους φωτογράφιζαν. Ανάμεσα στους ηρωικά πεσόντες Αξιωματικούς της ήταν οι Λοχαγοί Σταυριανάκος και Σταμπουλής. Ο πρώτος, επικεφαλής της διμοιρίας Μηχανικού της Μονάδας, χάνοντας τους περισσότερους άνδρες του σε μάχες σώμα με σώμα, πυροβολήθηκε από συζυγές πολυβόλο άρματος. Πριν λίγο διέταξε τους άνδρες του (μαρτυρία Λοχία Φλέσσα), **να μείνουν στα ορύγματα τους και αν χρειαστεί τα Τουρκικά άρματα να περάσουν από πάνω τους!** *«Το Στρατόπεδο είναι Ελλάδα και θα το υπερασπιστούμε μέχρι ενός»* είπε λίγο πριν σκοτωθεί. Σε αυτήν την μάχη η ΕΛΔΥΚ έχασε πάνω από το 1/3 της δυνάμεως των υπερασπιστών του Στρατοπέδου της, που το ξεκίνημα της 14^{ης} Αυγούστου, αριθμούσε περίπου 300 άνδρες. Η διαπίστωση ότι κανείς εκ των υπερασπιστών της δεν «το έβαλε στα πόδια», παρόλο το γεγονός ότι η προσπάθειά τους φαινόταν καταδικασμένη, πρώτον λόγω του όγκου των επιτιθέμενων και δεύτερον λόγω των ισχνών μέσων που διέθεταν για την απώθησή τους, δείχνει τον ηρωισμό τους και το αίσθημα του καθήκοντος που είχαν στην καρδιά τους. Απαγκιστρώθηκαν μόνο όταν διατάχθηκαν για αυτό, αφού πολλοί από αυτούς είχαν καταπλακωθεί μέσα στα ορύγματα τους από τα εφορμούντα Τούρκικα τάνκς, έχοντας ξοδέψει πρώτα και τα τελευταία πυρομαχικά τους!

Οι εναπομείναντες στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ, παρότι απο το απόγευμα της 16^{ης}, μετά την πτώση του στρατοπέδου τους είχε συμφωνηθεί και πάλι κατάπαυση πυρός, απόκρουσαν και την επομένη (17^η Αυγούστου), με επιτυχία επιθέσεις των Τούρκων στον Αγ. Παύλο, μαζί με Κύπριους εθελοντές απο την Αμμόχωστο που πολέμησαν ηρωικά στο πλευρό τους. Ήταν οι τελευταίες συμπλοκές.

Η μάχη της ΕΛΔΥΚ αναφέρεται στο Μουσείο Ιστορίας του Λονδίνου, ως μία από τις πιο άνισες μάχες που δόθηκαν ποτέ. Και όπως αναφέρει ο στρατιώτης Γώγος, που δακτυλογραφούσε το Ημερολόγιο Μονάδας καθ' υπαγόρευση του ταγματάρχη Καλλιώρα, διευθυντή του 3^{ου} Ε.Γ. : ***«και στις θερμοπύλες χάσαμε... όμως δεν αποτελεί μια ένδοξη στιγμή της Ελληνικής Ιστορίας;»***

Πώς χάθηκε η Κερύνεια;

Μεγάλη ήταν η συμβολή (όπως έχουμε ήδη προαναφέρει) του 251 ΤΠ και του διοικητή του αντισυνταγματάρχη Π.Κουρούπη, ο οποίος από την πρώτη μέρα της αποβάσεως μόνος και αβοήθητος, εγκλώβισε με δυο λόχους του, την ασυγκρίτως μεγαλύτερη αποβατική δύναμη στον όρμο Πεντεμίλι και ακολούθως (υπο την πίεση των αρμάτων Μ-48 της 39ης Μεραρχίας των Τούρκων, που ήδη είχαν αποβιβασθεί έστω και με μεγάλη καθυστέρηση) συμπύχθηκε μαζί με την 33^η Μοίρα Καταδρομών του ταγματάρχη Κατσάνη, του λοχαγού Κατούντα και του υπολοχαγού Ροκά, υπερασπιζόμενοι ηρωικά μέχρι τέλους την πόλη. Ο ταγματάρχης Κατσάνης σκοτώθηκε την 21^η Ιουλίου. Ο αντισυνταγματάρχης Κουρούπης μαζί με τον ταγματάρχη Τσιάκκα, έπεσαν ηρωικά έξω απ' την Κυρήνεια το απόγευμα της 22 Ιουλίου '74. Ενώ ανασύντασσε τις δυνάμεις του για αντεπίθεση κατά του προγεφυρώματος την οποία μόλις είχε διατάξει! Στα 15μ.της εφόρμησης δέχτηκε καταιγισμό πυρών και έπεσε έχοντας μόλις τραβήξει το πιστόλι του. Οι άντρες του δεν κατάφεραν να πάρουν το σώμα του, λόγω των δραστικών πυρών και έκτοτε θεωρείται πεσών στο πεδίο της μάχης. Αρχικά θεωρήθηκε αγνοούμενος μέχρι το 1991, οπότε ήλθαν στο φως μαρτυρίες για τις τελευταίες στιγμές του, παρόλο που το σώμα του δεν ευρέθη ποτέ. Το ίδιο συνέβη και με τον ταγματάρχη Τσιάκκα και τον λοχαγό Κατούντα.

Οι Τούρκοι πλέον χωρίς καμιά αξιόμαχη μονάδα στο πέρασμά τους, μπήκαν στην Κερύνεια, επιτυγχάνοντας τον αντικειμενικό τους σκοπό, έστω και με δύο μέρες καθυστέρηση. Στους δρόμους της, σκόρπιοι-αποκομμένοι Εθνοφρουροί αντάλασσαν πυροβολισμούς με τους

εισβολείς, αλλά η κατάσταση γρήγορα ξεκαθάρισε υπέρ των Τούρκων, οι οποίοι ως αντίποινα για την αντίσταση των υπερασπιστών της, εκτελούσαν επί τόπου όποιον στρατιώτη παραδιδόταν! Ακολούθως εξετέλεσαν κτηνώδεις πράξεις, απέναντι στον άμαχο πληθυσμό, ακόμα και αυτόν που είχε τεθεί υπό την προστασία του ΟΗΕ! Η μανία για την καθυστέρηση που είχαν στο πρόγραμμα τους, ξέσπασε πάνω στους αμάχους και στους τραυματίες Εθνοφρουρούς.

Αξιοσημείωτη τέλος, θεωρείται η απαγκίστρωση και διαφυγή από την αιχμαλωσία της μικρής φρουράς του Κάστρου της Κερύνειας στο λιμάνι, οι οποίοι από περάσματα και προσχώσεις εδαφών, που είχαν δημιουργηθεί από νερά της βροχής, πέρασαν ανάμεσα από τους Τούρκους στρατιώτες και τα τάνκς τους, στα ελεύθερα, μέχρι εκείνη την στιγμή, εδάφη.

Όμως δεν πρέπει να ξεχνούμε την θυσία των 2 Τορπιλακάτων «Τ1» και «Τ3», στα νερά έξω από την Κερύνεια, οι οποίες υπακούοντας αμέσως στην εντολή που έλαβαν από τον Ναυτικό Διοικητή Κύπρου, Παπαγιάννη, να πλήξουν τον Στόλο Εισβολής, ξεκίνησαν γνωρίζοντας ότι πρόκειται για μια αποστολή αυτοκτονίας. Αυτές οι τορπιλάκατοι ήταν σοβιετικής κατασκευής, παλαιάς τεχνολογίας, με όχι μεγάλη ταχύτητα πλεύσης, ισχνό επιφανειακό οπλισμό και μπορούσαν να εκτοξεύσουν τορπίλη μόνο εκ των όπισθεν. Αυτό σημαίνει ότι με το φως της ημέρας θα έπρεπε να πλεύσουν με «πάσει δυνάμει» εναντίον ταχύτατων αντιτορπιλικών, να αποφύγουν τις βολές ανασχέσεως τους, όπως και αυτές της Τούρκικης αεροπορίας, να τα πλησιάσουν και ακολούθως να γυρίσουν 180° για να εκτοξεύσουν την τορπίλη τους! Πραγματική αυτοκτονία! Όμως ο Υποπλοίαρχος Τσομάκης και ο Επίκουρος Σημαιοφόρος Βερύκιος (Κυβερνήτες των «Τ3» και «Τ1» αντίστοιχα) χωρίς να λογαριάσουν τον κίνδυνο του εγχειρήματος τους, απέπλευσαν άμεσα από την βάση τους εναντίον της Τούρκικης νηοπομπής. Κατάφεραν να ξεπεράσουν τα πρώτα πυρά ανασχέσεως των πλοίων και να πλησιάσουν, όχι όμως σε απόσταση τέτοια ώστε να εξαπολύσουν τις τορπίλες τους. Οι αεροπορικές προσβολές και πολυβολισμοί των Τούρκων αεροπόρων, τους καταβύθισαν, σχεδόν αΐτανδρους (μόνο ένας κελουστής σώθηκε τραυματισμένος κολυμπώντας ως την στεριά). Οι Τούρκοι μετά την κατάληψη του Β. του Νησιού, στην Ναυτική Βάση στο Μπογάζι βρήκαν ανέπαφη μια πανομοιότυπη τορπιλάκατο, ή οποία ήταν στην τεχνική βάση για επισκευή. Την πήραν λοιπόν όπως ήταν και την επιδεικνύουν, εκθέτοντάς την στο Πολεμικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης. Κάποιος ας τους πει ότι δεν τους τιμάει να επιδεικνύουν με υπερηφάνεια τον σχεδόν άχρηστο εξοπλισμό των αντιπάλων τους (τα ίδιο λάθος έπραξαν με τα οχήματα-λάφυρα της Εθνικής Φρουράς που εκτίθενται στο Πεντεμίλι – όπως έχω αναφέρει παραπάνω).

φωτο από το βομβαρδισμένο Στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ (αρχείο ΓΕΕΘΑ)

Πως χάθηκε η Αμμόχωστος;

Η Αμμόχωστος πάντα εθεωρείτο ως ένας πιθανός χώρος απόβασης των Τούρκων. Για αυτό το λόγο στην αποβατική δύναμη αντιπερισπασμού, οι Τούρκοι είχαν δώσει εντολή να πλεύσει προς Αμμόχωστο. Όταν τα ραντάρ του Αγίου Ανδρέα έπιασαν την νηοπομπή στις οθόνες τους, αυτή είχε πορεία προς Αμμόχωστο! Όμως γρήγορα αποδείχθηκε ότι ήταν απλά μια νηοπομπή αντιπερισπασμού, για να δώσει την εντύπωση ότι οι Τούρκοι θα αποβιβάζονταν στην Αμμόχωστο, όπου υπήρχε και ισχυρός θύλακας Τουρκοκυπρίων. Όμως και εδώ οι Τούρκοι τα έκαναν θάλασσα! Η αποβατική δύναμη αντιπερισπασμού, άλλαξε πορεία προς ανατολές και μετά προς βορρά, πολύ ενωρίτερα από ότι προέβλεπε το σχέδιο, και πολύ πριν εμφανισθούν τα πλοία της κυρίως απόβασης στα ανοιχτά των Κυπριακών χωρικών υδάτων στα Β. του νησιού. Έτσι κατέστη σαφές ότι επρόκειτο για δύναμη αντιπερισπασμού και τίποτα παραπάνω!

Στην Αμμόχωστο το βράδυ προ της εισβολής, έγινε η αλλαγή σειρών της ΕΛΔΥΚ. Δηλαδή 450 νέοι οπλίτες αντικατέστησαν την 19^η Ιουλίου, ισάριθμους Ελδικάριους, που θα γύρναγαν στην Ελλάδα για να απολυθούν.

Στις 23 Ιουλίου διανύουμε τη δεύτερη μέρα από την συμφωνία κατάπαυσης πυρός και οι Τούρκοι βλέποντας ότι οι Έλληνες την τηρούν έντιμα, προχωρούν συνεχώς... τελείως ανέντιμα και με την ανοχή των ΟΗΕδων.

Καταφέρνουν έτσι να εγκλωβίσουν τμήματα που έχουν διαταγή διατήρησης της θέσης και όταν σιγουρευτούν για την οπλική υπεροχή τους απέναντι στους «ακίνητους» αμυνόμενους, να επιτεθούν για να τους εξοντώσουν... Έτσι εγκλώβισαν και διέλυσαν με ενέδρα την 181 ΜΠΠ, η οποία απεγκλωβιζόταν αμαχητί αφού έβλεπε ότι οι Τούρκοι την περικύκλωναν και η Μοίρα είχε εντολή κατάπαυσης πυρός, επιτρέποντας στους Τούρκους να την πλησιάσουν κυκλωτικά και ακίνδυνα. Στην έξοδό της προς Συγχαρί, ανακόπηκε η πορεία της και αναδιπλούμενη έπεσε σε εχθρική ενέδρα και εξοντώθηκε, μόλις που νύχτωνε. Οι Τούρκοι εκμεταλλεόμενοι την εξουδετέρωση της 181 ΜΠΠ, προώθησαν δυνάμεις και κατέλαβαν το φρούριο του Μπουφαβέντο στο Πενταδάκτυλο, υψώνοντας προκλητικά μια μεγάλη σημαία. Ταυτόχρονα Τούρκοι καταδρομείς εισχωρούσαν στα ενδότερα της εθνοφρουράς για δολιοφθορές σε στρατηγικούς στόχους.

Η τουρκική υπεροπλία πλέον, αλλά και η ατιμία της εκμετάλλευσης της ανακωχής για ασφαλή προώθηση ήταν ασύγκριτη, απέναντι σε μια άτακτη Εθνοφρουρά, που έδειχνε ανίκανη να απαντήσει. Οι Έλληνες αξιωματικοί των τμημάτων της Εθνοφρουράς πλέον πέρα από την απείθεια, αντιμετώπιζαν ανοικτά και την εχθρότητα πλέον των ελληνοκυπρίων εθνοφρουρών...

Όμως οι Τούρκοι προς το παρόν κάνουν ένα αγώνα δρόμου με τον χρόνο για να πετύχουν προωθήσεις εκεί όπου δεν τα κατάφεραν με πολεμικά μέσα. Ακόμα δεν δίνουν σημασία στον τομέα της Αμμοχώστου.

Τα νέα από εκεί είναι συγκρατημένα αισιόδοξα για αυτούς. Οι Τουρκοκύπριοι του θύλακα, έχουν οχυρωθεί στο κάστρο και τα τείχη της Παλαιάς Πόλης και αμύνονται έναντι των ανδρών της Εθνοφρουράς που τους πολιορκούν, με πενιχρά όμως αποτελέσματα. Άλλωστε οι Τούρκοι ετοιμάζονταν για αυτές τις μέρες επί χρόνια!

Όπως λέει ο τότε έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πάνος Ιωαννίδης σε συνέντευξή του, από πλευράς Ελληνοκυπρίων υπάρχει μια «επιστράτευση-παρωδία» στην Αμμόχωστο, με σχεδόν ανύπαρκτα τα μέσα, με σαστισμένους και ανήμπορους να διοικήσουν τους επιτελείς της Στρατιωτικής Διοίκησης, και με ένα κατά πολλούς ακατάλληλο έως προδοτικό Διοικητή - τον Συνταγματάρχη Κωνσταντίνο Ζαρκάδα - να περιφέρεται μονολογώντας «*ό,τι είναι να γίνει θα γίνει, δεν χρειάζεται να είμαστε προκλητικοί...!*»!

Εξαιρεση μέσα στο χάος, το ανήσυχο βλέμμα των Κυπρίων μονίμων και εφέδρων αξιωματικών και οπλιτών, που αντελήφθησαν την προδοσία και άρχισαν να οργανώνουν μεταξύ τους Ομάδες Μάχης. Φωτεινή εξαιρεση από τους Ελλαδίτες Αξιωματικούς απετέλεσε ο Αντισυνταγματάρχης Ανδρέας Μουζάκης, που ηγήθηκε της μοναδικής Ελληνοκυπριακής επίθεσης για την κατάληψη του πολυβολείου στο τουρκικό Λύκειο. Εκεί, έξω από τα Τείχη της Αμμοχώστου, σκοτώθηκε ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης Μουζάκης, μεσημέρι της 20^{ης} Ιουλίου 1974.

Όταν κάποια στιγμή καταλήφθηκε το τουρκικό πολυβολείο, αιφνιδιάστηκαν οι Τούρκοι από την επίθεση και υποχωρώντας ξανά μέσα στα Τείχη, μετέδωσαν τον πανικό σε ολόκληρη την - για χρόνια - τουρκοκρατούμενη παλαιά πόλη της Αμμοχώστου. Οι έφεδροι ζήτησαν ενισχύσεις,

εξηγώντας στον Διοικητή Ζαρκάδα ότι «οι πύλες είναι ανοικτές, ο πανικός μεταξύ των Τούρκων διάχυτος και - με λίγους ακόμα μαχητές - η επιχείρηση για κατάληψη της εντός των Τειχών Αμμοχώστου θα είναι νικηφόρα».

Εξήγησαν επίσης οι έφεδροι στον Διοικητή ότι «εάν η παλαιά πόλη καταληφθεί και οι Τούρκοι είναι πλέον ανάμεσα τους, ο κίνδυνος για βομβαρδισμό της Αμμοχώστου απομακρύνεται, χωρίς να αποκλείεται και το ενδεχόμενο οι εισβολείς να μην θεωρήσουν πλέον την Αμμόχωστο σαν στόχο προτεραιότητας». Τα εξήγησαν αυτά οι έφεδροι στον Συνταγματάρχη Ζαρκάδα, για να πάρουν την πιο προδοτική διαταγή που ακούστηκε ποτέ από Έλληνα Αξιωματικό: *«Άμεση υποχώρηση, η κατάληψη της παλαιάς Αμμοχώστου δεν είναι δική σας δουλειά...! Σας διατάζω να υποχωρήσετε αμέσως»*. Με αυτή την διαταγή, η ευκαιρία για κατάληψη της εντός των Τειχών Αμμοχώστου χάθηκε οριστικά... Ανήμποροι να ενεργήσουν όπως θα έπρεπε, οι έφεδροι υποχώρησαν στο Δασάκι των Δικαστηρίων και στα γύρω κτίρια, άρχισαν να δέχονται - αμυνόμενοι πλέον - τα πυρά των Τούρκων από τα Τείχη. Σε λίγο άρχισε και η τουρκική αεροπορία να βομβαρδίζει το κέντρο της Πόλης, την παραλία της Αμμοχώστου και τις θέσεις τους. Ο Διοικητής Αμμοχώστου Συνταγματάρχης Ζαρκάδας φρόντισε έγκαιρα να ολοκληρώσει το δικό του μέρος της προδοσίας. Πρόδωσε την Αμμόχωστο από τις πρώτες ώρες, της πρώτης ημέρας, της πρώτης φάσης της Εισβολής, εκτελώντας με απόλυτη ακρίβεια τις εντολές που είχε πάρει και που μόνο εκείνος γνώριζε. Το γεγονός ότι ο ρόλος του Συνταγματάρχη Ζαρκάδα και των ανθρώπων του είχε τελειώσει από την πρώτη μέρα, αποδείχθηκε μόλις ανακοινώθηκε η προσωρινή κατάπαυση πυρός, χάριν των δήθεν «συνομιλιών της Γενεύης». Με το πρόσχημα ότι «όφειλαν να επισκεφθούν το ΓΕΕΦ», ο Διοικητής Ζαρκάδας και το επιτελείο του εξαφανίστηκαν οριστικά, εγκαταλείποντας όλα τα Τμήματα και την Αμμόχωστο χωρίς Στρατιωτική Διοίκηση!

Για την πόλη της Αμμοχώστου, η δεύτερη φάση της Εισβολής άρχισε ενωρίς το απόγευμα της 13^{ης} Αυγούστου 1974 με βομβαρδισμό, και με δύο Τμήματα να προσπαθούν να την υπερασπιστούν: Ένα Τμήμα από 32 εφέδρους στο Δασάκι των Δικαστηρίων και ένα δεύτερο Τμήμα στο Νοσοκομείο της Πόλης, με επικεφαλής τον Λοχαγό Στέλιο Κάτσιο. Οι έφεδροι στο Δασάκι χωρίς Διοίκηση. Ο αρχαιότερος από τους Αξιωματικούς έπρεπε να αναλάβει τη Διοίκηση. Έτυχε να είναι ο έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πάνος Ιωαννίδης. Οι εχθροπραξίες συνεχίστηκαν μέχρι και το μεσημέρι της Πέμπτης 15^{ης} Αυγούστου 1974. Το απόγευμα της ημέρας εκείνης, ο βομβαρδισμός εντάθηκε, οι Τούρκοι πύκνωσαν τα πυρά από τα Τείχη και κάποιο φορητό ραδιόφωνο μετέδιδε ότι «τα τουρκικά άρματα κατευθύνονται προς την Αμμόχωστο, κινούμενα χωρίς αντίσταση, χωρίς τη συνοδεία πεζικού και με μέγιστη ταχύτητα στον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Αμμοχώστου». Η πόλη έρημη. Μοναδική ένδειξη αντίστασης, οι πυροβολισμοί από τους άνδρες στο Νοσοκομείο και τους εφέδρους στο Δασάκι. Πυροβολισμοί που άρχισαν να αραιώνουν, γιατί τα πυρομαχικά των εφέδρων ήταν πλέον μετρημένα. Οι διαταγές οι οποίες δόθηκαν από τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Γιαννάκη Αρέστη (σήμερα Ταξίαρχος ε.α.) και τον έφεδρο Ανθυπολοχαγό Πάνο Ιωαννίδη ήταν: *«Παραμένουμε στις θέσεις μας αμυνόμενοι. Οικονομία στα πυρομαχικά»* και *«Να βγουν παρατηρητές προς τη Λίμνη του Αγίου Λουκά και να αναφέρουν τις κινήσεις των αρμάτων - Να χρησιμοποιηθεί η βενζίνη από τις αποθήκες του Διοικητηρίου για να γίνουν βόμβες Μολότοφ - Εάν τα άρματα κινηθούν μέσα στην πόλη, θα αντιμετωπιστούν»*. Ακολούθως δίνουν εντολή στους ασυρματιστές: *«Να γίνει προσπάθεια επικοινωνίας με το ΓΕΕΦ και την Κυβέρνηση, για να ζητηθούν ενισχύσεις - Τα άρματα από μόνα τους, χωρίς πεζοπόρα τμήματα, μόνο γραμμή αντιπαράταξης μπορούν να επιδιώξουν, προφανώς κατά μήκος του δρόμου προς το Λιμάνι - Η πόλη της Αμμοχώστου μπορεί να κρατηθεί»*. Ήσαν οι πρώτες ουσιαστικές διαταγές, μετά από τις «προδοτικές» εκείνες του Συνταγματάρχη Ζαρκάδα. Η πειθαρχία των οπλιτών προς τους νεαρούς Ανθυπολοχαγούς τους ήταν χαρακτηριστική. Μέσα σε συνθήκες κόλασης, όλοι και από μόνοι τους εξύψωσαν το ηθικό τους και κινήθηκαν όπως διατάχθηκαν. Όμως γύρω στις 17:30 ο Λοχαγός Κάτσιο με το τμήμα του (το Τμήμα του Νοσοκομείου) διατάχθηκε να ανασυνταχθεί στη Δερύνεια και είναι αυτός που κράτησε την γωσπή μέχρι και σήμερα, ακραία γραμμή προς την Αμμόχωστο. Οι μόνοι Έλληνες που είχαν απομείνει στην Αμμόχωστο ήταν οι 32 έφεδροι στο Δασάκι των Δικαστηρίων και μια ακόμα ομάδα Εφέδρων, που είχαν επίσης εγκαταλειφθεί προδομένοι από την δική τους ηγεσία, στο Λιμάνι της Αμμοχώστου. Ήσαν οι έφεδροι, που τελικά αναγκάστηκαν να πέσουν στη θάλασσα για να

σωθούν κολυμπώντας. Τα Τούρκικα άρματα εν τω μεταξύ είχαν φθάσει στη Λίμνη του Αγίου Λουκά και κτυπούσαν διαρκώς. Την βενζίνη που έψαχναν οι Ελληνικές δυνάμεις για να κατασκευάσουν βόμβες-Μολότωφ, την είχε πάρει μαζί του ο Συνταγματάρχης Ζαρκάδας. Ελπίδα για εξασφάλιση ενισχύσεων μέσω του ΓΕΕΦ ή της Κυβέρνησης καμία. Το μεν Γενικό Επιτελείο δεν απαντούσε στις κλήσεις, ο δε Πρόεδρος της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο είχαν εγκαταλείψει την Λευκωσία. Και, το κρίσιμότερο, τα πυρομαχικά των εφέδρων στην Αμμόχωστο είχαν εξαντληθεί. Η «σιγή πυρός» από τη Ελληνική πλευρά, έδωσε το τελικό σύνθημα στους Τούρκους για τελική επίθεση με όλα τα μέσα που διέθεταν. Η μοναδική Ελληνοκυπριακή επιλογή ήταν: ή να χαθούν αμαχητί (λόγω έλλειψης πυρομαχικών) ή να υποχωρήσουν. Η τελευταία πράξη γράφτηκε με την υποστολή της Ελληνικής σημαίας. Όσοι μπόρεσαν να ακούσουν - σχεδόν όλοι - βρέθηκαν «σε στάση Προσοχής να χαιρετούν την Γαλανόλευκη». Η Σημαία της Αμμοχώστου κατέβηκε, διπλώθηκε και παραδόθηκε στον αρχαιότερο Αξιωματικό. Αμέσως μετά δόθηκε η τελευταία διαταγή: *«Να μαζευτεί ο οπλισμός - Άμεση υποχώρηση – Εγκαταλείψατε τας θέσεις μας, η Αμμόχωστος χάνεται...»*.

Στην πορεία τους αυτή οι Τούρκοι από την κοιλάδα της Μεσσαορίας, έδωσαν πολύ λίγες μάχες μέχρι να φτάσουν στην Αμμόχωστο. Και αυτό διότι οι Εθνική Φρουρά με κατακερματισμένες τις δυνάμεις της και χωρίς ηθικό, εγκατέλειπε τις θέσεις μάχης και μόνο στην θέα των Τουρκικών αρμάτων M-48. Και είχαν δίκιο. Αυτοί που τους έταξαν εκεί να αντισταθούν με «ένφηλντ» απέναντι σε άρματα, ήθελαν λίαν επιεικώς κρέμασμα! Όμως παρά ταύτα οι Τούρκοι παρέμεναν διστακτικοί σε αυτήν την προώθησή τους διότι όπως αναφέρει ο Τούρκος Δρ.Κιουτσούκ (τότε Αξιωματικός του Στρατού εισβολής) στο βιβλίο του «Νταλγκά, Νταλγκά», οι πληροφορίες που είχαν ήταν ότι οι Έλληνες μάζεψαν στρατό και θα επιτεθούν! Όπως αναφέρει, το βράδυ πριν την προέλασή τους προς την Αμμόχωστο, έμειναν άπνιοι, περιμένοντας τους Έλληνες να τους ορμήσουν (και με δεδομένο τον φόβο του Τούρκου να πολεμήσει νύχτα)! Από την πολύ κούραση και την αϋπνία έβλεπαν τους ξερούς θάμνους που κουνιόνταν από τον ψυχρό νυχτερικό αεράκι, σαν στρατιώτες και τους πυροβολούσαν άσκοπα. Δυστυχώς για εμάς αυτή η αντεπίθεση δεν έγινε ποτέ! Ανικανότητα; Προδοσία; Μάλλον και τα δύο μαζί!... από διαφορετικούς πρωταγωνιστές!

Μα ακόμα και όταν έφτασαν στην Αμμόχωστο οι Τούρκοι δίσταζαν να μπουν στην πόλη! Δεν μπορούσαν ποτέ να φανταστούν ότι την υπεράσπιζαν μερικές – χωρίς πυρομαχικά – διμοιρίες!

Σε όλη την πορεία τους οι Τούρκοι διέπραξαν τρομερές κτηνωδίες απέναντι στους τραυματίες ή τους αιχμάλωτους Εθνοφρουρούς. Τους μεν αιχμάλωτους τους εκτελούσαν ομαδικά (ομολογία του Δρ.Κιουτσούκ), τους δε τραυματίες, τους άφηναν στον δρόμο και με εξαιρετικό σαδισμό, πέρναγαν από πάνω τους ...οι ερπύστριες των τάνκς (μαρτυρίες επιζώντων στο ΓΕΕΦ)!

Η Αμμόχωστος είναι ακόμα ένα παράδειγμα στρατηγικής ήττας του ΓΕΕΦ, διότι μπορούσε να σωθεί. Με τις αντιφατικές διαταγές και την αδυναμία επιβολής της πειθαρχίας, που θα δημιουργούσε εκείνες τις δυνάμεις εφέδρων, οι οποίες θα μπορούσαν να σταλούν ως ενισχύσεις των υπερασπιστών της, χάθηκε η πόλη, που από τότε αποτελεί «πόλη φάντασμα» και διαρκές διαπραγματευτικό όπλο των Τούρκων.

Αξιοσημείωτα γεγονότα που σημάδεψαν την «Μάχη της Κύπρου»

Ένα από τα πιό αξιοσημείωτα γεγονότα εκείνων των ημερών ήταν η λεγόμενη «αόρατη νηοπομπή» με πρωταγωνιστή τον ηρωικό Κυβερνήτη του Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, τον Πλωτάρχη Ε.Χανδρινό ΠΝ. Όπως αναφέρει ο Αντιναύαρχος ε.α. Κ.Βάλλας ΠΝ, *«το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, απέπλευσε από τις Κεχρίες για την Αμμόχωστο Κύπρου, την 13 Ιουλίου 1974 και ώρα 22:00, μεταφέροντας προσωπικό και υλικό της ΕΛΔΥΚ, με προβλεπόμενη ώρα κατάπλου την 07:00 της 17/7/74. Την 09:00 της 15/7 και ενώ το πλοίο βρισκόταν εν πλώ, ο Κυβερνήτης πληροφορήθηκε από το ραδιόφωνο, την εκδήλωση πραξικοπήματος, εναντίον του Μακαρίου και ότι ο Αρχιεπίσκοπος ήτο νεκρός. Ο Χανδρινός αποφάσισε την συνέχιση του πλοίου για ολοκλήρωση της αποστολής του και ενημέρωσε σχετικά το ΓΕΝ, το οποίο ενέκρινε τις προθέσεις του. Το μεσημέρι της 16/7 ενώ το Α/Γ βρισκόταν νοτίως της Λεμεσού, διατάχθηκε από ΓΕΝ να αναστρέψει και να κινηθεί προς τον όρμο Λάρδο (Λινδος) της Ρόδου. Η διαταγή αυτή ακυρώθηκε την επομένη και εδόθη νέα εντολή να καταπλεύσει στην Αμμόχωστο την 19/7/74 στις 05.00. Πράγματι, το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ κατέπλευσε στο λιμάνι της Αμμοχώστου την 19/7 και ώρα 05:00, αλλά δεν εκφόρτωσε πυρομαχικά του*

Στρατού Ξηράς γιατί όπως ανέφερε ο αρμόδιος Αξιωματικός της ΕΛΔΥΚ δεν ήταν απαραίτητα, επειδή από πρόσφατες επιχειρήσεις (εννοεί το πραξικόπημα) είχε περισυλλέξει μεγάλη ποσότητα όπλων και πυρομαχικών (που ευρέθη στις αποθήκες του «Εφεδρικού»). Πέραν αυτού, δύο Αξιωματικοί της Ειρηνευτικής Δυνάμεως, είχαν τοποθετηθεί, - για πρώτη φορά - στον καταπέλτη του πλοίου προς έλεγχο του εκφορτούμενου υλικού. Την ίδια ημέρα (19/7) και ώρα 18:00 το πλοίο απέπλευσε από την Αμμόχωστο με 450 άνδρες οπλίτες της ΕΛΔΥΚ, για επαναπατρισμό.

Την επομένη το πρωί, 20/7 ο Κυβερνήτης πληροφορήθηκε από το δελτίο ειδήσεων της Κυπριακής ραδιοφωνίας την είδηση της Τουρκικής επιθετικής ενέργειας και της αποβάσεως, ως και την κήρυξη γενικής επιστρατεύσεως, από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Το πλοίο την 09:20, διατάχθηκε από ΓΕΝ να πλεύσει στη Λεμεσό, για αποβίβαση της δυνάμεως ΕΛΔΥΚ, αλλά μετά από λίγα λεπτά της ώρας (την 09:40), ελήφθη νέα διαταγή ΓΕΝ, για να πλεύσει στην Πάφο και να αποβιβάσει το προσωπικό της ΕΛΔΥΚ. Όταν το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ έλαβε την τελευταία διαταγή, βρισκόταν 40 ν.μ. νοτιοδυτικά της Πάφου. Την 14:00 της 20/7, το πλοίο αγκυροβόλησε στην Πάφο και άρχισε η αποβίβαση των οπλιτών με τρία αποβατικά πλοία. Μετά από λίγο (14:15), ο Διοικητής της Εθνοφρουράς Πάφου ζήτησε από τον Κυβερνήτη, μέσω του ραδιοτηλεφώνου, να προσβάλλει με το πυροβολικό του πλοίου, το φρούριο της Πάφου και συγκεκριμένα τον θύλακα Μουττάλου, στον οποίο ήταν συγκεντρωμένες μεγάλες Τουρκικές δυνάμεις (δύο τάγματα), με άριστο εξοπλισμό. Ο Κυβερνήτης, ελλείψει πληροφοριών από ΓΕΝ, εάν η Ελλάδα είχε εμπλακεί σε εχθροπραξίες με την Τουρκία λόγω της εισβολής και επειδή η κατάσταση επέβαλλε την πλήρη σιγή ασυρμάτου και μέσων επικοινωνίας με το κέντρο, βρέθηκε προ του σοβαρού διλήμματος εάν θα υλοποιούσε το αίτημα της Εθνοφρουράς περί προσβολής Τουρκικών στόχων, με όλες τις τυχόν επιπτώσεις, ή θα άφηνε στο έλεος των εισβολέων την Πάφο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η «μοναχικότητα» του Κυβερνήτη στη αστραπιαία λήψη σοβαρών αποφάσεων, οι οποίες ενδεχομένως να έχουν λίαν σοβαρές επιπτώσεις, είναι πράγματι δραματική. Ο Χανδρινός, μετά από μία σύντομη εκτίμηση της καταστάσεως και λαμβάνοντας υπόψη ότι η ύπαρξη ισχυρών Τουρκικών δυνάμεων στην περιοχή, θα σήμαινε μεγάλη αιματοχυσία και ολοκληρωτική κατάληψη της Πάφου, αποφάσισε την προσβολή των στόχων που του υποδείχτηκαν, με τον διαθέσιμο ανεπαρκή οπλισμό του πλοίου (πυροβόλα των 40mm Μπόφορς), τον οποίον είχαν επανδρώσει και οπλίτες της ΕΛΔΥΚ, λόγω αριθμητικής ανεπαρκείας του πληρώματος του πλοίου. Επί δύο συνεχείς ώρες (15.30 – 17.30), το ψυχωμένο και ηρωικό πλήρωμα του ΛΕΣΒΟΣ σφυροκόπησε με επιτυχία τον θύλακα (περίπου 900-950 βλήματα των 40 mm), με αποτέλεσμα να εξουδετερωθεί ο Τουρκικός θύλακας και να διασωθεί η Πάφος». Όπως αναφέρει, στο πολεμικό ημερολόγιο (ημερ. 23.07.1974), ο αποφασιστικός και γενναίος Κυβερνήτης: «Επί του θέματος της εκτέλεσεως βολής εναντίον των τουρκοκυπριακών θέσεων, πλέον των όσων αναφέρθησαν, έχω να προσθέσω ότι απο την στιγμήν που διετάχθην όπως αναστρέψω δια Πάφον, εθεώρησα ότι το πλοίον συμμετείχεν, αδιακρίτως εάν έφερε Ελληνικήν Σημαίαν, ενεργώς εις οιοδήποτε είδος επιχειρήσεων, είτε αμυντικάς, είτε επιθετικάς, ελάμβανον χώραν εις την νήσον». Αξίζει να αναφερθεί και η τελευταία παράγραφος του πολεμικού ημερολογίου, ακριβώς όπως διατυπώθηκε απο τον Κυβερνήτη: «...Περαίνων την εν λόγω έκθεσιν, επιθυμώ να αναφέρω ότι ως διαπίστωση, το ηθικόν του Έλληνος, η ψυχραιμία και η τόλμη αυτού, ευρίσκεται εις υψηλόν βαθμόν. Δεν θα ήτο υπερβολή να γράφω ότι άπαντες οι επιβαίνοντες του πλοίου Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί και οπλίται εν ουδεμία περιπτώσει απώλεσαν το θάρρος των και την πίστιν προς τα ιδεώδη της φυλής. Ιδιαίτερος εθαύμασα το θάρρος των επαναπατριζομένων οπλιτών του Στρατού Ξηράς (άνδρες της ΕΛΔΥΚ), οίτινες καίτοι είχαν συνειδητοποιήσει ότι επέστρεφον εις τας οικείας των, με έξαλλον ενθουσιασμόν και αλλαλαγμούς χαράς, εδέχθησαν την, απο του στόματός μου, πληροφορίαν περί της επανόδου των εις την Κύπρον, προς ενίσχυσιν των μαχομένων συναδέλφων των εναντίον των εχθρών του γένους».

Το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, μετά την εκτέλεση των πυρών, απέπλευσε απο την Πάφο την 18.00 της 20^{ης} Ιουλίου, με προορισμό τον Ναύσταθμο Σαλαμίνας. Ο Κυβερνήτης, Πλωτάρχης Χανδρινός, εκτίμησε -πολύ σωστά- την κατάσταση - όπως αποδείχθηκε αργότερα- και αποφάσισε να λάβει πορεία προς Νότο αντί προς Δυσμάς, που ήταν η συντομότερη προς Ρόδο. Την πορεία αυτή τήρησε επί ωρο περίπου και τα μεσάνυχτα, όταν το πλοίο βρισκόταν 60 ν.μ νότια της Κύπρου, έστρεψε επι πορείας 270 (δυτική). Το πλοίο συνέχισε την πολιτική τήρησης σιγής ασυρμάτου

μέχρι την 03:30, όταν λόγω αιφνιδίου θανάτου του μοναδικού επιβαίνοντος πολιτικού υπαλλήλου Δαμιανού Μιχαήλ, οδηγού περνοφόρου οχήματος, απαιτήθηκε η αναφορά του συμβάντος στο ΓΕΝ. Από εκείνη την ώρα, το πλοίο ανέφερε τακτικά το στίγμα του στο ΓΕΝ. Το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ κατέπλευσε στη Σητεία Κρήτης την 14.50 της 22^{ης} Ιουλίου και παρέμεινε μέχρι την 22.20 της ίδιας ημέρας οπότε απέπλευσε για τον Ν/Σ Σαλαμίνας, στον οποίο κατέπλευσε την 23^η Ιουλίου στις 21.00. Από τα διάφορα δημοσιεύματα του ελληνικού και διεθνούς τύπου, ως και την σχετική έρευνα του αείμνηστου Στέλιου Ι. Χαρατσή, αποδεικνύεται περίτρανα η «Πύρρεια νίκη» των Τουρκικών ναυτικών δυνάμεων, κατά την εισβολή στην Κύπρο.

Η έξυπνη και ορθά μελετημένη κίνηση του Χανδρινού, να κινηθεί νότια για περίπου 6 ώρες και να βγει έξω από την περιοχή επιχειρήσεων, πέραν του ότι διέσωσε το πλοίο του και τους επιβαίνοντες, δημιούργησε, σε συνδυασμό με την έλλειψη συντονισμού των Τουρκικών δυνάμεων, τέτοια σύγχυση στο Τουρκικό Γενικό Επιτελείο και στα επιχειρούντα πλοία και αεροσκάφη, ώστε να βυθισθεί από φίλια (Τουρκικά) μαχητικά Α/Φ, το Α/Τ -Kocatepe- με Κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Giuven Erkayia TN και να χαθούν 13 Αξιωματικοί και 64 άνδρες του πληρώματός του. Αλλά και δύο άλλα Τουρκικά Αντιτορπιλλικά, το Α/Τ -Adatepe - (Κυβερνήτης Αντιπλοίαρχος Rizah Nur Ontzu TN) και το Α/Τ – Casmak – (Κυβερνήτης Αντιπλοίαρχος M.Fevzi TN), υπέστησαν σοβαρές και μικρότερες βλάβες, αντίστοιχα. Ταυτόχρονα κατερρίφθησαν 4 επιχειρούντα αεροσκάφη της Τουρκικής Αεροπορίας.

Το Τουρκικό Υπουργικό Συμβούλιο δέχτηκε με αλαλαγμούς χαράς την βύθιση των Αντιτορπιλικών διότι νόμισε ότι επρόκειτο για Ελληνική νησοπομπή – με βάση την πληροφόρηση που είχαν από τον θύλακα Πάφου, κατά του οποίου είχε βάλει πριν μερικές ώρες ο Χανδρινός. Κατήφεια και μελαγχολία εμφανίστηκε στους υπουργούς και επιτελείς του Ετζεβίτ όταν ανακάλυψαν την αλήθεια!

Βέβαια το Ελληνικό κράτος, «τίμησε» τον Λευτέρη τον Χανδρινό, για αυτό το κατόρθωμά του, με το να τον τοποθετήσει σαν Ναυτικό Ακόλουθο της Ελλάδας στην Τουρκία, σε μια χώρα που της είχε «κάψει την γούνα» και όπου τον είχαν επικηρύξει! Όσο για το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ; Εκποιήθηκε μετά από χρόνια και επωλήθη για παλιοσίδηρα αντί να διατηρηθεί ως Μουσείο (όπως το «Γ.Αβέρωφ»!)

Μια άλλη αξιοσημείωτη περίπτωση από τον αγώνα της Κύπρου τον Ιούλιο & Αύγουστο του 1974 ήταν η περίπτωση της αποστολής-αυτοκτονίας των Noratlas με τον Κωδικό «ΝΙΚΗ». Ο συγγραφέας, Κακολύρης στο βιβλίο του με τον ομώνυμο τίτλο αναφέρεται σε μία από τις πιο παράτολμες επιχειρήσεις στην πολεμική αεροπορική ιστορία που ήταν άγνωστη για τον πολύ κόσμο και που διαδραματίστηκε τον Ιούλιο του 1974 κατά την διάρκεια της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο, αποστολή που ανέδειξε για μια ακόμη φορά το μεγαλείο των ελλήνων. Ενώ η Κύπρος φλεγόταν από τις τουρκικές αεροπορικές επιδρομές, και τα αποβατικά αγήματα είχαν αποβιβασθεί στην περιοχή Πεντεμίλι, η μόνη απάντηση άμυνας ήταν αυτή των ανδρών της ΕΛΔΥΚ (Ελληνικής Δύναμης Κύπρου) η οποία βρισκόταν στην περιοχή από τα μέσα της δεκαετίας του '60 και του 251 Τ.Π. της Κερύνειας. Την ίδια ώρα στην Ελλάδα γινόταν σύσκεψη για την ενίσχυση της δύναμης Κύπρου, και αποφασίστηκε η αποστολή με αεροσκάφη τύπου Noratlas δυνάμεων καταδρομικών. Η διαταγή εκτέλεσης δόθηκε την 21 Ιουλίου του 1974 στις 18.10. Όλα τα διαθέσιμα μεταγωγικά αεροσκάφη ήρθαν από τα αεροδρόμια στην αεροπορική βάση της Σούδας στην Κρήτη, και αφού στάθμευσαν στον βόρειο διάδρομο οι κυβερνήτες τους πήγαν για ενημέρωση στην αίθουσα της 340 ΜΔ/Β.

Εκεί πληροφορήθηκαν για την αποστολή και την κωδική ονομασία <Νίκη>. Διοικητής των καταδρομικών της πρώτης μοίρας ήταν ο Γιώργος Παπαμελετίου και Υποδιοικητής ο Άγγελος Αβραμίδης Τα αεροσκάφη αν και καταπονημένα από τα χρόνια και τις αναρίθμητες πτήσεις πήραν θέσεις και απογειώθηκαν με διαφορά πέντε λεπτών το ένα από το άλλο, έχοντας από τριάντα καταδρομείς το καθένα με πλήρη φορτίο που σήμαινε βάρος 5000 κιλών. Μόλις τα αεροσκάφη πέρασαν τα βουνά της ανατολικής Κρήτης, άρχισαν κάθοδο για τα 500 πόδια με ταχύτητα 140 κόμβων και από εκεί για το FIR Αθηνών- Καΐρου. Πλησιάζοντας τις ακτές της Κύπρου έβλεπαν τα Φώτα του Ακρωτηρίου και έκαναν στροφή 15 μίλια νότια της Λάρνακας. Από εκεί πέρασαν από το όρος Τρόδος με πορεία για Λευκωσία. Πρέπει να τονιστεί πως σε όλη την διάρκεια της πτήσης από την Σούδα, τα αεροσκάφη πετούσαν με σιγή ασυρμάτου για να μην εντοπιστούν, με σβηστά φώτα και με μόνη βοήθεια αυτή την εμπειρία των ναυτίλων που έδιναν την πορεία με ανύπαρκτα

ουσιαστικά μέσα στους κυβερνήτες. Πλησιάζοντας το αεροδρόμιο φάνηκαν από την αριστερή πλευρά τα πρώτα σημάδια των τροχιοδεικτικών αντιαεροπορικών βλημάτων των τούρκικων δυνάμεων, καθώς και από τις ελληνικές δυνάμεις οι οποίες δεν είχαν ειδοποιηθεί για τον ερχομό ενισχύσεων. Κάποιες αναφορές μίλησαν και για πυρά που ήρθαν από την πλευρά των αγγλικών βάσεων (αυτό δεν επιβεβαιώθηκε ποτέ και μάλλον δεν ισχύει). Η προσέγγιση ήταν εφιαλτική, οι κυβερνήτες των αεροσκαφών προσπαθούσαν με απεγνωσμένους ελιγμούς να αποφύγουν τα πυρά, τα χειριστήρια έτρεμαν από τα οριακά σημεία που είχαν φτάσει τα Noratlas και οι μηχανές μούγκριζαν από την μέγιστη ισχύ που προσπαθούσαν να πάρουν. Δυστυχώς το σήμα για «όπλα δεσμευμένα» δεν έφτασε σε όλες τις αντιαεροπορικές συστοιχίες της Εθνικής Φρουράς στον περίξ του αεροδρομίου χώρο που ήταν ταγμένα, από αλυσιδωτά λάθη της διοίκησης. Το αποτέλεσμα ήταν να καταρριφθεί από φίλια πυρά, το Νίκη 4 (Παναγόπουλος) στην περιοχή της Μακεδονίτισσας παρασύροντας στον θάνατο όλους τους καταδρομείς που μετέφερε, με μόνο τυχερό-επιζήσαντα τον καταδρομέα Αθανάσιο Ζαφειρίου ο οποίος πήδηξε στο κενό λίγο πριν συντριβεί το αεροσκάφος, καθώς και το πλήρωμά του. Και η ζημιά θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη αν από τύχη, το αντιαεροπορικό που έβαλε και έπληξε το Νίκη 7, δεν πάθαινε εμπλοκή. Επίσης τα Νίκη 7 (Δημητρός) και Νίκη 10 (Αδαμόπουλος) έπαθαν σοβαρές ζημιές και τα πληρώματα τους τα πυρπόλησαν για να μην πέσουν στα χέρια του εχθρού. Τα αεροσκάφη που επέστρεψαν στην Σούδα ήταν: Νίκη 1 (Χοχλακάκης) - Νίκη 10 (Παπαθανασίου) - Νίκη 11 (Μήτσαινας) - Νίκη 15 (Πετρουλάκης). Τα αεροσκάφη Νίκη 6 (Παπακων/νου) και Νίκη 9 (Στραβοπόδης) προσγειώθηκαν στο Ηράκλειο, ενώ στην Ρόδο προσγειώθηκαν τα Νίκη 5 (Δρακωνάκης) και Νίκη 8 (Τζανάκος). Μετά την αποβίβαση στην Λευκωσία γίνεται το μοίρασμα των πυρομαχικών, και κάθε καταδρομέας λαμβάνει από 300 σφαίρες, μερικές χειροβομβίδες και ατομικό οπλισμό. Η δύναμη έλαβε εντολή να ενισχύσει την δύναμη της ΕΛΔΥΚ που ήδη βρισκόταν στο αεροδρόμιο. Στάλθηκε ένας λόχος και όταν έγινε αντιληπτός από τους Τούρκους ξεκίνησε η μάχη η οποία όμως έληξε υπέρ των Ελλήνων Καταδρομέων οι οποίοι ανάγκασαν τους αντιπάλους τους σε υποχώρηση. Είναι καταγεγραμμένο ως γεγονός το παρακάτω περιστατικό: Ενώ οι Τούρκοι έβαλαν συνεχώς με όλμους εναντίον του ευρύτερου χώρου του αεροδρομίου Λευκωσίας, παρόλα ταύτα τα βλήματα δεν έσκαγαν με την πρόσκρουση τους στο έδαφος, και όταν οι Έλληνες μαχητές πρόσεξαν καλύτερα, τότε αντελήφθησαν πως οι όλμοι έφεραν ακόμα τις ασφάλειές τους! Αυτό ήταν μια τρανή απόδειξη για το αξιόμαχο του Τουρκικού Στρατού εισβολής. Κατά τις μάχες στην περιοχή του αεροδρομίου, θέση υπέρ των Τούρκων έλαβαν Καναδοί και Σουηδοί Κυανόκρανοι οι οποίοι άνοιξαν πυρ εναντίον των ελληνικών δυνάμεων, αλλά κατατροπώθηκαν στο τέλος και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν, για να μην έχουν απώλειες. Η δύναμη των καταδρομέων παρέμεινε στην περιοχή μέχρι και το τέλος του Μαΐου του 1975 οπότε και αντικαταστάθηκε (στην Κύπρο έμεινε γνωστή – μετονομασθείσα - ως 35^η Μ.Κ.). Η παραπάνω επιχείρηση έμεινε άγνωστη μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1990, οπότε και την έφεραν στην δημοσιότητα άνθρωποι που δεν θέλησαν να ξεχαστούν κάποιοι που με αυτοθυσία και αυταπάρνηση έδωσαν το αίμα τους για την ελευθέρια και τα ιδανικά Της φυλής μας. Οι νεκροί μας ήταν 29 καταδρομείς και 4 πιλότοι. Ο καταδρομέας Αθανάσιος Ζαφειρίου μετέβη στο εξωτερικό δια να χειρουργηθεί μετά από έρανο που έγινε από τον σύνδεσμο συγγενών και φίλων αγωνιστών της Κύπρου, ενώ όλο αυτό το διάστημα ήταν ξεχασμένος από το επίσημο κράτος. Στο βιβλίο του ο Κακολύρης αναφέρεται και σε ένα που «δειλό» αυτής της αποστολής. Έναν που επικαλούμενος το γεγονός ότι κατά την απογείωση επήλθε το πέρας της προθεσμίας για την απογείωση, δεν απογειώθηκε! Έναν που επικαλούμενος τις «διαταγές» που ανέφεραν : «εκτέλεση-απογείωση μέχρι 22:30» (ή κατ' άλλους «μέχρι τελευταίου φωτός ημέρας»), έστριψε στον διάδρομο και αντί να απογειωθεί, οδήγησε το αεροσκάφος του στα υπόστεγα. Ποιος ήταν αυτός; Κάποιος που μερικά χρόνια αργότερα θα έφτανε πολύ ψηλά στην ιεραρχία των Επιτελείων μας (αν είναι αλήθεια αυτό που αναφέρει ο συγγραφέας, είναι πραγματικά απογοητευτικό!) Όμως ο Πετρουλάκης (Νίκη 15), που βρισκόταν από πίσω του, δεν σκέφτηκε καμία προθεσμία και καμία διαταγή, και λέγοντας «*Ρε συ, Τ..... , κάνε πέρα*», τον προσπέρασε επί του διαδρόμου απογείωσης, απογειώθηκε και έλαβε επιτυχημένα μέρος σε αυτήν την παράτολμη αποστολή, η οποία μαζί με την δράση της ΕΛΔΥΚ, και των Ελλαδιτών αξιωματικών της Εθνικής Φρουράς, έγιναν η αιτία να αναγραφεί και η λέξη «ΚΥΠΡΟΣ» στο Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.

Ένα τρίτο αξιοσημείωτο γεγονός ήταν η θρυλική πλέον αλλά μέχρι πρόσφατα άγνωστη αερομαχία έξω από την Σκύρο. Ο ίδιος ο Αρχηγός Αεροπορίας Αντιπύραρχος Αλέξανδρος Παπανικολάου, είχε διατάξει στις 10.10πμ τον διοικητή της 28 ΤΑΔ Αντιπύραρχο Περικλή Οικονόμου όπως, «εις περίπτωσης εμπλοκής Τουρκικών και Ελληνικών αεροσκαφών να αποφευχθεί πάσα επιθετική ενέργεια των ημετέρων αεροσκαφών αναχαιτίσεως προς κατάρριπιν Τουρκικών αεροσκαφών, άνευ προσωπικής διαταγής του Αρχηγού ΕΔ, ή του Αρχηγού Αεροπορίας». Η συγκεκριμένη διαταγή μπορεί να χαρακτηριστεί επιεικώς απαράδεκτη, διότι ουσιαστικώς απαγόρευε στους Έλληνες χειριστές ακόμη και το δικαίωμα της αυτοάμυνας! Η λογική δεν άργησε να επικρατήσει και επήλθε τροποποίηση της ανωτέρω διαταγής. Οι Τούρκοι ισοπέδωναν τα πάντα στην Κύπρο και κανείς δεν μπορούσε να εγγυηθεί για την στάση τους στο Αιγαίο. Στις 10.15 λοιπόν έγινε η παρακάτω τροποποίηση: «Αεροσκάφη Αναχαιτίσεως και Α/Α μέσα θα βάλουν εφ' όσον προσβληθούν». Η περίπτωση αυτή πάντως προδίδει αμηχανία και φόβο που προφανώς κυριεύσαν εκείνες τις ώρες την ελληνική στρατιωτική ηγεσία, οδηγώντας σε μούδιασμα και αδράνεια. Το αποτέλεσμα ήταν να μην διαταχθεί η εφαρμογή των προβλεπομένων σχεδίων για βομβαρδισμό από αέρας της τουρκικής αμφιβίου δυνάμεως.

Τρία ελληνικά μαχητικά F-5 της 111 ΠΜ, συναντήθηκαν με δυο τούρκικα F-102. Το ένα F-102 έβαλε με falcon κατά ενός F-5, με χειριστή τον ανθυποσηναγό Σκαμπαρδώνη που το απέφυγε με ελιγμό, βουτώντας σε χαμηλότερο ύψος. Το F-5 που ακολουθούσε με χειριστή τον υποσηναγό Δημόπουλο, προσέβαλε το F-102 με Gar-8 και το κατέρριψε. Το δεύτερο F-102 προφανώς πανικόβλητο, φεύγει προς Ελλάδα και αφού περιπλανάται ακολουθούμενο στρέφει ανατολικά και κάνει αναγκαστική προσγείωση πριν τη Σμύρνη... καταστρέφοντας το αεροσκάφος του! Αυτή ήταν η τούρκικη αεροπορία που έχασε 19 αεροσκάφη στη μάχη της Κύπρου.

Τι έγινε με τους πρωταγωνιστές της; Ο Δημόπουλος αποστρατεύτηκε 41 ετών με τον βαθμό του ...Σμηναρχού, ενώ πιο τυχερός ο Σκαμπαρδώνης έφτασε μέχρι τον βαθμό του Ταξίαρχου!

Η Ελληνική πλευρά κράτησε μυστικό το γεγονός, μέχρι πρόσφατα, για να μην «δημιουργηθούν προβλήματα» με τους Τούρκους!

Τέλος η «οδύσσεια» του «Ρεθύμνου», του επιταγμένου οχηματογωγού, που είχε φορτωθεί με ελαφρά άρματα και 500 Κυπρίους εθελοντές, υπό τον συνταγματάρχη Δ.Παπαποστόλου, ξεκίνησε το οδυνηρό ταξίδι του το απόγευμα της 21^{ης} Ιουλίου για ενίσχυση των μαχόμενων Ελληνοκυπριακών τμημάτων στην Κύπρο. Ενώ ευρισκόταν 200νμ νότια της Ρόδου την 22^η Ιουλίου, με πορεία προς την Κύπρο και με «σιγή ασυρμάτου», λαμβάνει επείγον σήμα από το ΓΕΝ, να αλλάξει πορεία και να κατευθυνθεί προς την νήσο Ρόδο! Ο Δ.Παπαποστόλου εξανάγκασε τον πλοίαρχο του Ρεθύμνου να αγνοήσει αυτό το σήμα του ΓΕΝ και να συνεχίσει την πορεία του προς Κύπρο. Μετά από λίγο έρχεται νέο σήμα, από τον Α/ΕΔ αυτή την φορά, που διατάσσει πάραυτα, άμεση αλλαγή πορείας προς την «βαλλόμενη» όπως έλεγε το σήμα, νήσο Ρόδο (από το βιβλίο του Γ.Μιχαλόπουλου «Αυτός Κάλεσε τους Τούρκους στην Κύπρο»)! Ο Δ.Παπαποστόλου δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά παρά να υπακούσει αυτήν την φορά, φοβούμενος ότι οι Τούρκοι άνοιξαν μέτωπο και στα άλλα νησιά του Αν.Αιγαίου. Δυστυχώς προσεγγίζοντας την Ρόδο, με τα κυάλια βλέπει το λιμάνι στην συνήθη καλοκαιρινή του, ανέμελη κατάσταση, με τους στρατιώτες να είναι με τις στολές εξόδου αναμεμιγμένοι με τους τουρίστες και τους κατοίκους του νησιού... Τότε ο δύστυχος Παπαποστόλου κατάλαβε ότι η «προδοσία» ξεκινούσε από το Γενικό Επιτελείο. Όμως ήταν ήδη αργά για αυτόν να αποπλεύσει ξανά για Κύπρο, διότι αφενός η κατάσταση στο νησί δεν ήταν ίδια με την προηγούμενη μέρα, και κατά δεύτερο λόγο είχε συμφωνηθεί «κατάπαυση του πυρός», μια συμφωνία που μόνο οι Έλληνες σεβάστηκαν, με τα γνωστά ολέθρια για εμάς και τα μαχόμενα τμήματά μας, αποτελέσματα!

Κατάπαυση του πυρός. Με την κατάπαυση του πυρός, το ΓΕΕΦ έδωσε - για πρώτη φορά - ξεκάθαρες εντολές: «Παύσατε Πυρ – Αποφυγή μετακινήσεων μονάδων – Αποφυγή προκλήσεων προς τους Τούρκους και οποιασδήποτε εμπλοκής με αυτούς, για «οποιοδήποτε λόγο»! Αυτό το τελευταίο ήταν το μοιραίο μέρος της τραγωδίας που έμελλε να παιχτεί αργότερα!

Οι Τουρκικές δυνάμεις που δεν είχαν πετύχει τους αντικειμενικούς τους σκοπούς, βρήκαν την ευκαιρία να αποβιβάσουν και τα υπόλοιπα αποβατικά τμήματα που έμεναν στον αποβατικό τους στόλο στα ανοιχτά της Κερύνειας, αποβιβάζοντας και τάνκς, τα οποία έμελλε να παίξουν

πρωταρχικό ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις. Ταυτόχρονα άρχισαν να επεκτείνουν τα όρια προώθησής τους, τελειώς αναίμακτα, αφού η Εθνική Φρουρά υποχωρούσε αμαχητί σε κάθε επαφή που είχε μαζί τους. Τέτοιες εντολές είχαν. Μόνο κάποιες πρωτοβουλίες απείθειας στις διαταγές, λίγων αξιωματικών του Στρατού μας, κράτησαν τους Τούρκους καθηλωμένους στις θέσεις τους, όταν αντιλαμβανόμενοι την προώθησή τους άνοιγαν πυρ, αδιαφορώντας για το ΓΕΕΦ. Αυτοί ήταν οι ηγήτορες της μεγάλης Μάχης της Κύπρου. Όμως αμέσως μετά εδέχοντο την επίπληξη του Επιτελείου. Άλλοι πάλι Έλληνες αξιωματικοί αναζητούσαν αξιωματικούς του ΟΗΕ να διαμαρτυρηθούν για τις παράνομες διεισδύσεις των Τούρκων, αλλά τότε αντιμετώπιζαν μια τουλάχιστον μεροληπτική αδιαφορία, που έφτανε στα όρια της καθαρής εχθρικής στάσης. Ήταν μια καθαρή συμπαιγνία ΟΗΕ και Τούρκων. Διαβάζοντας τα απομνημονεύματα του Στρατηγού Μ.Ντεμιρέλ, βλέπουμε ότι οι Τούρκοι δεν ένιωθαν καθόλου σίγουροι μέχρι εκείνη την στιγμή, από την εξέλιξη των στρατιωτικών θεμάτων. Σε συνάντησή του δε με τον Στρατηγό Νουρεντίν Ερσίν, διοικητή του 6^{ου} Σώματος Στρατού, ο οποίος είχε εγκατασταθεί σε προκεχωρημένο Στρατηγείο στο Μπογάζι, είδε ένα διοικητή Σώματος Στρατού, τρομοκρατημένο (όπως λέει ο Ντεμιρέλ), που είχε ξηλώσει τα διακριτικά του βαθμού του από την στολή του, φοβούμενος ότι κινδύνευε να πιαστεί αιχμάλωτος! Αυτά δεν τα λέει ένας Έλληνας συγγραφέας αλλά ο Τούρκος Στρατηγός διοικητής της 39^{ης} Τουρκικής Μεραρχίας! Τέτοια ήταν η απόγνωση των Τούρκων από τις εξελίξεις των πρώτων ημερών. Το παιχνίδι λοιπόν για την Ελληνική πλευρά, χάθηκε την περίοδο της υποτιθέμενης «Κατάπαυσης του Πυρός»! Όλες οι ενισχύσεις και η προωθήσεις των Τούρκων έλαβαν χώρα τότε, χωρίς αντίδραση από την Ελληνική πλευρά. Έτσι προετοίμασαν προσεκτικά το έδαφος για τον «Αττίλα II» που έμελλε να φέρει την κατάσταση που βιώνουμε μέχρι και σήμερα στο τραγικό νησί.

Τέλος όλες οι πληροφορίες από την αδιαλλαξία των Τούρκων και τα συνεχή ναυάγια των συνομιλιών, προμήνυαν τι πρόκειται να συμβεί τις επόμενες ημέρες, με δεδομένο «το μούδιασμα» στην Ελληνική πλευρά, η οποία εκπροσωπείτο σε αυτές, με μέλη της νεοσυσταθείσας Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας.

Η τραγικότητα των στιγμών αποτυπώνεται από τις σπασμωδικές κινήσεις των Ελλήνων διπλωματών οι οποίοι αντιλαμβανόμενοι ότι και η Ελλάδα και η Κύπρος είναι «με την πλάτη στον τοίχο», προτίμησαν να αποδεχθούν «ραγιαδίστικες» υποχωρήσεις απέναντι «στο κουαρτέτο» των ΗΠΑ-Αγγλία-Τουρκία και (δυστυχώς) του Ο.Η.Ε. Δεν τόλμησαν ούτε μια φορά να κάνουν την υπέρβαση και να ορθώσουν το ανάστημά τους απέναντι στις ΗΠΑ απειλώντας με Ελληνοτουρκικό πόλεμο, ή στον Ο.Η.Ε., απαιτώντας να γίνουν σεβαστές οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του. Δεν τόλμησαν ούτε καν το αυτονόητο: να ενισχύσουν τα μαχόμενα τμήματα Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων στην μαρτυρική Μεγαλόνησο.

Για αυτούς η Κύπρος ήταν μακριά! Ευτυχώς, 2.500 χρόνια πριν, ο Κίμωνας δεν είχε την ίδια γνώμη με αυτούς!

Ο Λευτέρης Χανδρινός με το Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ

Μεταγωγικό Α/Φ τύπου ΝΟΡΑΤΛΑΣ

Συμπεράσματα από τον «ΑΤΤΙΛΑ I & II» (από Στρατιωτικής πλευράς) Πολλά έχουν γραφτεί για την αναποτελεσματικότητα του Τουρκικού Στρατού κατά τις επιχειρήσεις του Ιουλίου και του Αυγούστου του 1974 στην Κύπρο. Πλήθος στρατιωτικών από όλο τον κόσμο, μίλησε και έγραψε περιφρονητικά λόγια για το ετοιμοπόλεμο του Τουρκικού Αποβατικού Σώματος. Ακόμα και ο Αρχηγός της Τουρκικής Αεροπορίας Αντιπύραρχος Αλπακαγιά, σε μια κρίση ειλικρίνειας και βέβαια «ευλογώντας τα γένια του», παραδέχτηκε ότι «η Εισβολή επέτυχε μόνο χάρη στην αποτελεσματικότητα της Τουρκικής αεροπορίας» (που όπως προείπα «αλώνιζε» ανενόχλητη στον Κυπριακό εναέριο χώρο)!

Στο βιβλίο του ο Σ.Βλάσσης, αναφέρει ξεκάθαρα : *«Η έναρξη της Τουρκικής Εισβολής στην Κύπρο, εξελίχθηκε ανέλπιστα ομαλά για τους Τούρκους, εφόσον δεν προεβλήθη ουσιαστική αντίσταση από την Εθνική Φρουρά – τουλάχιστον στα αρχικά στάδια της (20/7/74). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι αμφίβιες δυνάμεις, να πραγματοποιήσουν αποβίβαση και όχι βίαιη απόβαση, και οι αερομεταφερόμενες δυνάμεις να μην υποστούν απώλειες κατά την πτήση τους, πάνω από το εχθρικό για αυτούς έδαφος. Η συνολική τουρκική δύναμη η οποία αναπτύχθηκε στην Κύπρο την 20^η Ιουλίου, ήταν περίπου 5.500 άνδρες. Το σπουδαιότερο ήταν ότι παρόλο που και οι τρεις επιμέρους επιχειρήσεις αναπτύξεως των δυνάμεων (αποβατική, αεροαποβατική και αεροκίνητη) πραγματοποιήθηκαν υπό το φως της ημέρας, αντιβαίνοντας κάθε κανόνα στρατιωτικής λογικής, υπέστησαν μόνον ελαφρές – σχετικά – απώλειες.»*

Όμως αυτό που γίνεται απόλυτα σαφές είναι το γεγονός ότι, στον χώρο του Προγεφυρώματος, παρά τις ευνοϊκές για τους Τούρκους συνθήκες, δεν κατέστη δυνατή η απόβαση ούτε καν μίας ίλης αρμάτων. Αυτή η ανικανότητα που επέδειξαν δεν τους επέτρεψε αφ'ενός μεν να επεκτείνουν το προγεφύρωμά τους, αφ' ετέρου έθεσε σε κίνδυνο το όλο εγχείρημα!

Επίσης επέδειξαν κατά το πρώτο διήμερο από συντηρητική έως κακή διοίκηση – πράγμα που επιβεβαιώνεται από τα απομνημονεύματα του Στρατηγού Ντεμιρέλ. Και αυτή παρατηρήθηκε όχι μόνο στον έχοντα το Γενικό πρόσταγμα της ενέργειας, τον Διοικητή του 6^{ου} Σώματος, αλλά και στον Διοικητή των σχηματισμών που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση (Ταξιαρχία Çakmak, Αλεξιπτωτιστές, Καταδρομείς κλπ).

Μπορούμε δηλαδή άνετα να δεχθούμε ότι τις Τουρκικές δυνάμεις τις έσωσε κυριολεκτικά ο παντελής αιφνιδιασμός των Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων, που φάνηκε περίτρανα με τον τακτικό και στρατηγικό αιφνιδιασμό του ΓΕΕΦ, που το οδήγησε σε εσφαλμένες διαταγές και σπασμωδικές αντιδράσεις, μη εφαρμόζοντας τα Σχέδια Αμύνης της Κύπρου που είχαν αναθεωρηθεί πολύ πρόσφατα (1973).

Έτσι οι Τούρκοι, μετά το κρίσιμο πρώτο βράδυ, με δεδομένη την απραξία των Ελληνοκυπριακών δυνάμεων, κατάφεραν την 21^η Ιουλίου να αποβιβάσουν άλλες 2.000 άνδρες, αναδιοργανώνοντας τις δυνάμεις τους.

Παρόλα ταύτα ούτε την δεύτερη μέρα κατόρθωσαν να αποβιβάσουν την απαραίτητη ίλη μέσω αρμάτων που περίμενε στα ανοιχτά της Κερύνειας. Όμως πάλι το ΓΕΕΦ, όντας καθησυχασμένο από το Α/ΕΔ της Αθήνας ότι «βαίνομεν προς πολιτικήν λύσιν της κρίσεως», αδράνησε και πάλι, δίνοντας την δυνατότητα στους Τούρκους την 22^η Ιουλίου, να αποβιβάσουν τα άρματά τους και να κινηθούν τάχιστα προς ανατολάς, προλαμβάνοντας τις εξελίξεις που θα δημιουργούσε η επερχόμενη – με βάση όλα τα δεδομένα – συμφωνία για προσωρινή κατάπαυση του πυρός!

Όμως οι μερικές – έστω - επιτυχίες των Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων Καταδρομών στα υψώματα του Πενταδακτύλου, είχαν φοβερό αντίκτυπο στο ηθικό των Τουρκικών δυνάμεων, τα οποία έμειναν επίσης άπρακτα μπροστά σε ασθενή Ελληνοκυπριακά τμήματα καθ'όλη την διάρκεια της ημέρας αυτής, αποφεύγοντας να αναλάβουν οποιαδήποτε επιθετική πρωτοβουλία!

Σε ότι αφορά δηλαδή τον «Αττίλα I», μπορεί να υποστηριχθεί ότι η Τουρκική Εισβολή πέτυχε, κρίνοντας, μόνο εκ του αποτελέσματος. Οι γνωρίζοντες τα Στρατιωτικά θέματα, αντιλαμβάνονται πλήρως τι ακριβώς σημαίνει η έκφραση «κρίνοντας εκ του αποτελέσματος»! Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι δεν μπορεί «το αποτέλεσμα» να αποκρύψει τα μεγάλα σφάλματα στα οποία υπέπεσε ο Τουρκική Στρατιωτική Ηγεσία, όχι μόνο σε επίπεδο «τακτικής μάχης», αλλά κύρια σε επίπεδο Επιτελικού σχεδιασμού. Αυτά τα σφάλματα θεωρούνται ανεπίτρεπτα για έμπειρους επιτελείς, γεγονός που δείχνει το χαμηλό επίπεδο των ανώτερων και ανώτατων στελεχών, όσον αφορά τον τότε Τουρκικό Στρατό. Την εποχή εκείνη ο Τουρκικός Στρατός παρουσίαζε τρομερές ατέλειες και

ελλείψεις από πλευράς εκπαίδευσεως και ετοιμότητας, αλλά το πιο αδύνατο του σημείο ήταν στην επιτελική σκέψη και σχεδίαση.

Το γεγονός ότι επί μία δεκαετία οι Τούρκοι σχεδίαζαν απόβαση, δίχως όμως να έχουν προσδιορίσει επακριβώς τις κατάλληλες ακτές για αυτό, είναι αποκαλυπτικό των επιτελικών αδυναμιών τους. Φανερώνει πλήρη ανικανότητα εκτέλεσης στοιχειώδους επιτελικής εργασίας, επί συγκεκριμένων και πραγματικών δεδομένων, που επικρατούν στο πιθανό πεδίο επιχειρήσεων. Και αυτή η ανικανότητα γίνεται ακόμα πιο αποκαλυπτική, όταν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι οι Τούρκοι απολάμβαναν πλήρη ελευθερία κινήσεων, στην θάλασσα στον αέρα αλλά και κατά τα κρίσιμα πρώτα εικοσιτετράωρα, στην στεριά!

Το σχέδιο αντιπερισπασμού, με τον παραπλανητικό στόλο να πλέει προς Αμμόχωστο, σχεδιάστηκε πρόχειρα και ως εκ τούτου, μη τηρώντας το χρονοδιάγραμμα, απέτυχε παταγωδώς!

Η αδυναμία της μη ρεαλιστικής σχεδίασεως, σύμφωνα με τον Σ.Βλάση («Ο Απόρρητος Απίλας» σελ.109), είχε ως αποτέλεσμα την μεταφορά ορισμένων ενισχύσεων, μόνο την τρίτη ημέρα, οι οποίες όμως επαρκούσαν και πάλι οριακά, για να επιτευχθεί η συνένωση των δυνάμεων. Και λέμε οριακά γιατί σε αυτές υπήρχε μόνο μία ίλη αρμάτων, που αυτή την φορά μεταφέρθηκε σε μικρότερα αποβατικά LCT. Είναι ξεκάθαρο ότι αν οι αρχικά αιφνιδιασμένες Ελληνοκυπριακές δυνάμεις, είχαν καταφέρει μέχρι τότε να μαζέψουν περισσότερες δυνάμεις και να οργανώσουν καλύτερα την άμυνά τους, ενδεχομένως οι αμυνόμενοι να είχαν καταφέρει να ρίξουν τους εισβολείς στην θάλασσα, αλλάζοντας δραστικά τον ρου της Ιστορίας. Και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι μέχρι την άφιξη των Τουρκικών τεθωρακισμένων στην περιοχή του Μπογαζίου, το 1/3 αυτής της ίλης αρμάτων που είχε ήδη αποβιβασθεί από την προηγούμενη ημέρα, είχε τεθεί εκτός μάχης από την ανοργάνωτη και ισχνή Ελληνοκυπριακή άμυνα!

Αλλά και στα αεροπορικά επιτελικά σχέδια οι Τούρκοι δεν τα πήγαν καλύτερα! Πρόσφατα έγινε γνωστό από Τούρκο δημοσιογράφο, που επιβεβαίωσε τον Στρατηγό Ντεμιρέλ, ότι ο αρχικός σχεδιασμός της ενέργειας των μεταγωγικών αεροπλάνων, ήταν απόλυτα λανθασμένος. Προέβλεπε πορεία κάθετη στον Πενταδάκτυλο, που θα είχε σαν αποτέλεσμα τις μεγάλες απώλειες σε μεταγωγικά αεροσκάφη, τα οποία αφού θα έριχναν το φορτίο τους πάνω από τον θύλακα Λευκωσίας, θα αναγκάζονταν να προχωρήσουν για κάποια κρίσιμα χιλιόμετρα νότια (μέσα από το κυπριακό νησιωτικό χώρο) για μπορέσουν να κάνουν στροφή για να επιστρέψουν στην Τουρκία. Αυτό θα τους εξέθετε σε μεγάλο κίνδυνο, βάζοντας τους στο στόχαστρο των Ελληνοκυπριακών αντιαεροπορικών πυροβολαρχιών! Παρόλα ταύτα οι ανώτατοι επιτελείς δεν το είχαν προβλέψει μέχρι μερικές ώρες πριν την έναρξη των επιχειρήσεων! Και τελικά το πρόσεξε και «τόλμησε» να κάνει την παρατήρηση ένας κατώτερος αξιωματικός αφήνοντας άναυδους τους πομπώδεις ανώτατους επιτελείς!

Ο Ταγματάρχης Τζ.Ντ.Χάρρις του καναδικού αποσπάσματος των Κυανοκράνων του Ο.Η.Ε., έγραψε σχετικά με την επιχείρηση αερομεταφοράς των Τούρκων: *«Η Τουρκική από αέρος επιχείρηση ενδιαφερόταν ιδιαίτερω ώστε, να μην γίνει απόπειρα προελάσεως, είτε κατά των θέσεων της Κυπριακής Εθνοφρουράς, είτε κατά του αεροδρομίου. Πάντως ο αντικειμενικός σκοπός των αερομεταφερόμενων ήταν να συνενωθούν με τις μαχόμενες τουρκοκυπριακές μονάδες στην τουρκική περιοχή. Η επιχείρηση είναι άξια σχολιασμού μόνο σε τεχνικό επίπεδο και τίποτα περισσότερο [...] Συμπερασματικά το από αέρος μέρος της Τουρκικής εισβολής στη Κύπρο, μολονότι ήταν μια θεαματική παράσταση σ' ένα όμορφο πρωινό, και χωρίς αμφιβολία μια ηθική ενίσχυση για τους Τουρκοκυπρίους στην περιοχή τους, δεν έπαιξε και τόσο σημαντικό ρόλο ούτε στην άμεση τύχη του σημαντικού στρατιωτικά, αεροδρομίου της Λευκωσίας, ούτε στα αποτελέσματα της εισβολής γενικώτερα».*

Για να δικαιολογήσουν οι Τούρκοι τις σοβαρότατες ελλείψεις στον επιτελικό σχεδιασμό, όσο και τα σοβαρότατα λάθη που διέπραξαν οι δυνάμεις τους σε τακτικό επίπεδο κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων, επικαλούνται την ισχυρή αντίσταση που δέθεν αντιμετώπισαν. Αυτό είναι κάτι που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα!

Η Ελληνική αντίσταση υπήρξε μεν γενναία, πλην όμως ήταν ανοργάνωτη και όχι τόσο ισχυρή όσο θέλουν να την παρουσιάσουν οι Τούρκοι. Μετά την αναμέτρηση όμως, ο νικητής συνηθίζει να επαινεί τον αντίπαλο για λόγους σκοπιμότητας και μόνο. Εάν προβληθεί η εικόνα της επικρατήσεως ενός ανίκανου και αδύναμου αντιπάλου, τότε αυτομάτως η επιτυχία στο πεδίο της

μάχης μειώνεται τόσο στην εκτίμηση των ουδέτερων παρατηρητών, όσο και στην συνείδηση ενός λαού. Αντιθέτως αν υπερτονισθεί η πολεμική αξία του αντιπάλου, τότε το μέγεθος της επιτυχίας αυξάνεται και η εκτίμηση για το αξιόμαχο του τελικού νικητή διογκώνεται!

Οι Τουρκία σαν καθαρά Στρατοκρατούμενο Κράτος, με βαθύτατες σωβινιστικές εμμονές, είχε κάθε σκοπιμότητα για λόγους προπαγάνδας, προς το εξωτερικά αλλά κατά κύριο λόγο προς το εσωτερικό της, να μεγεθύνει υπέρμετρα το μέγεθος του αγώνα που έδωσαν τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής, ιδίως εξ' αιτίας του γεγονότος ότι αυτός αποδεδειγμένα δόθηκε εναντίον ενός αδύναμου και μικρού αντιπάλου! Η Τουρκία των 50 εκατομμυρίων ατόμων εναντίον ενός νησιού 500 χιλιάδων διαιρεμένων πολιτικά και ψυχικά ανθρώπων!

Αν ληφθεί υπ' όψιν ο βαθμός αποδιοργανώσεως της παραμελημένης από τον Εθνικής Φρουράς, είναι απόλυτα εξηγήσιμη η σχετικά μικρή αντίσταση που αντιμετώπισαν, αναλογικά, οι Τούρκοι στην επιχείρησή τους...

Αυτό δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση ότι οι Έλληνες δεν πολέμησαν με γενναιότητα και δεξιότητες σε πάρα πολλές περιπτώσεις. Και όμως, αυτή η μικρή αντίσταση που προβλήθηκε από τα πεπαλαιωμένα Ελληνικά όπλα, σε κάποιες περιπτώσεις θα απειλούσε ακόμα και την έκβαση της ίδιας της εισβολής, αν συνδυαζόταν και με την τύχη σε κάποιες στιγμές και συγκυρίες.

Όμως το ΓΕΕΦ δεν στάθηκε στο ύψος της αποστολής του. Ο Ταξίαρχος Γεωργίτσος δεν έπαιξε σε καμιά περίπτωση όχι μόνο τον ρόλο «του ηγήτορος» που χρειάζονταν εκείνη την στιγμή, οι σφυροκοπούμενες Ελληνοκυπριακές Δυνάμεις, αλλά και παρά τα όσα υποστηρίζουν μερικοί, ούτε καν τον ρόλο του καλού επιτελικού αξιωματικού! Διηύθυνε έναν άνισο αγώνα με χαρακτηριστική ηττοπάθεια, ενεργώντας σαν Διοικητής Συγκροτήματος και όχι σαν Αρχηγός Στρατεύματος. Δεν ανέλαβε καμιά πρωτοβουλία όταν έπρεπε, η αντίδρασή του σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις υπήρξε λανθασμένη και η ατολμία και η αδράνειά του – ιδίως κατά την δεύτερη μέρα της εισβολής – υπήρξε αδικαιολόγητη. Ο ρόλος του ως Α/ΓΕΕΦ περιορίστηκε στην επικοινωνία του με το Α/ΕΔ της Αθήνας, αναμένοντας ...οδηγίες και την σωτηρία, η οποία φυσικά ... δεν ήλθε ποτέ!

Με την ψυχρή μελέτη της πολεμικής δράσης μπορεί να αξιολογηθεί η απόδοση των Ελληνοκυπριακών Δυνάμεων. Κατ' αρχήν οι αρχικές αναφορές για επιτυχίες της ΕΛΔΥΚ την ημέρα της εισβολής δεν είναι ακριβείς. Η μονάδα χρησιμοποιήθηκε σε μια επιθετική επιχείρηση, πρόχειρα προπαρασκευασμένη, η οποία «υπό τας συνθήκας», ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Δεν απέδωσε τα αναμενόμενα διότι χρησιμοποιήθηκε λανθασμένα! Στην ουσία στον «Αττίλα Ι», πολέμησε την πρώτη μέρα σε μια άσκοπη επιχείρηση, και τις επόμενες δύο παρέμενε χαρακτηριστικά αδρανής, παρόλο που δεν δεχόταν σχεδόν καθόλου πίεση (με εξαίρεση τις αεροπορικές προσβολές). Η χρήση κάποιων υπομονάδων της σαν ενίσχυση άλλων μονάδων δεν επέφερε κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα, διότι επίσης δεν ήταν μαζική, ούτε καλά προπαρασκευασμένη. Κατά την ταπεινή μου άποψη, η ΕΛΔΥΚ ενισχυμένη με τεθωρακισμένα της 23^{ης} Ε.Μ.Α., έπρεπε να διαταχθεί από την πρώτη κιόλας μέρα της εισβολής, να κατευθυνθεί χωρίς καθυστέρηση εναντίον του προγεφυρώματος στο Πέντεμιλι, και να επιτεθεί στις δυνάμεις εισβολής των Τούρκων. Η εξάλειψη του θύλακα του Κιόνελλι, μπορούσε να περιμένει, μιάς και οι Τούρκοι που ευρίσκονταν μέσα σε αυτόν είχαν λάβει σαφώς αμυντική στάση και δεν απειλούσαν σε καμιά περίπτωση την Λευκωσία ή τα προάστιά της (κάτι που άλλαξε ριζικά στον «Αττίλα ΙΙ»). Τελικά η ένδοξη – πραγματικά – δράση της ΕΛΔΥΚ, εμφανίζεται με τον «Αττίλα ΙΙ» και ειδικότερα με την ηρωική υπεράσπιση του Στρατοπέδου της από μία διλοχία ΗΡΩΩΝ, που αφέθηκαν να σφαγιαστούν, από την ανεπαρκή ηγεσία της Εθνικής Φρουράς, η οποία την έταξε σε ένα άνισο καταδικασμένο αμυντικό αγώνα, απέναντι σε υπερδεκαπλάσιο εχθρό με φανερή υπεροπλία. Τότε γράφτηκαν σελίδες Ελληνοπρεπούς μεγαλείου ψυχής (σχετ. αναφορά σε προηγούμενο κεφάλαιο). Αλλά και τα τεθωρακισμένα της Εθνικής Φρουράς χρησιμοποιήθηκαν λάθος! Το Όπλο του Ιππικού – Τεθωρακισμένων, υπήρξε ανέκαθεν το κατ' εξοχήν επιθετικό Όπλο. Όταν αυτό το όπλο χρησιμοποιείται μαζικά (όπως έκαναν οι Τούρκοι στην κοιλάδα της Μεσσαορίας, κατά την προέλασή τους προς Αμμόχωστο), τότε είναι πολύ δύσκολο σε οποιονδήποτε αντίπαλο να το αντιμετωπίσει με επιτυχία. Το ΓΕΕΦ έπραξε ακριβώς το αντίθετο με ότι προστάζει η στρατιωτική λογική. Διαίρεσε τις δυνάμεις της 23^{ης} ΕΜΑ και 21^{ης} ΕΑΝ και τις απέσπασε σαν μεμονωμένες μονάδες, σε Τάγματα ή ακόμα και Λόχους Πεζικού. Οπότε 2-3 άρματα ανά τάγμα, δεν του προσέθεταν ικανοποιητική ισχύ πυρός. Ταυτόχρονα, με τις «ακινήσιες» εξ αιτίας βλαβών κατά την

μετακίνηση, ακόμα και αυτή η λίγη δύναμη πυρός εξανεμιζόταν (η οποία στην ουσία δεν υπήρχε – απλά, η ύπαρξη αρμάτων σε μια μονάδα Πεζικού ή σε ένα τάγμα Επιστρατεύσεως, κρατούσε το ηθικό σε κάποιο ανεκτό επίπεδο)! Έτσι, διασπαρμένα τα άρματα εδώ και εκεί, ο αντίπαλος τα αντιμετώπισε μεμονωμένα και με ευχέρεια, χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία.

Καμιά από τις επιθετικές πρωτοβουλίες της Ελληνικής πλευράς δεν απείλησε πραγματικά τις Τουρκικές δυνάμεις. Η μόνη δράση που κλόνησε το ηθικό των εισβολέων ήταν η νυκτερινή επίθεση των Καταδρομών μας την νύχτα της 20/21 Ιουλίου. Παρόλο το γεγονός ότι έως το μεσημέρι της 21^{ης} Ιουλίου, με διαταγή του Συνταγματάρχη Κομπόκη, Διοικητή των Καταδρομών Κύπρου, αναγκάστηκαν να απαγκιστρωθούν από τα υψώματα που κατέλαβαν την προηγούμενη νύχτα, για να μην εγκλωβιστούν από τον εχθρό (με βάση την αδυναμία του ΓΕΕΦ να τους αντικαταστήσει με μονάδα Πεζικού), εν τούτοις η επίδραση αυτής της επίθεσης των Λοκατζήδων μας, στους Τούρκους Αλεξιπτωτιστές υπήρξε κάτι παραπάνω από καταλυτική. Οι Τούρκοι για μια ολόκληρη ημέρα έμειναν αδρανείς επί του Πενταδάκτυλου, βγάζοντας από το μυαλό τους οποιαδήποτε ιδέα επιχείρησης, για συνένωσή τους με τον θύλακα Λευκωσίας.

Όμως οι Καταδρομείς μας, έδρασαν σύμφωνα με τον ρόλο τους μόνο την νύχτα της 20/21 Ιουλίου, όπου υπήρξαν επιτυχείς. Όταν διατάχθηκαν να εκτελέσουν άλλα καθήκοντα πέραν της φύσης τους (π.χ. αμυντικά - όπως η 33 ΜΚ που διατάχθηκε να ενισχύσει το 251 Τ.Π.), τότε γνώρισαν την καταστροφή, διότι ως μονάδες δεν είχαν την απαραίτητη ισχύ για αυτόν τον ρόλο (να αντιμετωπίσουν με ελαφρύ ατομικό οπλισμό, άρματα σε ευρύ και ακάλυπτο πεδίο μάχης).

Συνοψίζοντας θα ήθελα να αναφέρω ότι στον «Αττίλα ΙΙ» τα πράγματα ήταν εξαιρετικά δυσάρεστα για τα Ελληνικά Όπλα. Οι επιστρατοί με καταρρακωμένο το ηθικό, με τον εχθρό όχι «προ των Πυλών» αλλά «εντός της Εστίας» και με την δυσωδία της Προδοσίας να πλανάται στον αέρα, στράφηκαν φανερά σε πολλές περιπτώσεις εναντίον των Ελλαδιτών αξιωματικών τους, και εγκατέλειπαν τις θέσεις τους προ των Τούρκων που προέλαυναν.

Οι Τούρκοι έχοντας αποβιβάσει 40.000 στρατό και άρματα M-47 και M-48 κατά την διάρκεια της υποτιθέμενης «κατάπαυσης του πυρός», είχαν προωθηθεί σε σημεία εφόρμησης, και με την έναρξη του 2^{ου} γύρου των επιχειρήσεών τους, έκαναν πραγματικό «περίπατο»! Περίπατο, με όλα τα μειονεκτήματα του Τουρκικού Στρατού (αποφυγή εχθροπραξιών την νύχτα, επιθέσεις σε μπουλούκι και πάντα υπό την κάλυψη αρμάτων κλπ κλπ), αλλά παρόλα ταύτα ...έκαναν περίπατο.

Ήταν φανερό ότι η Ελλάδα δεν θα πολεμούσε, ούτε στον Έβρο, ούτε στο Αιγαίο, αλλά ούτε αλλού, πιέζοντας για πολιτική λύση του προβλήματος, μέσω της διπλωματικής οδού και ότι είχαν αφεθεί στην τύχη τους και στο που οι Τούρκοι θα αποφασίσουν να σταματήσουν να προελαύνουν...

Όμως εκεί κάποιοι μικροί «θεοί» κράτησαν την σημαία ψηλά, δίνοντας το παράδειγμα του αγώνα στους προδομένους μαχητές. Το όνομα του Δημήτρη Αλευρομάγειρου, Ταγματάρχη τότε ενός Τάγματος Επιστράτων, κράτησε την Τουρκική επίθεση σχεδόν στα προ της εισβολής σύνορα της λεγόμενης «πράσινης γραμμής» στην Λευκωσία. Και οι κάτοικοι της Λευκωσίας τον μνημονεύουν πάντα στις συζητήσεις τους για εκείνες τις «μαύρες μέρες». Αλλά και αρκετοί άλλοι σαν αυτόν, ανώτεροι αλλά και κατώτεροι αξιωματικοί, διοίκησαν ολόκληρα τάγματα και αντέταξαν όση αντίσταση μπορούσαν, μέσα στην γενική κατάρρευση και το καταβεβλημένο ηθικό.

Όπως ο Πλαστήρας του Μικρασιατικού Μετώπου, έτσι και αυτοί προσπάθησαν μέσα στην παντελή αποσύνθεση των μονάδων να αντιτάξουν κάποια άμυνα για να σωθεί ότι ήταν δυνατόν! Εν κατακλείδι, η Τουρκική εισβολή πέτυχε όχι μόνο εξ αιτίας των υπέρτερων δυνάμεων που διέθεσε, έναντι των Ελλήνων, αλλά κύρια διότι στο Ελληνοκυπριακό στρατόπεδο, επικρατούσε αποδιοργάνωση και σύγχυση και διότι δεν εφαρμόστηκαν ΠΟΤΕ τα Σχέδια Αμύνης του νησιού.

Πέτυχε διότι η ηγεσία του ΓΕΕΦ, ήταν ανίκανη να διαχειριστεί αυτήν την κρίση (Γεωργίτσος)!

Πέτυχε διότι βρήκε απέναντί της, ένα στρατό και ένα λαό διχασμένους και προδομένους.

Πέτυχε διότι το «εγώ» μπήκε μπροστά από το «εμείς» (Μακάριος ο Γ')!

Πέτυχε διότι η ανοησία επικράτησε του νηφάλιου πατριωτισμού (Ταξιαρχος Ιωαννίδης)!

Πέτυχε διότι τελικά κάποιοι ήθελαν να πετύχει (Henry Kissinger και Άγγλοι)!

Πέτυχε διότι κάποιοι στην Αθήνα αποφάσισαν να μην πολεμήσουν (Αρχηγοί των Επιτελείων)!

Πέτυχε διότι οι Έλληνες δεν μαθαίνουμε ποτέ από τα λάθη μας!

Όλα τα άλλα είναι δικαιολογίες!

ΤΟ «ΚΑΤΗΓΟΡΩ» ΜΟΥ!

Μετά την Μικρασιατική Καταστροφή (1922) και την Επανάσταση του προδομένου Στρατού μας, υπό τους συνταγματάρχες Πλαστήρα και Γονατά, το κυρίαρχο σύνθημα που υπήρχε στα χείλη Λαού και Στρατού ήταν ένα: «οι προδότες να τιμωρηθούν»! Βέβαια καμιά τιμωρία δεν θα μπορούσε να μας δώσει πίσω την Ιωνία, την Ίμβρο, την Τένεδο, την Ανατολική Θράκη (που αναγκαστήκαμε να παραδώσουμε στους Τούρκους με την Συνθήκη της Λωζάνης το 1923), ούτε να ξαναφέρει στην ζωή τις εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων που σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους. Όμως θα απάλυνε τον πόνο, όλων αυτών που ένιωσαν προδομένοι όταν έβλεπαν τον ένδοξο μέχρι τότε Ελληνικό Στρατό, να αποχωρεί άτακτα από τα ιερά εδάφη της Ιωνίας, αφήνοντας τους ανυπεράσπιστους στις ορδές του εκδικητικού Μουσταφά Κεμάλ!

Θα απάλυνε κατά κάποιο τρόπο και την ντροπή για όλους αυτούς τους αξιωματικούς και οπλίτες, που από ένδοξοι απελευθερωτές κατόντησαν κυνηγημένοι φυγάδες, ρακένδυτοι, ξυπόλυτοι, άοπλοι, νηστικοί, με μόνο ένστικτο να κυριαρχεί μέσα τους αυτό της αυτοσυντήρησης.

Τότε οι λεγόμενοι «Έξη» Πολιτικοί και Αρχιστράτηγος, κάθισαν σε ένα εδώλιο ενός δικαστηρίου που εκ προοιμίου τους είχε καταδικάσει... Κατηγορήθηκαν για ΕΣΧΑΤΗ ΠΡΟΔΟΣΙΑ με την έννοια ότι «με δόλο συνήργησαν έτσι ώστε να παραδοθούν στον εχθρό Ελληνικά εδάφη»!

Η απόφαση κόλαφος! ΕΝΟΧΟΙ με την ποινή του θανάτου...

Στο Γουδί έγινε η εκτέλεση της ποινής! Γούναρης, Θεοτόκης, Μπαλτατζής, Πρωτοπαπαδάκης, Στράτος και Χατζηανέστης!

Οι Άγγλοι προσπάθησαν να αποτρέψουν την εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου με απειλές για διπλωματικό αποκλεισμό και άλλα αντίποινα, πολιτικά και οικονομικά. Αλλά βρήκαν μπροστά τους τον συνταγματάρχη Νικόλαο Πλαστήρα. Τον «Μαύρο Καβαλάρη» του Μικρασιατικού Μετώπου! Με μια αντρίκια και άκρως Ελληνοπρεπή απάντηση στον πρέσβη τους Λίντλεϋ, διέλυσε οποιαδήποτε ελπίδα των Άγγλων να επιβάλουν την θέλησή τους στην Ελληνική Επαναστατική Κυβέρνηση. Και αμέσως μετά έδωσε εντολή να εκτελεσθεί η ποινή!

Πολλοί νομικοί κύκλοι της εποχής αρθρογράφησαν με μανία και εμπάθεια κατά της απόφασης του Δικαστηρίου. Υποστήριξαν ότι δεν αποδείχθηκε το κατηγορητήριο σε καμία περίπτωση... Και ίσως «νομικά» να είχαν δίκαιο. Διότι δεν αποδείχτηκε ποτέ ότι ο πρωθυπουργός Γούναρης και οι κυριότεροι υπουργοί του, αλλά και ο αρχιστράτηγος Χατζηανέστης, «με δόλο συνήργησαν έτσι ώστε να παραδοθούν στον εχθρό Ελληνικά εδάφη» (όπως έλεγε το κατηγορητήριο)!

Υπήρξαν οργανωτικά και οικονομικά ανίκανοι; Ναι... Υπήρξαν πολιτικά «αλλήθωροι»; Ναι... Υπήρξαν στρατιωτικά «μύωπες»; Ναι... Να τα δεχθούμε όλα! Όμως δεν αποδείχτηκαν «προδότες» με την στενά νομική έννοια του όρου!

Αυτό ακριβώς με ταλανίζει και την υπόθεση της Κύπρου...

Ήταν προδότης ο Ιωαννίδης;

Ήταν προδότης ο Μακάριος;

Ήταν προδότες ο Γεωργίτσος και οι Επιτελείς του ΓΕΕΦ;

Ήταν προδότες ο Μπονάνος και οι Αργηγοί των Επιτελείων, στην Αθήνα;

Ήταν προδότες οι πολιτικοί (Καραμανλής, Αβέρωφ, Μαύρος κλπ) που τους διαδέχθηκαν στην εξουσία στα τέλη Ιουλίου του 1974;

Η έννοια ΠΡΟΔΟΣΙΑ με στενή νομικά έννοια του όρου, δεν αποδεικνύεται «πέραν κάθε αμφιβολίας» σχεδόν για κανένα από τους παραπάνω! Όπως δεν αποδείχτηκε για κανένα στην «Δίκη των Έξ» πριν 85 περίπου χρόνια!

Όμως τι κάνει τον απλό λαό αλλά και τους οπλίτες που πολέμησαν και το 1922 και το 1974, να φωνάζουν για «προδοσία»;

Ίσως το ένστικτο, ίσως το διογκωμένο αίσθημα της ταπείνωσης, ίσως και τα δύο μαζί!

Κατά την ταπεινή μου γνώμη, με την γνώση που απέκτησα μελετώντας βαθιά, περίπου 100 βιβλία για την Μικρασιατική Εκστρατεία (γραμμένα από άτομα με διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις, αλλά και εθνικότητα), καθώς και περίπου 50 βιβλία που γράφτηκαν για την Κυπριακή Τραγωδία, μπορώ άφοβα να πω, ότι είναι «Εσχάτη Προδοσία» και τότε και τώρα!

Η Εσχάτη Προδοσία είναι πολύ βαριά κατηγορία... Κανείς δεν πρέπει και δεν μπορεί να την

εξαπολύει «ελαφρά τη καρδιά»! Όμως ποιά είναι κατά την γνώμη μου η «Εσχάτη Προδοσία»; Εσχάτη Προδοσία είναι η πράξη εκείνη την οποία ενσυνείδητα κάποιος πράττει, γνωρίζοντας ή διαβλέποντας, ότι με την πράξη του αυτή θα πραγματοποιηθεί βλάβη στην Πατρίδα του! Δεν ισχύει το «δεν ήξερα», ή «δεν το φαντάστηκα», ούτε βέβαια το φαιδρό «δεν το έκανα επίτηδες»!

Όταν κε Γούνναρη αποφάσιζες και διέταζες τον αρχιστράτηγο να ξεκινήσει την ανούσια προέλαση του Στρατού στα βάθη της Ανατολίας, εκεί όπου ούτε ρουθούνι ελληνικό υπήρξε τους τελευταίους αιώνες, δεν γνώριζες ότι οδηγούσες τον στρατό σου στην καταστροφή; Το έκανες από καθαρή ματαιοδοξία για να εξισορροπήσεις τις επιτυχίες του προκατόχου σου (Ελ.Βενιζέλου) ξεκινώντας από εκεί όπου εκείνος είχε αποφασίσει να σταματήσει... Έστειλες χιλιάδες άντρες στον θάνατο, μείωσες την μαχητική ικανότητα του στρατεύματός σου και αναπτέρωσες το μέχρι πριν καταρρακωμένο ηθικό των αντιπάλων σου! Ναι, σίγουρα δεν το ήθελες... Όμως γνώριζες τις συνέπειες από αυτήν την απόφασή σου...

Εσύ στρατηγέ Χατζηανέστη, όταν σφαγιάζονταν οι μονάδες σου στο Αλή Βεράν και στους λόφους έξω από το Αφιόν Καραχισάρ, απολάμβανες το τσάι σου σε κάποια κοσμική συγκέντρωση της Σμυρνέικης αριστοκρατίας, πάνω από 600 χλμ μακριά από το μέτωπο, αντίθετα με τον Κεμάλ, ο οποίος βρισκόταν στην πρώτη γραμμή και έδινε οδηγίες στους μαχητές του... Και αντί να «ξυπνήσεις» από τον λήθαργό σου και να κινητοποιήσεις τις εφεδρείες και να δώσεις σαφείς εντολές για τακτική σύμπυξη και ορισμού γραμμής άμυνας στα όρια της ευρύτερης ζώνης του σαντζακίου Σμύρνης, έστειλες αλλοπρόσαλλες διαταγές σε μονάδες που είχαν διαλυθεί και σε στρατηγούς που είχαν αιχμαλωτιστεί, πάντα από αυτήν την μεγάλη απόσταση, μη διαταράσσοντας την νωχελική μουσική της κοσμικής συγκέντρωσης... Ναι δεν το ήθελες να καταστραφεί ο Στρατός σου, αλλά όχι μόνο δεν έκανες τίποτα να το αποτρέψεις, αλλά τουναντίον με τις πράξεις σου το υποβοήθησες...

Για μένα αμφότερες είναι πράξεις και στάση που συνιστούν «Εσχάτη Προδοσία»!

Αλλά ας έλθουμε στους πρωταγωνιστές του καλοκαιριού του 1974...

Ο Ταξίαρχος Ιωαννίδης ήταν προδότης;

Κατά την γνώμη μου υπήρξε αφελής... Όμως αυτή η αφελεία του αυτή δεν τον εμπόδισε να ξεκινήσει πράξεις παράνομες και επικίνδυνες που στο τέλος έφεραν την καταστροφή! Όταν είδε ότι τον «κοροΐδεψαν» οι υποκινητές του, που τον έβαλαν να κάνει αυτό το ανόητο πραξικόπημα στην Κύπρο, δεν έκανε τίποτα – παρόλο που ακόμα ήλεγχε τον Στρατό και τους δοτούς πολιτικούς – για να αποτρέψει τα χειρότερα... Έμεινε απλός θεατής των πραγματικά τραγικών στιγμών που διαδραματιζόνταν τότε σε Ελλάδα και Κύπρο και επιδόθηκε σε ένα άσκοπο θέατρο απειλών και λεονταρισμών, από τους οποίους δεν τόλμησε να πράξει ουδέν! **Και αυτό συνιστά προδοσία!** Οι άντρες που νιώθουν ότι δεν πρόδωσαν, αλλά άθελά τους έκαναν κακό στην πατρίδα τους, βάζουν το υπηρεσιακό τους όπλο στον κρόταφο και σαν άντρες ζητούν λύτρωση, με τον θάνατο!

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ήταν προδότης;

Όταν η αρχομανία σου, σε οδηγεί σε πράξεις οι οποίες αποδυναμώνουν την άμυνα της πατρίδας σου, τότε είσαι προδότης. Όταν γνωρίζοντας ότι οι Τούρκοι προετοιμάζονται δέκα ολόκληρα χρόνια να εισβάλουν στην πατρίδα σου και εσύ από το βήμα του Ο.Η.Ε., τους δίνεις το κάλεσμα και το πρόσχημα να εισβάλουν, τότε είσαι προδότης (βλ.Ομιλία Μακαρίου στον ΟΗΕ – βιβλίο Γρ.Μιχαλόπουλου «Αυτός κάλεσε τους Τούρκους στην Κύπρο»). Κάποιος μπορεί να αντιτάξει το ότι ήταν ο νόμιμος εκλεγμένος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος παράνομα ανετράπη από στρατιωτικούς άλλης χώρας και ζήτησε βάσει των προβλεπόμενων εκ των Συνθηκών Ζυρίχης και Λονδίνου να προστατευθεί η νομιμότητα στην χώρα του. Ναι σωστά, αλλά από ποιους το ζήτησε αυτό; Από αυτούς που τον μισούσαν θανάσιμα, ακόμα από τα χρόνια της ΕΟΚΑ (ας διαβάσει κάποιος τους τίτλους των Τουρκικών εφημερίδων τον Σεπτέμβριο του 1955, πριν την «νύχτα των κρυστάλλων» στην Κωνσταντινούπολη); Από αυτούς που δεν τον αναγνώριζαν ως Πρόεδρο όλων των Κυπρίων και του δημιουργούσαν καθημερινά εμπόδια; Από αυτούς ζητάς βοήθεια και τους δίνεις άλλοθι να αιματοκυλήσουν τον τόπο σου, για να επανέλθεις στην Προεδρική καρέκλα; Ε, λοιπόν για εμένα και αυτό, σε κάποιο βαθμό, **συνιστά προδοσία!**

Ο Στρατηγός Μπονάνος ήταν προδότης;

Αν διαβάσει κανείς το βιβλίο του Στρατηγού Μπονάνου («Η Αλήθεια») θα αντιληφθεί με τον πιο τραγικό τρόπο, τι ανθρωπάρια, κρατούσαν στα χέρια τους την τύχη και την τιμή της Ελλάδας εκείνα τα χρόνια... Μιάς Ελλάδας που πάντα αιματοβαμμένη έβγαινε από τα πεδία των μαχών, θυσιάζοντας τα παιδιά της στον βωμό της αρχαίας τους κληρονομιάς! Και αυτήν την κληρονομιά, κάποιιοι «νάνοι πολιτικοί και αξιωματικοί», κατάφεραν να την αμαυρώσουν στην προσπάθειά τους να «ψηλώσουν» λίγο παραπάνω ψυχικά, από όσο η φύση τους είχε προσφέρει...

Είναι ξεκάθαρο ότι ο Στρατηγός δεν ήξερε, δεν άκουσε και δεν είδε τίποτα από τα γεγονότα του Ιουλίου και του Αυγούστου του 1974... Ένας πιτσιρικάς – σαν εμένα εκείνη την εποχή – θα είχε αντιληφθεί περισσότερα από τα γεγονότα! Προσπαθεί σε κάθε γραμμή του βιβλίου του, να ρίξει τα βάρη στους άλλους (σύνδρομο «Χατζηανέστη» στο Στρατοδικείο), για τα λάθη και την ολιγωρία που φάνηκε στις πρώτες 2 μέρες της Τουρκικής Εισβολής, ενώ τελείως «με ελαφρά τη καρδία» είχε δώσει εντολή να εκτελεστεί, μια βδομάδα πριν, η «διαταγή» του κατωτέρου του ιεραρχικά, Ταξιάρχου Ιωαννίδη, για την ανατροπή του Μακάριου παρόλο που γνώριζε τους κινδύνους που εγκυμονούσε.

Όταν ήλθε σε γνώση του – από κλιμάκια της ΕΥΠ, από στρατιωτικούς μας ακόλουθους σε διάφορες πρεσβείες, από πράκτορες μας στην Μερσίνα, αλλά και από τα ρεπορτάζ του BBC – ότι οι Τούρκοι ήταν έτοιμοι για την εισβολή, όχι μόνο δεν φρόντισε να διατάξει το ΓΕΕΦ να εφαρμόσει τα Σχέδια Αμύνης της Νήσου, αλλά αντίθετα το αποπροσανατόλιζε λέγοντας «μην αντιδράτε, οι Τούρκοι μπλοφάρουν!» Και ακόμα και όταν οι Τούρκοι αποβιβάζονταν κάνοντας «περίπατο» στο Πεντεμίλι, εκείνος έδινε λανθασμένες πληροφορίες και κατευθύνσεις στο Επιτελείο της Εθνικής Φρουράς, συνιστώντας ...αυτοσυγκράτηση!

Ακόμα και αν ήταν εξαιρετικά αφελής, και πίστευε ότι του «σέρβιρε» ο πρέσβυς των ΗΠΑ στην Ελλάδα κ.Τάσκα, ο οποίος είχε κάνει «κατάληψη» στο γραφείο του στο ΑΕΔ εκείνες τις μέρες, δεν αναλογιζόταν αν κάτι δεν ήταν όπως φαίνεται ή όπως του παρουσιάζουν οι άλλοι, τι θα συνέβαινε τότε στην δύσμοιρη πατρίδα του; Σε ποιες περιπέτειες θα έμπαινε η Ελλάδα και η Κύπρος (όπως και μπηκαν); Ακόμα και αν δεχτούμε ότι ελαφρυντικό παρουσιάζει ο ίδιος για τον εαυτό του στο βιβλίο του, τότε θα πρέπει να μας εξηγήσει, πως άφησε να υπερκεραστεί από τις εξελίξεις από τον Αντιναύαρχο Αραπάκη, ο οποίος απετέλεσε για κάποια κρίσιμα χρονικά σημεία των συνδέσμο του Ελληνικού Στρατού με την κυβέρνηση των ΗΠΑ. Αλλά ακόμα και αν για οποιονδήποτε λόγο άφησε να γίνει αυτό, γιατί δεν αντέδρασε όταν είδε τις «προδοτικές» τάσεις των Αραπάκη και Παπανικολάου; Αυτό τον καθιστά εξίσου **συνυπεύθυνο στην κατηγορία της προδοσίας!**

Ο Αντιναύαρχος Αραπάκης ήταν προδότης;

Αν για κάποιους έχει ξεκαθαρίσει το τοπίο, ότι συνειδητά πρόδωσαν την πατρίδα τους, αυτοί είναι οι Αραπάκης και Παπανικολάου. Ας ξεκινήσουμε με τον πρώτο. Ήταν Α/ΓΕΝ εκείνη την εποχή και ήταν αυτός που έδωσε εντολή στα υποβρύχια μας που βρίσκονταν σε γραμμή πλεύσης προς τον αποβατικό στόλο των Τούρκων, στην διαδρομή μεταξύ Ρόδου και Κύπρου, να επιστρέψουν προς προστασία της νήσου ...Ρόδου! Υπ' όψιν, τα υποβρύχια αυτά ήταν νεότευκτα, διέθεταν ικανό αριθμό από τηλεκατευθυνόμενες τορπίλες το καθένα, αρκετό να στείλει στον πάτο της θάλασσας ολόκληρο τον αποβατικό στόλο. Και όχι μόνο αυτό. Η ταχύτητα τους κάτω από το νερό τα έκανε αόρατα από τα πεπαλαιωμένα σόναρ των Τουρκικών αντιτορπιλικών, προσφέροντας τους μια εξαιρετική προστασία-ασυλία απέναντι σε κάθε επιθετικό τους εγχείρημα, κατά των Τούρκων. Και αν καλόπιστα δεχτούμε ότι όντως φοβόταν επίθεση των Τούρκων στην Ρόδο, τότε γιατί έπραξε το ίδιο, το μεσημέρι της επομένης με το επίτακτο «οχηματαγωγό Ρέθυμνο», που έπλεε με το «απόσπασμα Παπαποστόλου» προς ενίσχυση της Εθνικής Φρουράς; Γιατί στο σήμα του προς τον Παπαποστόλου αναφέρει «*σπεύσατε προς ενίσχυση των βαλλόμενων δυνάμεων μας εις ν.Ρόδον*» γνωρίζοντας ότι αυτό ήταν αναληθές, και ότι καθιστούσε περαιτέρω επισφαλή για τα Ελληνικά όπλα την πορεία της Μάχης της Κύπρου, τις πρώτες κρίσιμες ημέρες της τουρκικής απόβασης; Υπάρχουν πολλά που μπορούν να αναφερθούν για τον Αντιναύαρχο Αραπάκη, ο οποίος ποτέ δεν έδωσε κάποια εξήγηση για αυτές τις πράξεις του και για το γεγονός ότι παραμερίζοντας την υπάρχουσα κυβέρνηση και τον ιεραρχικά ανώτερο του ΑΕΔ, προχώρησε σε άμεσες συνομιλίες και συνεννοήσεις με τον Αμερικανικό παράγοντα, όταν ήταν πασιφανές ότι οι Αμερικανοί ευνοούσαν τους Τούρκους στο εγχείρημά τους; **Αν αυτό δεν συνιστά εσχάτη προδοσία τότε τι είναι;**

Ο Αντιπέρραρχος Παπανικολάου ήταν προδότης;

Άλλο ένα «μπουμπούκι» της μετανοεμβριανής στρατιωτικής σκηνής. Με προσωπική του εντολή δέσμευσε τα όπλα των μαχητικών μας, πάνω από το Αιγαίο τις πρώτες κρίσιμες ώρες που οι Τούρκοι όργωναν τους Κυπριακούς αιθέρες και έπλητταν τους ανήμπορους να αντιδράσουν μαχητές μας. Ευτυχώς οι Δηνόπουλος και Σκαμπαρδώνης όπως είπαμε παραπάνω, δεν τον υπάκουσαν και έκαναν αυτό που έλεγε η Ελληνική ψυχή τους. Ο αντιπέρραρχος λοιπόν σαν Α/ΓΕΑ παρέβλεψε το γεγονός της υπεροπλίας που είχε τότε η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία και δεν έπραξε τίποτα για να ανακουφίσει τον βαλλόμενο Έλληνα οπλίτη στην Κυπριακή γη. Ανακάλεσε δύο φορές την αποστολή των Φάντομς, τα οποία θα μπορούσαν όχι μόνο να πλήξουν την αποβατική δύναμη αλλά και να καταφέρουν καιρίο πλήγμα στην Τουρκική Αεροπορία, που υπερίπτατο της κυπριακής γης χωρίς αντίπαλο. Ακόμα ακόμα μπορούσε να πλήξει στρατηγικούς στόχους στην Τουρκία, έτσι ώστε να δείξει ότι «εδώ είμαστε»! Τι φοβόταν; Πόλεμο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας; Μα εκείνη την στιγμή όλος ο Ελληνικός Στρατός τελούσε υπό Γενική Επιστράτευση... Γιατί έγινε η Επιστράτευση; Γιατί απλούστατα η Ελλάδα ήθελε να δείξει ότι είναι έτοιμη για όλα, όπως διαμήνυε σε υψηλούς τόνους, ο Ιωαννίδης!

Απλούστατα μαζί με το «συνεταιράκι» του τον Αραπάκη και το ανδρείκελο τον Μπονάνο, υπάκουσαν στις εντολές των ΗΠΑ που δε ήθελαν με κανένα τρόπο Ελληνο-Τουρκική σύγκρουση... Ε λοιπόν και αυτό **είναι προδοσία!**

Ο Αντιστράτηγος Γαλατσάνος ήταν προδότης;

Από την μέχρι τώρα μελέτη των πεπραγμένων εκείνη την «μαύρη περίοδο» δεν μπορώ να διακρίνω συνειδητή προδοτική ενέργεια από πλευράς του Α/ΓΕΣ εκείνης της εποχής. Περισσότερο σαν μια «θλιβερή» ύπαρξη μπορώ να τον χαρακτηρίσω, παρά σαν προδότη! Ίσως γιαυτό κατά την Σύσκεψη των Στρατιωτικών με τους Αβέρωφ-Κανελλόπουλο και άλλους πολιτικούς, τον έβαλαν να καθήσει σε ...ένα σκαμνάκι στην άκρη του τραπέζιού... Άλλωστε πολλοί οι Ηρακλειδείς του καθεστώτος στον Στρατό και μετέπειτα «δημοκράτες» που ο καθένας έκανε του κεφαλιού του! Όμως για να μην χρησιμοποιήσω δύο μέτρα και δύο σταθμά στις διαπιστώσεις μου, θα πρέπει να τονίσω ότι ο Γαλατσάνος σαν Α/ΓΕΣ, δεν έκανε τίποτα να αποτρέψει τα όσα θλιβερά και δυσάρεστα προμηνούνταν για τους Έλληνες στρατιώτες στην Κύπρο. Ούτε καν διεφώνησε με ότι γινόταν, πράγμα που **τον καθιστά συνυπεύθυνο** των πράξεων των τριών άλλων Αρχηγών.

Ο Α/ΓΕΕΦ Μ.Γεωργίτσης ήταν προδότης;

Κατά την γνώμη μου, όπως την έχω εκφράσει παραπάνω, ο Γεωργίτσης δεν ήταν προδότης με την στενή έννοια του όρου. Ήταν απλά ένα πιόνι στην υπηρεσία του Ιωαννίδη και των Αρχηγών των Επιτελείων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και όταν το Α/ΓΕΕΦ βαλλόταν από την τουρκική αεροπορία, εκείνος πίστευε ότι του έλεγε ο Μπονάνος και οι άλλοι Αρχηγοί από την Αθήνα. Δεν πήρε πρωτοβουλία, ούτε αντέδρασε ακόμα και όταν ήταν πλέον πασιφανές ότι οι Τούρκοι ούτε μπλόφαραν και ότι είχαν πλέον άγριες διαθέσεις. Παρέμεινε ένας άτολμος «δημόσιος υπάλληλος» του Στρατού, υπακούοντας σε αντιφατικές και εξωπραγματικές εντολές που έρχονταν από την Αθήνα. Ο Γεωργίτσης αντικατέστησε τον Ντενίση στην Αρχηγία της Εθνικής Φρουράς, όταν ο Ιωαννίδης, φοβήθηκε ότι ο Ντενίσης δεν θα ενέδιδε έτσι εύκολα χωρίς αντιρρήσεις, σε ένα εγχείρημα κατά του Μακαρίου. Τον προτίμησε αντί του Επιτελάρχη Γιαννακοδήμου, παρόλο που πριν ήταν απλός Διοικητής Συγκροτήματος (III ΑΤΔ), γιατί στο πρόσωπό του έβλεπε έναν υποτακτικό, παρά ένα έμπειρο πολεμιστή, που θα έκανε το καθήκον του αν χρειαζόταν. Αν κάποιος θα χαρακτήριζε τον Γεωργίτση προδότη, θα το έκανε αποκλειστικά και μόνο βασιζόμενος στην ανικανότητά του να διοικήσει και μόνο. Μόνο αν δεχθούμε την αχαρήριστη υπακοή του στο Α/ΕΔ των Αθηνών ως γενόμενη υπό το κράτος της σύμπλευσης μαζί του, και όχι από σεβασμό προς την ιεραρχία, τότε μόνο κάποιος θα μπορούσε να βρει κάποιες «λανθασμένες» πρωτοβουλίες του στο μέτωπο «ως ύποπτες» και να θεωρήσει ότι σε αυτές υπάρχουν ψήγματα «προδοσίας»! Άλλωστε υπήρξαν πολλοί αξιωματικοί που με δική τους πρωτοβουλία, έκαναν αυτό που τους υπαγόρευε η εθνική και στρατιωτική τους συνείδηση (πχ τα πυροβόλα της Μοίρας του Υπολοχαγού Γ.Αντωνακόπουλου, με δική του πρωτοβουλία άρχισαν να βάλουν κατά των αποβιβαζόμενων Τούρκων, στο Πεντεμίλι, χωρίς να περιμένει διαταγές από το ΓΕΕΦ, ενώ αντίθετα ο συνάδελφός του στο ύψωμα του Προφήτη Ηλία δεν έκανε τίποτα γιατί δεν είχε διαταγές!).

Οι πολιτικοί που ανέλαβαν την διακυβέρνηση της χώρας την 24^η Ιουλίου πρόδωσαν;

Επειδή υπήρξα πάντα καλόπιστος, και επειδή μου είναι εξαιρετικά δύσκολο να φανταστώ ότι κάποιος αναλαμβάνει πρωθυπουργός ή υπουργός άμυνας ή υπουργός εξωτερικών, με σκοπό να προδώσει την πατρίδα του, η πρώτη απάντηση που θα δώσω αβίαστα είναι «όχι»! «Δεν πιστεύω ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ή ο Ευάγγελος Αβέρωφ ή ο Γεώργιος Μαύρος, πρόδωσαν ενσυνείδητα την πατρίδα τους. Επίσης πιστεύω στην ειλικρίνεια του Καραμανλή όταν έλεγε ότι ήθελε να στείλει μία μεραρχία στην Κύπρο, πριν τον Αττίλα ΙΙ για να προλάβει τα χειρότερα. Πιστεύω ότι το εννοούσε, άσχετα αν τελικά υπέκυψε στις νουθεσίες του Αβέρωφ και των Αρχηγών των Επιτελείων. Όμως σίγουρα πιστεύω ότι από τους πολιτικούς μας δεν έχει ειπωθεί όλη η αλήθεια για εκείνες τις μέρες των διαπραγματεύσεων της Γενεύης, όταν Εγγλέζοι και Αμερικανοί, συνεπικουρούμενοι από τον Ο.Η.Ε. πίεζαν το θύμα (την Ελλάδα μέσω της Κύπρου), να δεχτεί τα τετελεσμένα από τον θύτη (Τουρκία). Αυτή η πίεση υπήρχε διαχρονικά και υπάρχει έως τις μέρες μας, όχι μόνο στο Κυπριακό πρόβλημα, αλλά και στα υπόλοιπα μέτωπα που έχει η πατρίδα μας (πχ Σκοπιανό, Αιγαίο κλπ).

Όμως με αυτήν την λογική ξαναγαυρνώντας τον χρόνο 85 χρόνια περίπου πριν, δεν έφταιγε ούτε ο Γούναρης, ούτε ο Πρωτοπαπαδάκης, ούτε ο Μπαλατζής, ούτε ο Στράτος, ούτε ο Θεοτόκης για την Μικρασιατική Καταστροφή.

Βαθιά μέσα μου πιστεύω ότι ο Καραμανλής, «αφέθηκε» να έλθει στην Ελλάδα, για να μην πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις η αντίδραση των Ελλήνων που εκείνη την στιγμή κρεμόταν κυριολεκτικά «σε μια κλωστή». Οι Αμερικάνοι θέλησαν να βάλουν έναν «τσοπάνη» που να μην είχε και εκρηκτικές στιγμές, αλλά ούτε απρόβλεπτος ήταν, ούτε άγνωστος σε αυτούς! Και για να εξουδετερώσουν τις εμφανιζόμενες εκρήξεις του, «του πλάσαραν» δίπλα του τον Ε.Αβέρωφ, έναν πολιτικό που πάντα πρωτοστάτησε στα κελεύσματά τους (από τις εποχές των Συμφωνιών της Ζυρίχης και Λονδίνου), και ο οποίος θα μπορούσε να παίξει άριστα τον ρόλο του «γεφυροποιού» μεταξύ του Καραμανλή, των ανθρώπων του Ιωαννίδη που ήταν ακόμα στα πράγματα, αλλά και των Αμερικάνων. Όμως όσο καλόπιστος και να είμαι δεν μπορώ να εξηγήσω τα εξής:

- Γιατί ο Καραμανλής αποφάσισε τελικά, να μην βοηθήσει στρατιωτικά την Κύπρο; Ακόμα και όταν οι Στρατηγοί του είπαν ότι χρειάζεται μια εβδομάδα (προφανώς για να τον απογοητεύσουν) για να ετοιμάσουν μια πλήρους σύνθεσης μεραρχία, με σκοπό να σταλεί στην Κύπρο προς ενίσχυση των μαχόμενων Ελληνικών Δυνάμεων, δεν τους είπε «εντάξει, ετοιμάστε την». Ήταν ακόμα 25^η Ιουλίου και ο «Αττίλας ΙΙ» ξεκίνησε στα μέσα Αυγούστου! Υπήρχε χρόνος! Και ο ναυτικός αποκλεισμός του νησιού, τον οποίο επικαλούνται πολλοί, μπορούσε να παρακαμφθεί, αν πραγματικά είμασταν αποφασισμένοι για αυτό. Κανείς πλοίαρχος, κανενός στόλου, δεν αποφασίζει να βάλει εναντίον πλοίου, πάνω στο οποίο ταξιδεύει ο «αρχηγός ενός κράτους», έστω και αντιπάλου!
- Γιατί ξεστόμισε την φράση : «η Κύπρος κείται μακράν»; Αυτό δεν έδωσε την απάντηση που περίμεναν οι Τούρκοι στρατηγοί για να ξεκινήσουν τον «Αττίλα ΙΙ»;
- Γιατί κράτησε στις θέσεις τους τους Παπανικολάου και Αραπάκη, με δεδομένη την προδοτική συμπεριφορά τους καθ' όλο το διάστημα της εισβολής;
- Γιατί συνέχισε τις διαπραγματεύσεις, όταν έφταναν καθημερινά οι πληροφορίες ότι οι Τούρκοι συνεχίζουν να προχωρούν, παρά την συμφωνηθείσα κατάπαυση του πυρός;
- Γιατί δεν έπαιξε το «γερό χαρτί» της απειλής του Ελληνο-Τουρκικού Πολέμου, καθ' ήν στιγμή ήταν ξεκάθαρο ότι οι Αμερικάνοι δεν ήθελαν ούτε να το σκέφτονται; Οι Τούρκοι εκβίαζαν καθημερινά και οι δικοί μας διπλωμάτες εμφάνιζαν την εικόνα επαιτή που ζητιάνευε για τον οίκτο, αλίμονο από αυτούς που δημιούργησαν αυτή η κατάσταση...
- Και τέλος αν δεν υπάρχουν ενδείξεις ευθύνης που να φτάνουν τα όρια της προδοσίας και σε πολιτικούς, τότε γιατί αυτοί δεν τόλμησαν να ανοίξουν ΠΟΤΕ στην ουσία, τον Φάκελο της Κύπρου, και μέχρι σήμερα με ανυπόστατες και παιδαριώδεις δικαιολογίες τον κρατούν καταχωνιασμένο στα υπόγεια της Βουλής των Ελλήνων;

Όσο καλόπιστος και να είμαι δεν μπορώ να θεωρήσω όλα αυτά σαν συμπτώσεις!

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύω ότι τελικά η Υπόθεση της Κύπρου, δεν θα διαλευκανθεί ΠΟΤΕ σε όλες τις πτυχές της. Απλά, από καιρού σε καιρό θα έχουμε κάποιους φιλότιμους πατριώτες δημοσιογράφους ή δικηγόρους ή συγγενείς αγνοουμένων που θα προσπαθούν να ρίξουν λίγο φως σε αυτήν την πολύ βρώμικη ιστορία, που παίχτηκε σε βάρος του Ελληνικού και Κυπριακού λαού.

Τα κομματικά επιτελεία δεν θέλουν να ξεκινήσει μια τέτοια ιστορία, γιατί αν είναι αλήθεια όσα υποψιάζομαι, τότε πολλοί είναι μπλεγμένοι στις ανίερές συμφωνίες της τότε εποχής αλλά και μεταγενέστερα. Κάποιοι που έκαναν προδοτικές συμφωνίες τότε και κάποιοι άλλοι που συμφώνησαν να μην τους αποκαλύψουν ποτέ στην συνέχεια!

Γιατί στην Ελλάδα Κυβερνήσεις εναλλάσσονται στην εξουσία, η απόφαση όμως για το «θάψιμο» του Φακέλου της Κύπρου είναι διαχρονικό και διακομματικό! Σαν όλοι να ξέρουν κάτι για κάποιους δικούς τους και να μην θέλουν να αποκαλυφθεί... Έστω και μετά από 34 χρόνια!

Με αυτό γραπτό μου, θέλω απλά να βάλω κάποια πράγματα στην θέση τους! Να απλώσω μπροστά σε όποιον το διαβάσει, την γνώση και την εμπειρία άλλων που τα έζησαν αυτά τα γεγονότα και τα κατέγραψαν και εγώ τα συνέλεξα και προσπάθησα να τα διασταυρώσω.

Κάποιοι στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο, δεν θέλουν να βγει στο φως όλη η αλήθεια για τις μαύρες εκείνες μέρες του καλοκαιριού του '74!

Όμως το οφείλουμε σε αυτούς τους Έλληνες στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ που έμειναν στα χαρακώματά τους, υπερασπιζόμενοι το Στρατόπεδο τους, μέχρι που πέρασαν από πάνω τους τα Τούρκικα τανκς, αφού πρώτα οι ίδιοι είχαν ρίξει και την τελευταία τους σφαίρα...

Το οφείλουμε στους Ελληνοκύπριους μαχητές που δεν γύρισαν και καταγράφηκαν σαν αγνοούμενοι...

Το οφείλουμε σε αυτούς τους άνδρες που πολέμησαν και που για χρόνια είχαν ψυχολογικά προβλήματα, τα οποία με δεδομένη την απουσία της πολιτείας, τους οδήγησαν στην ανέχεια!

Το οφείλουμε σε όλους αυτούς που ξεσπιτώθηκαν και πρόσφυγες από την μια μέρα στην άλλη, κλήθηκαν να ξαναξεκινήσουν την ζωή τους από το μηδέν...

Το οφείλουμε στις γενιές που θα έλθουν....

Γιατί εμείς κάποτε θα πεθάνουμε! Η Ελλάς όμως προορίζεται να ζήσει... και θα ζήσει!

***Κώστας Μαυροσκούφης**, ένας απλός άνθρωπος που θεωρεί τιμή του που γεννήθηκε Έλληνας*

Η ακτή της Απόβασης στο Πεντεμίλι

Ανχης ΠΖ Παύλος Κουρούπης
Διοικητής 251 Τ.Π. – αγνοούμενος

Ανχης ΠΒ Στυλιανός Καλμπουρτζής
Διοικητής 181 ΜΠΠ – αγνοούμενος

Ανχης ΠΖ Γεώργιος Μπούτος
Διοικητής 286 ΜΤΠ – εφονεύθη

Ανχης ΠΖ Δημήτριος Μπίκος
Διοικητής 316 ΤΕ – τραυματίστηκε

Λγος ΜΧ Σωτήριος Σταυριανάκος
Διοικητής Δ.ΜΧ/ΕΛΔΥΚ – εφονεύθη

Τάφος
Έλληνα Μαχητή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ ΑΤΤΙΛΑΣ Σ.Βλάσση
- ΑΥΤΟΣ ΚΑΛΕΣΕ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Γ.Μιχαλόπουλος
- ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΠΟΒΑΣΗ Μ.Α.Μπιράντ
- ΝΤΑΛΓΚΑ ΝΤΑΛΓΚΑ – ΚΥΜΑΤΑ ΚΥΜΑΤΑ Δρ.Κιουτσούκ
- Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 1974 Γ.Σέργη
- ΔΙΑΤΑΓΗ: ΕΚΤΕΛΕΣΤΕ ΤΟΥΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥΣ Ρ.Αλάσορ
- Η ΑΛΗΘΕΙΑ Γ.Μπονάνος
- ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΤΤΙΛΑ Χ.Χαραλαμπόπουλος
- ΚΥΠΡΟΣ '74 – ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΝΙΚΗΣΑΜΕ Δ.Χάντζος
- ΚΥΡΙΟΙ ΠΑΤΕ ΓΙΑ ΥΠΝΟ Ε.Σταμάτης
- ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ – ΚΥΠΡΟΣ Σ.Βλάσσης
- ΤΑ ΤΕΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Ι.Μαμουνιδάκης
- Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ-ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ Α.Αθανασίου
- ΤΡΑΓΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ – ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ Π.Γαρουφαλιάς
- Ο ΑΤΤΙΛΑΣ ΠΛΗΤΤΕΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ – Δ.Καρδιανός (Σ.Παπαγεωργίου)
- ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΑΤΤΙΛΕΣ Ι.Μπήτος
- ΕΙΣΒΟΛΗ Π.Παπαδημήτρης
- Ο ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ Ε.Τουσάλη
- ΟΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΜΟΥ Σ.Τσαγλαγιαγκιλ
- Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ HARVARD ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ 1964 Κ.Παπουλιάν-Σ.Βλάσσης
- Η ΑΕΡΟΜΑΧΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΟ 1974 Ν.Τζελεπίδης
- ΠΟΛΕΜΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΝΙΚΗ» Ι.Κακολύρης
- ΠΩΣ ΧΑΣΑΜΕ ΤΟ 38% ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Δ.Μπίκος
- ΚΥΠΡΟΣ 1954-1974 – ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ Κ.Χατζηαντωνίου
- 1974 ΟΙ ΑΔΙΚΑΙΩΤΟΙ Κ.Αργυρόπουλος
- ΟΙ 1619 ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Ι.Βαρνάκος
- 13 ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ – ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Π.Κασιμάτης
- ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ Κ.Βελλόπουλος
- ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ 1923-1993 Ι.Βαρνάκος
- ΚΥΠΡΟΣ – ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ 1960-2004 Ι.Λάμπρου
- YEARS OF RENEWAL Η.Kissinger
- THE CYPRUS REVOLT Ν.Crawshaw
- ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΡΟΝΙΑ Ν.Κρανιδιώτης
- ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΩΡΕΣ Δ.Μπίτσιος
- Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ Ν.Σαρρής
- ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ Λ.Ιεροδιακόνου
- ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ Γ.Καρούζης
- Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΕΝ ΕΑΛΩ Σ.Γεωργιάδης
- ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Γ.Μήτσεινας
- ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ Β.Λειβαδάς
- ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ – 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ Ι.Μαζαράκης-Αινιάν
- ΕΙΣΒΟΛΗ – ΚΥΠΡΟΣ Α.Χατζόπουλος
- Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Σ.Καρκαλέτσης
- ΚΥΠΡΙΑΚΟ 1972-1974 – Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ Μ.Δεκλερής
- ΚΥΠΡΟΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΤΤΙΛΑΣ Δ.Ανάλις
- ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ & ΤΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ Β.Χατζηκυριάκου
- ΚΥΠΡΟΣ 1974 – ΜΙΑ ΝΙΚΗ ΑΠΩΛΕΣΘΕΙΣΑ Δ.Χάντζος

